

Od 1. nov. dalje
naročnina mesečno
80 din, za inozem-
stvo 50 din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 din, za
inozemstvo 120 din.
Uredništvo:
Kopitarjeva ul. 6/III.
Tel. 40-01 do 40-05

SCLOVENE

Cek. rač. Ljubljana
št. 10.650 za naroč-
nino in št. 10.349
za inserate.
Uprava: Kopitar-
jeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor,
Celje, Ptuj, Jesenice,
Kranj, Novo mesto,
Trbovlja.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

25 viharnih let Grčije

Grško-italijanski spor, ki je izbruhnil pred 3 tedni, nam je poklical nazaj v spomin marsikateri dogodek, ki se je v kratkih 20 letih po svetovni vojni odigral v tej starodavni državi, kjer se strastno politično življenje naroda odraža v njegovi razburkani politični zgodovini na prostoru, nad katerim se križajo viharji imperialističnih tokov, ki drug na drugega grmeče zadevajo na Sredozemskem morju. Ni je države na evropski celin, ki bi bila svoj politični režim tolikokrat in tako radikalno menjavala, tolikokrat in tako radikalno spreminjala svoje zunanje politične težnje.

Ko je leta 1914 izbruhnila prva svetovna vojna, je Grčija izjavila, da bo ostala izven vojne, nevtralna. Vročekrvni mož s Krete, Venizelos, je takrat, preganjan od opojnega sna o veliki Grčiji, hotel deželo spraviti v vojno, ker je ob prvem njenem strašnem dihu zasluhlil, kakšen bo njen konec. Toda kralj Konstantin, tujerodec in tuj strastem, ki se prelivalo v grški duši, je zmagal in vojno preprečil. Toda leta 1916 je je neugnani Venizelos v Solunu ustanovil svojo lastno revolucionarno vlado, ki je Bolgariji, Nemčiji in Avstro-Ogrski napovedala vojno. V poletju 1917 se je moral kralj Konstantin ukloniti Venizelosovega ultimatu in je odstopil, vsa Grčija pa je šla v vojno. Eno leto pozneje je Venizelos zasedel v Parizu na mirovni konferenci med zmagovalci. Njegov politični instinkt je leta 1914 imel prav.

Mirovna pogodba, podpisana v Neullyju pri Parizu je Grčiji prisodila velike predele bolgarske in turške države. Grčija je stopila na maloazijska tla. Venizelos sen se je začel uresničevati. Toda, ko je stegal roke po Carigradu, po nekdanji slavni prestolnici grških cesarjev, je prišel polom. Tako temeljito kot je prejel grško ljudstvo Venizelosovo obojevalo, tako hitro in tako temeljito ga je osvojeval. Moral je bežati in kralj Konstantin se je vrnil oglašujoče pozdravljen in ovrskan od grškega ljudstva. Toda 1. 1922 so bili Grki od Turkov v Mali Aziji poraženi in dobesedno uničeni. V Grčiji je izbruhnila revolucija pod vodstvom generala Plastirasa, ki je kralja Konstantina spet pregnal in poklical na prestol kralja Jurija. Turško-grški mir v Mudaniji je Grkom vzel vzhodno Tracijo in jih prisilil, da so morali poldrugi milijon svojih rojakov preseliti iz Turčije, na Malo Azijo pa s krvavečim sreem pozabiti.

Grško ljudstvo je po tem razočaranju spet seglo po revoluciji, kraljevske hiše sploh odstavilo, dalo postreliti 6 ministrov prejšnje vlade in okkalo republiko. V ozadju nove grške republike se je nevarno premikala senca Venizelosova. Toda tudi republika ni mogla takoj prinesiti sreče in sonca. Neprestani nemiri, posebno pa nespeh poganjanj med Grčijo in Jugoslavijo za sklenitev zavezniške pogodbe, so dali leta 1925 generalu Pangalos in njegovim pristašem pogum, da so okkali vojaško diktaturo. Toda že prihodnje leto so ga Grki vrgli in internirali.

Vodstvo države je prevzel bivši predsednik republike Konduriotis in nastopila je na zunaj nekoliko bolj mirna doba, ki je trajala do leta 1933, a je bila na notranjepolitičnem polju prenapolnjena s srditimi političnimi borbami med taborom venizelistov in pristašev bivšega kralja Jurija. Leta 1933 je prišla na oblast ljudska stranka pod Caldarisem, ki jo je leta 1935 hotel Venizelos strmoglaviti z revolucijo levičarskih krogov, a jo je zadušil general Kondylis. Venizelos je moral zbežati nazaj v Pariz. Vlada je objavila napot diktatorsko oblast in se mirno pripravljala na uvedbo konservativne ustave, ko je general Kondylis nekega dne kar nepričakovano vlado Caldarisa s pomočjo genialnega državnega udara podrli, ministre zaprli in samega sebe imenoval za predsednika vlade. V oktobru 1935 je bil kralj Jurij poklican nazaj iz pregnanstva, toda ni se maral vezati na politične načrte svojega »osvoboditelja« generala Kondylisa, ampak ga je prisilil, da je moral odstopiti. Že v aprilu 1936 je poklical na vlado generala Metaksasa, ki je takoj uvedel avtoritarni režim. S političnega vidika je srečen slučaj hotel, da so v razdobju nekaj mesecev zaporedno pomrli vsi vidnejši grški politiki in generali.

Od leta 1936 dalje je bil Metaksasov režim nemoten na vladi in je Grčija na znotraj preživljala dobo mirnejših razvojev in tvornega napredka. Toda, kakor so ob priliki vseh prejšnjih prevratov igrali vodilno in pogostokrat tudi odločilno vlogo zunanje politični preprihi, ki jim je Grčija zaradi svoje zemljepisne lege vedno izpostavljena, tako je tudi Metaksasova vlada preživljala mrzlice in vročino, odkar sta se na sredozemski pozornici začela pojavljati strogo obrisana tabora Anglije in Francije na eni, Nemčije in Italije na drugi strani. Položaj je postal usoden, kakor hitro je morala Grčija, ki po svojem nezmožljivem instinktu želi, da bi se hkrati oslanjala na Anglijo in na Italijo, Balkanu in ostali Evropi pa izkazovala stolično nezanimanje, odločiti, da izbira med njima in se postavi ob stran enega proti drugemu, ki je njen življenjski obstoj vendar odvisen od tega, da se naslanja na oba. Notranja razdvojenost, ki se sicer na zunanji diktatorskega režima ni odražala, je v Grčiji vzplamtela in so se zadnje mesece, odkar je Italija vstopila v vojno, križali po grških dušah strašni dvomi in strašne krize. Nenadni izbruh vojne je morda preprečil novo revolucijo, v kateri bi bil grški narod v neljubi izbiri, pred katero ga je postavila evropska vojna, poiskal drugo rešitev. Toda vojna je nesoglasja pokrila.

Razburjena zgodovina zadnjih 25 let nam pravi, da grška duša še ni našla svoje politične ustaljenosti, ki so jo pred davnimi časi priporočali njeni filozofi.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno oblačno v vsej državi z nečjem v zahodnih in severozahodnih krajih. Temperatura bo visoka v vsej državi, razen na severozahodu, kjer se bo hladilo.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno, topleje in padavine.

Sredozemsko bojišče stopa čedalje bolj v ospredje

Letalstvo obeh vojskujočih se taborov razvija vedno večje delovanje na vseh bojiščih – V Grčiji že 24 ur delujejo vsi vojni stroji – Novi spopadi med letalstvom in vojnimi ladjami

Anglija-Italija

Napadi italijanskih bombnikov na morju in na suhem

Nekje v Italiji, 15. novembra. AA. Stefani. Posebni dopisnik agencije Stefani v severni Afriki poroča o večeršnjih borbah italijanskega letalstva. Takoj popoldne so naša letala med Aleksandrijo in Kreto opazila dolg sovražni spreved, ki je štel 13 parnikov. Parniki so bili veliki in so bili oboroženi s protiletalskimi topovi. Naša letala so takoj napadla spreved in dv adve torpedi. Dva največja parnika sta bila zadeta. Italijanska letala so se nepoškodovano vrnila na svoja oporišča.

Izvidniška letala so kmalu nato ugotovila, da se je eden od zadetih parnikov potopil in da se je spreved razbežal v raznih smereh.

Včeraj popoldne so italijanska letala bila nad pristaniščem Aleksandrije in vključ živahnemu protiletalskemu ognju bombardirala sovražne ladje v pristanišču. Ugotovljeno je bilo, da je bila zadeta sovražna križarka velike tonaže. Na križarki je izbruhnil požar. Naša letala so se vrnila na svoje oporišče.

Snoči je neko italijansko letalo, ki ga je vodil zelo mlad podporočnik, letelo nad letališčem pri Bagusu in napadlo velik sovražni bombnik v trenutku, ko je bombnik pristajal na letališču. Tudi to letalo se je vrnilo nepoškodovano. Ponoči so naša letala zopet napadla Aleksandrijo in bombardirala vojaške naprave, neka druga skupina naših letl pa je bombardirala pristanišče Said. Vsa italijanska letala so se vrnila nepoškodovano.

Delovanje angleških bombnikov

Atene, 15. nov. t. (Atenska agencija.) Poveljstvo angleškega letalstva v Grčiji poroča:

V noči od srede na četrtek so angleški bombniki ponovili svoj napad na italijansko vojno luko Taranto. Mesečina je delovanje olajšala. Letalci so ugotovili v pristanišču več poškodovanih velikih vojnih edinic, nakar so metali bombe težkega kalibra na razne pristaniške naprave, skladišča, arzenal in v pristanišče za rušilce. Nastali so veliki požari. Sovražno protiletalsko topništvo je srdito streljalo. Pred odletom so letalci našli sedem velikih požarov, ki so ves Taranto razsvetljevali.

Angleške navedbe o dosedanjih izgubah na morju in v zraku

London, 15. novembra. t. (Reuter.) Admirali-teta poroča: V razdobju, odkar je Italija stopila v vojno (dne 8. junija) in so se začele angleško-italijanske pomorske sovražnosti, so bile obojestranske izgube naslednje:

Angleške izgube: ena lahka križarka, en rušilec, ena podmornica, vse potopljeno. Italijanske izgube: 3 oklopne bojne ladje hudo poškodovane, 1 križarka potopljena, 2 križarki hudo poškodovani, 10 rušilcev potopljenih, 29 podmornic potopljenih, 1 skladiščna ladja za podmornice potopljena, 1 ladja za pomorske zaloge potopljena, dve pomožni vojni ladji potopljeni.

Razmerje med izgubami pri letalskih bojih kaže naslednjo sliko:

Angleške izgube: 41 letal izgubljenih nad Sredozemskim morjem in nad afriškimi bojišči.

Italijanske izgube: Nad Anglijo sestreljenih 13 ital. letal, nad Sredozemskim morjem in nad afriškimi bojišči uničenih v zraku 233 letal, na tleh pa 118 letal, poškodovanih pa 72 letal. Pri teh številkah letala, ki so bila sestreljena od angleških pomorskih edinic, niso vključena.

Grško bojišče

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 15. novembra. AA. (Stefani.) 161. poročilo vrhovnega poveljstva italijanskih oboroženih sil se glasi: V Epiru redno udejstvovanje patrol in artiljerije.

Naše letalstvo je izvedlo številna ponovna bombardiranja z običajnimi napadi in rušenjem vojaških ciljev na Krfu, v Larisi in Argostoli, mostu na ožini Prespanskega jezera (most je bil razrušen), dalje z napadi na področje okoli Janine, Kalibakija, Mecovona, področje Korče in zaliva Suda na otoku Kretl. Pri spopadih je bilo sestreljenih 13 sovražnih letal raznih vrst (Blenheim, Potez), medtem ko sta dve drugi letali verjetno tudi sestreljeni. Štirim našim letalom, ki so bila zadeta pri spopadih, se je posrečilo preleteti na svoja letališča. Ena naša letalo se ni vrnilo.

V noči od 8. na 9. november se — kakor je bilo sporočeno že v uradnem poročilu št. 158 — podmornica »Caponic« zadela s tremi torpedi vojna ladja »Ramillies« ki je še z dvema drugima ladjama spremljala nosilko letal »Illustrious« v Sicilijskem prelivu. Kapetan korvete Romeo Romel in poveljnik podmornice sta videla neposredno s podmornice, kako so trije torpedi eksplodirali ob kljunu sovražne ladje.

V severni Afriki so naši hitri oddelki z ognjem pogнали v beg sovražne blindirane avtomobile. Naši letalski oddelki so bombardirali večkrat

pomorsko oporišče v Aleksandriji, železniško progo v Marsa Matruhu, letališče Bir Amasmejit ter so zadela na tih nekaj letal vrste Blenheim. Napad sovražnih letal na el Mantilo ni povzročil niti žrtev niti škode. V vzhodni Afriki so napadi sovražnega letalstva na Keren, Agordat, Guro, Diredauo, Asmaro, Asab in otok Difnejin povzročili le malo škode in nekaj žrtev med domačini. Iz naknadnih ugotovitev se vidi, da je bila o priliki napada našega letalstva na Port Sudan — o čemer govori 141. uradno poročilo — potopljena ena sovražna ladja.

Napad sovražnih letal na okolico Monopolia pokrajini Bari ni prizadejal niti žrtev niti škode. O priliki drugega napada na Bari je sovražnik povzročil le nekaj tvarne škode in je bila ena oseba ubita, ena pa ranjena.

Grška poročila

Atene, 15. novembra. t. (Atenska agencija.) Vrhovni grški generalni štab objavlja naslednje, 19. vojno poročilo:

Na vsej bojni črti od Makedonije pa do Jonskega morja je opaziti veliko delavnost letalstva, topništva in pehote. Naše čete so zajele spet 200 sovražnikov, mnogo vojnega materiala in blaga. Naša letala so včeraj bombardirala Korčo in Argirokastro ter so uničila več sovražnih letal, ki so šepela na letališču. Naši bombniki so napadli tudi kolone italijanskih čet. Včeraj smo skupno sestrelili 11 sovražnih letal, 10 pa smo jih poškodovali in so verjetno tudi uničena. Sovražnik je včeraj brez pravega cilja metel bombe po raznih krajih v notranjosti Grčije. Poškodovanih je več poslopj in tudi več civilistov je postalo žrtev teh napadov. Poleg tega so italijanska letala bombardirala otoke Krf, Kefalonijo in Kreto.

Angleška poročila

Angleško letalstvo

Atene, 15. nov. (Atenska agencija.) Poveljstvo angleškega letalstva poroča:

Skupine angleških bombnikov so napadle pristanišče Drač v Albaniji, kjer Italijani odlagajo vojni material, ki ga pošiljajo svoji armadi v Albaniji. Požari, ki so bili povzročeni pri napadu prejšnjo noč, so še vedno goreli. Nastali so novi.

Druška skupina bombnikov je bombardirala pristanišče Valono v Albaniji, kjer so bile razdejane pristaniške naprave. Na povratku so angleški bombniki skupno z grškimi metali bombe tudi na albansko mesto Argirokastro.

Angleška admiraliteta zanika

London, 15. novembra. t. (Reuter.) Admirali-teta poroča: Poročilo italijanskih pomorskih oblast, da je neka italijanska podmornica torpedirala angleško oklopno bojno ladjo vrste »Ramillies«, ne odgovarja resnici in se v krogih admiralitete najbolj odločno zanika.

Z naše meje

Belgrad, 15. nov. m. O vojaških operacijah na jugoslovansko-grškem bojišču poroča današnja »Pravda« iz Stenje tole: Na sektorju Korča—Lerin, kjer je bila tridnevna ogorčena bitka med Italijo in Grčijo, se je danes opazala velika živahnost. Včeraj ni bilo večjih krajevnih bojov. Danes se je slišala močna kanonada. Pričakujejo premikanje čet. Zatišje je bilo najbrž zaradi priprav italijanskih čet. Grške čete so se umaknile iz dosedanjih položajev, ker so Grki opazili, da bi italijanske čete v primeru nenadnega napada spet zasedle te položaje in se na njih utrdile. Grške čete so se umaknile na položaje od vasi Praglja do grebena planine Morava ter mimo vasi Sinite, ki je 4 km severovzhodno od Konice, ter na položaje pri vasi Bročani, Božji grad in Arešani. Na severnem bojišču so Italijani dobili na sektorju Korča—Lerin nove pehotne enote. Po deveti dopoldne se je z naše meje lahko videlo veliko kolono italijanskih tovornih avtomobilov. Ta kolona se je premikala proti Cabasanu, Podgradu in Ohridskemu jezeru, nato pa proti Korči. Danes se je na tem bojišču začel topniški dvoboj ter so se slišale popoldne močne detonacije. V tem boju so se udeleževala tudi letala. Italijanska letala so odvrkla bombe na most, ki služi grškim četam z Velikega na Malo Prespansko jezero. Tudi grške čete so dobile nove okrepitve. Vsak čas pričakujejo velike napade.

Afriško bojišče

Kairo, 15. nov. t. Reuter. Vrhovno angleško poveljstvo poroča: Naši bombniki so napadli Diredavo v Abesiniji v treh zaporednih napadih. Povzročili so velike požare. Ker je letališče v Assabu uničeno, je postalo letališče v Chineli glavno italijansko oporišče. Tudi to letališče je bilo hudo bombardirano. Sovražno protiletalsko topništvo je srdito streljalo.

V Libiji so naša letala napadla Matum in Tobruk. Povsodi so bili povzročeni veliki požari v pristanišču.

Angleško mesto Coventry popolnoma razdejano

Bombardiralo ga je 500 bombnikov in vrglo nanj 530.000 kg eksplozivnih snovi – Več tisoč žrtev

Napadi na Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 15. nov. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča:

Ceprav so tvorili hudi viharji močno oviro, so nemški letalski oddelki vendar nadaljevali tudi 14. novembra svoje ogledniške in napadalne polete po naprej določenem načrtu. Težki nemški bombnik je potopil 500 km zahodno od irske obale 5000-tonsko trgovsko ladjo z dvema bombama, ki sta ladjo zadeli ena na krov, druga pa na krn. Na ladji je izbruhnil požar in se je nagnila na stran. Ob škotski obali je bil izveden napad na dve ladji, od katerih je bila ena 2000, druga pa 7000 tonska. Večja ladja se je potopila po eksploziji, ki jo je raznesla, druga pa je hudo poškodovana. V severnem delu Severnega morja je bila potopljena s težko bombo 5000 tonska ladja. Bomba jo je zadela neposredno. V višini Yarmoutha je bil zadet en britanski rušilec s težko bombo na sredi krova. Nemška bojna letala vrste »Stuka« so izvedla napad na radijsko postajo pri Doveru. Postajo so zadele tri bombe težkega kalibra.

Ceprav je bilo zelo neugodno vreme, je včeraj prišlo nad Kanalom in nad južno Anglijo do več hudih spopadov v zraku, ki so se končali uspešno za naša lovška letala.

Potem ko se je vreme popravilo, se je nemškim letalskim silam v noči od 14. na 15. november posrečilo zadati kot v povračilo za angleške napade na München sovražniku hud udarec s tem, da so napadle v velikem obsegu zelo važne orožarne v srednji Angliji.

Posebno hud in uspešen je bil dolgotrajni napad močnih bojnih eskadril, ki jim poveljuje mar-

šal Kesselring in maršal Sperrle, na Coventry, kjer so bile bombardirane mnogostevilne tovarne motorjev in velike naprave v industrijskih podjetjih, kjer izdelujejo letalske dele, kakor tudi cilji, ki so v vojaškem oziru zelo važni. Letalci so jih napadli z bombami težkega in najtežjega kalibra in so bombe povzročile veliko razdejano. Nena-vadno hudi požari, ki so zajeli tudi velika skladišča surovin in ki so se videli vse do obale Rokavskega preliva, so uničevalno delo končali.

Razen na orožarne je bil izveden napad tudi na veliko rezervno skladišče britanskega letalstva v Midlandu, kakor tudi na neko drugo tovarno, kjer je bil učinek močan in uspeh očividni. Prav tako so naši letalci nadaljevali tudi s povračilnimi načrtnimi napadi na London. Drugi cilji napadov so bili važni vojaški objekti v južni in srednji Angliji. Sovražnik je poskušal v noči od 14. na 15. november z močnimi oddelki izvesti napad na nemško prestolnico. Toda ta napad, ki je bil zamišljen v velikem obsegu, se je razbil ob izredno uspešnem učinku protiletalskih baterij. Tako se je samo 12 britanskim letalom posrečilo prileteti do Berlina. Od njih so bila tri sestreljena nad mestom samim, tri pa v širši berlinski okolici, kjer jih je zbila na tla protiletalska baterija. Sovražne bombe so povzročile le manjšo škodo na posameznih zgradbah in so ranile nekaj ljudi.

Nekaj bomb je padlo na Hamburg in na Bremen kakor tudi na dve drugi mesti v severni Nemčiji.

Sovražnik je včeraj žež dan in ponoči izgubil 20 letal, od katerih jih je bilo sestreljenih pri spopadih v zraku sedem, protiletalsko topništvo jih je zbito na tla 12, eno letalo pa pomorska artilerija. Pet nemških aparatov se ni vrnilo.

Nadaljevanje na 2. strani

Politični zapiski

»Sokolstvo v Sloveniji je v zastoju«

»Slovenska beseda« v svoji zadnji številki opet prinaša članek o zastoju v sokolskih vrstah ter se peča z vzroki tega zastoja. Pravi, da je vzrok zastoja v tem, ker je uprava Sokola I. v Ljubljani izključila 19 svojih najboljših voditeljev in telovadcev, ki so istočasno vodili tudi delo v župi. Zaradi tega — pravi list — trpi vse slovensko sokolsko delo... »Danes župa epi. Javnostne splošne ve, ali posamezni funkcionarji se opravljajo svoje delo. Niti govora pa seveda ni o kakem večjem nastopu, saj se pri manjših ni več v redu, spomnimo se samo na proslavo 6. septembra t. l. ... Vsi voditelji se morajo vrniti, toda tudi vsi krivci morajo odgovorjati, ker ne smemo dovoliti, da bi odgovarjali šele takrat, ko bo prepozno. Stanje zastoja je danes zajelo vso Slovenijo.« Nato list še enkrat naglašuje, da se morajo izključeni telovadci vrniti, krivci pa biti poklicani na odgovornost, nakar sklepa: »Samo tako bo mogoče rešiti sokolsko stvar in samo v tem primeru najvišja rešitev zvezne uprave ne bo brezpredmetna.« — Zanimivo so te navedbe Sokola, ki jih je napisal v dr. Pucovi »Slovenski besedi«. Zdi pa se, da izključitev tistih 19 Sokolov ne bo edini vzrok, da Sokol ne more več nikamor. Privilegirano stališče zadnjih 10 let je ubilo inicijativnost, levčarski naseljenci v Sokolu, kjer jih kar mrgoli, pa so ubili njegovo nekdanjo idejnost. Zdi ni od vsega tega ostalo drugega, kakor nekaj starih Sokolov iz »boljših« časov ter z znaki preekrbljena mladina, ki s tem demonstira za vse druge namene kakor pa so sokolaki. Najboljši dokaz, da imamo prav, je ravno narodna in državna slovesnost dne 6. septembra t. l., ki se tudi »Slovenska beseda« na njo sklicuje. Tega dne je te velike patriotske slovesnosti udeležilo le nekaj starih gospodov, ki so v rdečih etrajah prišli od vseh strani Slovenije, medtem ko sokolske mladine nikjer nismo videli.

Nemci v Jugoslaviji se organizirajo

Nemci v Jugoslaviji se hočejo organizirati v vseh panogah. Tako prinaša nemško glasilo »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu oklic nemškega odje dr. Janka, ki poziva vse inženirje, arhitekte, stavbenike, tehnike itd. na sestanek, ki bo 24. novembra v Novem Sadu. Tam bo pod okriljem Kulturbunda ustanovljena strokovna sekcija nemških tehnikov. Druga naredba načelnika nemškega Kulturbunda določa, naj se sestavi arhiv narodnih pesmi nemške narodnostne skupine v Jugoslaviji. — K temu je treba omeniti, da je bila pred kratkim ustanovljena organizacija nemških pravnikov v Jugoslaviji, da je bila ustanovljena nemška druga za zidavo hiš, nabavljala zadruga nemških veletrgovcev, zdaj pa se bodo poleg nemških pravnikov začeli organizirati tudi Nemci drugih poklicev, kakor tehniki, o katerih zgoraj poročamo. V zvezi s to novo organizacijo nemške narodnostne skupine v Jugoslaviji prinaša »Deutsches Volksblatt« članek z naslovom »Nemško obrtništvo«, kjer list naglašuje, da je obrtništvo najvažnejša gospodarska panoga naših Nemcev, ki naj v okviru nemške narodne skupine dobi primerno svoje mesto. Obrtništvo bo treba posvetiti vso pozornost od strokovne do nacionalne vzgoje obrtnih učencev, do strokovne usposobljenosti z adosego kvalitete tega dela. Ustanovljati bo treba zadruge za nabavo surovin ter za prodajo izdelkov nemškega obrtnika.

Kaj bi radi Romuni od nas?

»Ravnopravnost« prinaša uvodni članek o romunskih zahtevah glede svojih narodnih manjšin v Jugoslaviji. List navaja članke raznih romunskih piscev, ki so naglašali, češ da je v Jugoslaviji, zlasti pa v Banatu pol milijona Romunov. S temi trditvami se »Ravnopravnost« peča ter dokazuje, da je po ljudskem šteju pri nas le kakih 137.000 Romunov, ki so raztreseni po vsej državi. Nato pa list pravi: »Kar se tiče Romunov, ki živijo južno od Donave, so raztreseni po vsem Balkanu in je celo njihov plemenski sestav zelo sporen. Gre za takomenovane Aromune in Makedoromune. Glavne skupine Makedoromunov so: Crnovunci, Vlazi, Kucovlahi, Karavlahi, Cincari, Karaguni, Čiči in Čiribirci, torej pravi konglomerat raznih plemen. Njihov jezik je mešanica slovanskih in latinskih besed, ki ni prav nič podobna dakoromanskemu, to je romunskemu književnemu jeziku. Aromuni v Srbiji govore navadno srbsko-hrvatsko mešanico, Čiči v Istri pa mešanico slovenskega in srbsko-hrvatskega jezika. Aromuni nimajo narodnega čustva in se ne čutijo člani romunske kulturne skupnosti. Lahko celo rečemo, da je bilo napak, ko je naša statistika k Romunom prištelila celo Aromune. Na naslov romunskega tiska bi le ponovili besede romunskega lista »Curentul« od 1. oktobra, ko je Romunija izstopila iz Balkanskega sporazuma: »So tudi pametna prijateljska, ki niso vezana po formalnostih pisanih pogodb.« Mi dodajamo: Pogoj pa je stvarna lojalnost!« — Navedli smo te informacije iz »Ravnopravnosti«, ker se nam zde

Dr. Andjelinič o SDS

Glasilo dr. Grga Andjeliniča, epliteki »Narodni list«, prinaša članek o politiki samostojne demokratske stranke in njeni jugoslovanski politiki. Med drugim pravi: »SDS je nekdanja sestavni del demokratske stranke ter je v imenu jugoslovanske ideologije klicala vse Srbe pod svojo zastavo. Pozneje je kot posebna stranka z rajnim Pribečevićem na čelu razvila zastavo »integralnega jugoslovanstva« ter vodila boj zoper sporazum s Hrvati ter je spet klicala »prečanske« Srbe v svoje vrste, »med štirimi očmi« zastopajoč velikoserbski program. Pozneje, od rajnega Pašića vržena iz vlade, se je postavila na etališče »sporazuma« ter je z rajnim Radičevićem ter HSS ustvarila Seljaško demokratsko koalicijo, razvijajoč največji boj zoper politiko rajnega kralja Aleksandra. Ko je bil sporazum sklenjen, je kot svoj delovni program naglašala umirjenost, toda stvarno jugoslovansko politiko sodelovanja Srbov in Hrvatov ter pomirjevanja strasti. Zdi nazadnje pa spet kliče »Srbe na okup, da bi kot stranka narodne manjšine podpirali politiko HSS!« S sporazumom smo mislili, da je ta stranka svojo vlogo dokončala. Prenehala je biti jugoslovanska stranka, ni pa mogla postati čisto srbska stranka...« To je bilo napisano zato, ker je ta stranka začela prirejati shode in izbirati pristaje v tistih krajih Dalmacije, kjer sta JNS in g. dr. Andjelinič imela kakšne pristaje.

Zagreb, 15. nov. b. Policija je aretirala nekatere člane organizacije »Zbor« ter zaplenila prostore te organizacije. Vse kaže, da bo »Zbor« prepovedan in razpuščen.

500 bombnikov razdejalo Coventry (Nadaljevanje s 1. strani)

Berlin, 15. nov. t. Stefani. V poučenih krogih izjavljajo, v zvezi s snodnim napadom na angleško mesto Coventry, da se je tega napada udeležilo 500 nemških bombnikov, ki so zmetali na mesto 500 ton eksplozivnih bomb in 30 ton zažigalnih bomb. Nemški letalci so imeli priliko ugotoviti, da je dejansko zagorelo vse mesto v velikanskih požarih. Ena letalska tovarna je bila tako zasuta z bombami, da je popolnoma izravnana z zemljo. Odsev ognja se je videl več kot 200 km daleč vse do Rokava. Ta napad je razdeljal eno izmed najvažnejših britanskih oporišč. Coventry je mesto, kjer izdelujejo letalske motorje. Tu je sedež dobaviteljev velikih angleških letalskih tovarn, kjer se izdelujejo predvsem letalski motorji, njihovi deli in drugi važni kovinski deli letal. Mesto je sestojalo iz specialnih tovarn, počeni pri velikih tvrdkah Armstrong Standard pa vse do manjših podjetij. Vse te naprave so v eni sami noči pogorele. Angleška letalska industrija je dobila smrtonosen udarec.

London, 15. nov. t. Londonski radio poroča zvečer, da je bil napad nemških bombnikov na Coventry strašen. Razvaline so velike, razdejano zelo obsežno. Mnoge ulice da so spremenjene v kupe ruševin. Podrite so cerkve, šole, stanovanjske hiše. Število civilnih žrtev je izredno visoko. Oblasti računajo, da mora biti nad 1000 mrtvih in več tisoč ranjenih.

Angleška poročila

London, 15. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Ponoči so sovražna letala izvedla zelo hude napade predvsem na neko mesto v srednji Angliji. Eksplozivne in zažigalne bombe so povzročile mnogo požarov in je škoda velika. Tudi število človeških žrtev, ki pa še ni dokončno ugotovljeno, je verjetno precej visoko. Napadi na London pa so bili mihi. Le tu in tam so bile v večjih presledkih vržene bombe, ki so razdejale nekaj hiš. Tudi nekaj človeških žrtev je obžalovati. Poročila, ki prihajajo iz notranjosti Anglije, pravijo, da so bile tudi ponekod drugod vržene bombe, ki so porušile nekaj hiš in zahtevale nekaj žrtev.

Zasebni Reuterjev poročevalec pa pristavlja, da je bil napad na neko mesto v srednji Angliji, ki ga pa ne imenuje, prav tako kakor vojno poročilo ne (verjetno je to Coventry, sedež angleške letalske industrije), izredno hudega značaja. Nemški bombniki so prihajali v zaporednih valovih in je bombardiranje trajalo več ur. Škoda, ki je nastala, je velika. Tudi število mrtvih žrtev in ranjenec je visoko. Mnoge hiše, predvsem neki hotel, pa skriva pod svojimi razvalinami še človeške žrtve, ki niso preštele. V Londonu sta bili zadeti med drugim spet dve bolnišnici. Ena bomba je poškodovala starodavno westminstrsko dvorano, to je prvo parlamentno poslopje na svetu. Sestreljeno je bilo samo eno nemško letalo.

London, 15. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Delovanje sovražnega letalstva danes ni bilo obsežno. Samo ena večja skupina je poskušala priti do Londona, toda bila je prej razpršena. Le nekaterim posameznim letalom se je posrečilo doseči London in vreči nekaj bomb v predmestjih. Do 5. ure popoldne je bilo sestreljenih 19 sovražnih letal. Angleži so izgubili 2 letali in 1 pilot je rešen.

Letalski napadi na Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 15. nov. AA. DNB: V noči od četrtka na petek so angleška letala skušala izvesti napad večjega obsega na nemško prestolnico. Ker pa je protiletalsko topništvo takoj poseglo, se je samo 8 ali 10 angleških letalom posrečilo leteti nad Berlinom. Od teh so štiri letala sestrelili, tri letala pa so bila sestreljena, ko so letela proti Berlinu. Nemško protiletalsko topništvo je uspešno odbijalo angleška letala že na njihovi poti proti Berlinu, zlasti pa pred samim Berlinom. Samo manjše število angleških letal se je moglo približati Berlinu. Lepo vreme je omogočilo polet sovražnim letalom. Bombe so padle v predmestjih, nekaj bomb pa je padlo tudi na mesto, niso pa napravile velike škode. Ena od zbitih letal je povzročila večji požar na nekem poslopiju, neka bomba pa je delno porušila neko stanovanjsko hišo. Ubite so bile štiri osebe, ena pa ranjena.

Berlin, 15. novembra. AA. DNB: Preteklo noč se je pojavilo nad nemško prestolnico več britanskih bombnikov, ki so skušali napasti Berlin. Dve tretjini teh bombnikov so zbili.

Angleška poročila

London, 15. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Ponoči so skupine angleških bombnikov v več zaporednih poletih napadle razne vojaške cilje v Nemčiji. Glavni napad je bil naperjen proti Berlinu in je bil uspešen. Razven tega so bile obmetane z bombami številne tovarne, skladišča in prometne točke. Tri letala se niso vrnila.

Poročevalci ameriške agencije »Associated Press« pa poročajo iz Berlina, da so angleška letala priletela na Berlin v 8 zaporednih valovih. Alarm se je začel ob mraku in je trajal do pol tretje ure zjutraj. Ameriški časnikarji, ki so napad gledali s poslopja »United Press« trdijo, da je bil to do sedaj najhujši angleški napad na Berlin. Protiletalsko topništvo je sestrelilo 3 angleške bombnike, ki jih je najprej dobilo v območje svojih žarometov, na to jih pa pobralo z nočnega neba. Nemško uradno poročilo pravi, da je bilo poleg tega sestreljenih še 5 drugih bombnikov nad berlinskimi predmestji. Angleške zažigalne in eksplozivne bombe so povzročile ruševine in mnogo požarov.

Pri napadu na Berlin sta bili bombardirani Stettinska postaja in električne centrale v Wilmsdorfu ter v Charlottenburgu. V Wilhelmsburgu je bila bombardirana tovarna za čiščenje petroleja, v Bremenu tovarna za letala. V Hamburgu je bilo bombardirano pristanišče v dolgi dolžini. Eno nemško letalo je bilo sestreljeno pri napadu na letališče v Rosendalu. 10 angleških letal pogrešamo.

London, 15. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Ponoči so številne skupine naših bombnikov vrste »Blenheim« in »Hudson« bombardirale letališča v zasadeni Franciji in na Norveškem. Bombardirani sta bili predvsem letališči v Vannes in Meucou v Bretanji, kjer so bile uničene lope, letališke naprave in gnezdo nemških težkih bombnikov, skrito v gozdu. Razdejane so bile železniške proge do letališč. En vlak je bil obstreljevan s strojnimi. Na Nor-

Vojna na morju

Berlin, 15. novembra. AA. DNB: K večeršnjemu poročilu vrhovnega poveljstva, v katerem so objavili podatke o napadu nemških letal na zelo zaviran konvoj angleških ladij, je DNB izvedel še naslednje podrobnosti:

Neki trgovski parnik (5000 ton) je letalo napadlo s štirimi bombami srednje vrste, dve sta padli na sredino parnika. S parnika se je dvignil plamen, ki je bil visok 100 m. Skoraj v istem trenutku se je parnik razpolovil in potopil. Neko drugo letalo je napadlo neki drug trgovski parnik (5000) ton. Letalo je vrlo nanj štiri bombe srednje vrste, parnik pa je zadela ena bomba. Takoj nato je začel parnik goreti in visoki oblaki črnega dima so daleč okrog oznanjali, kje se je moral parnik ustaviti. Protiletalska obramba z vojnih ladij, ki so trgovske ladje spremljale, je delovala neprenehoma. Posebno močno je streljala neka vojna ladja z dvema stolpoma, za katero so kmalu ugotovili, da je to protiletalska križarka. Iz številnih topov je streljala z granatami srednje in težke vrste. Dasi ni varčevala s strelivom, so nemška letala še enkrat napadla in pri drugem napadu je eksplodirala bomba tik pred kljunom nekega parnika z 8000 ton nosilnosti. Neke druga bomba srednje vrste je zadela zadnji del parnika. V zadnjem delu parnika je nastala velika luknja in iz skladišča se je dvigal visok stebel dima. Ko

je nato počil še trup parnika, se je začel potapljati. Za 20 minut po napadu je parnik izginil pod morskjo gladino. Tovorne in vojne ladje so se razpršile iz konvoja in plule v vse smeri. Vsaka ladja je na lastno pest skušala uiti napadom nemških letalcev. Nihče se ni več menil za posadke potopljenih ladij. Nobena zadeta ladja ni mogla spustiti rešilnih čolnov, ker so sime eksplozije poskodovala vse naprave na krovih. Računati je s tem, da je med tem napadom utonila tudi večina posadk s teh ladij.

Berlin, 15. novembra. AA. DNB: V četrtke popoldne je neko nemško letalo potopilo severozahodno od Irske neko angleško tovorno ladjo (5000 ton). Ladjo so bombe zadele na štirih mestih.

Berlin, 15. novembra. AA. DNB poroča, da daleč na odprtem morju gori 9900 tonska ladja medtem ko je neka druga 8000 tonska ladja tudi vsa v plamenih. Ti ladji so napadla nemška bojna letala. Podrobnih poročil o tem še ni.

London, 15. nov. AA. Reuter. Admiraliteta je izdala poročilo, da je izgubljenih več minolovcev. Sorodniki ponesrečencev so o nesreči obveščeni. Admiraliteta dodaja v svojem poročilu, da so kljub poostrovi sovražnikov minsko vojne imeli britanski protikuropi velik uspeh in da je po zaslugi teh ukrepov pristop v britanske luke svoboden.

Sun er v Pariz in Berlin

Washington, 15. nov. b. United Press poroča, da je španski zunanji minister Sun er odpotoval v Pariz, kjer bo imel sestank s nemškimi zunanjim ministrom von Ribbentropom. Baje gre za bližnje skupno sodelovanje Italije in Nemčije v smeri proti Gibraltarju. Ista agencija poroča, da bi morala tudi šeta generalstaba Italije in Nemčije, to je maršal Badoglio in feldmaršal von Keitel, oditi v Pariz, da sodelujejo v diplomatskih razgovorih s španskim zunanjim ministrom Sun erjem.

Sun er bo iz Pariza odpotoval v Nemčijo na obisk k nemškemu zunanjemu ministru Ribbentropu.

Pogajanja med Nemčijo in Francijo hitro napredujejo

Rim, 15. nov. b. Iz Berlina poroča agencija Stefani, da dobro poučeni nemški krogi računajo s tem, da bodo francosko-nemška pogajanja, ki so se pričela z znanim sestankom med Hitlerjem in maršalom Petainom, naglo napredovala. Pri teh pogajanjih je treba določiti metode in sredstva za bližnje sodelovanje Nemčije in Francije. Nemški predstavnik v Parizu se je vrnil v Berlin in podal podrobno poročilo državnemu kanclerju Hitlerju in zunanjemu ministru von Ribbentropu o dosedanjem poteku francosko-nemških pogajanj. Pri tem se čuje, da je mnogo vprašanj že urejenih, med njimi tudi nekaj važnih vprašanj, ki jih je bilo treba rešiti. Vsa stvar pa bo še enkrat temeljito proučena v Berlinu. Pogajanja bodo nato stopila v zaključno stopnjo in ni izključeno, da bodo v kratkem predstavniki francoske vlade prišli v Berlin, kjer bo sklenjen nov sporazum.

Italijanski tisk pripisuje velik pomen prihodu španskega zunanjega ministra Serana Sun erja v

Pariz. O cilju njegovega potovanja doslej iz Madrida ni bilo sporočeno ničesar. Znano je le, da je Sun er danes v Parizu.

Zeneva, 15. novembra. AA. (DNB.) Podpredsednik vlade se je pripeljal v Vichy, da se udeleži seje vlade. Ze danes se bo spet vrnil v Pariz, kjer bo nadaljeval razgovore z odličnimi nemškimi činitelji.

Zeneva, 15. novembra. AA. General Weygand se je pripeljal iz Alžira v Oran. Priredili so mu prišten sprejem. Takoj po prihodu je general Weygand položil venec na spomenik padlim vojakom, potem pa je odšel v Merš-el-Kehir in tam položil venec na grob francoskih mornarjev, padlih o priliki znanega britanskega napada.

Badoglio-Keitel v Innsbrucku

Berlin, 15. novembra. AA. DNB: Danes so se v Innsbrucku začeli razgovori med šefoma nemške in italijanske vojske, maršalom Badogliom in maršalom Keitelom. Razgovorom prisotstvujejo tudi zastopniki obeh generalnih štabov.

Eden o angleški armadi v Egiptu

London, 15. novembra. AA. Reuter. Vojni minister Eden je imel večeraj po radiu govor o položaju na srednjem Vzhodu in je med drugim rekel:

»Pred svojim odhodom sem našim vojakom rekel, da je bodočnost osrednjega Vzhoda v varnih rokah, sedaj pa moram dodati, da je ta vera postala še stvarnejša, kakor pa je bila včasih, ker se naše postojanke na srednjem Vzhodu stalno okrepljujejo. Naši vojaki imajo tam najboljšo orožje. Znano z njim ravnanje in zavedajo se svojih dolžnosti. Prav tako tudi dobro vedo, da vsak teden, ki preteče, našo moč okrepi. Naši vojaki so zmerom bolj izvežebani in sposobni za končno zmago. Ob naših vojakih na srednjem Vzhodu so še oddelki naših zaveznikov in sicer Francozov in Poljakov, prav tako pa so tam oddelki iz Avstralije, Nove Zelandije, Južne Amerike, Indije, Palestine, Cipra in Malte. Naš častniški zbor je zelo dober, tako da lahko rečem, da so naši vojaki in častniki v tem odseku popolnoma zdravi in sicer v fizičnem in duhovnem oziru in da samo čakajo na trenutek, kdaj bodo lahko začeli z udeleževanjem. Vse to nam lahko daje pogum.«

Nemška razlaga izseljevanja Francozov iz Lorene

Berlin, 15. novembra. AA. DNB: V berlinskih političnih krogih se glede na izselitev pribivalstva, ki se poslužuje francosčine, iz Lorene, sklicujejo na podobne dogodke te vrste, kakor je bilo n. pr. izseljevanje Nemcev iz Baltika in Besarabije. V zvezi s tem opozarjamo v teh krogih predvsem tudi na Južno Tirolsko, kjer sta dve prijateljski in zavezniški državi mislili, da je smotno, če se potegne jasna in čista narodnostna meja. V vseh teh primerih, naglašajo v berlinskih krogih, ni Nemčija nikdar oklevala, tudi če je bilo treba kaj žrtvovati.

Poskus prevrata v Romuniji?

Bukarešta, 15. nov. b. Z merodajne romunske strani poročajo, da je skupina legionarjev, ki se ne strinja s sedanjim državnim vodstvom, hotela izvesti prevrat. Več članov nezadovoljne skupine je prišlo pod vodstvom prof. Codreana, očeta voditelja Zeleznice garde, pred zeleno hišo v Bukarešti, ki je sedež legionarskega pokreta, in je skušala prodreti v zgradbo. Profesorja Codreana, ki je po umoru sina užival največjo čast v romunskih legionarskih krogih, so spustili v zgradbo, njegovemu spremstvu pa so preprečili vhod. Razvila se je kratka borba med nezadovoljnimi in stražo. Bitka je bila naglo odločena v korist straže, pri čemer je bil ubit en legionar, več pa je bilo ranjenih. Po nalogu voditelja legionarskega pokreta Horia Sime, proti kateremu je bila v glavnem zarota naperjena, sta bila aretirana dva člana Zeleznice garde, ki sicer nista aktivno sodelovala v napadu. Smatrate se pa za začetnika zarotniškega pokreta. To sta legionarja Titorgaru in Domnescu. Incidenti se niso ponovili, zaradi česar romunski uradni krogi smatrajo, da je zarota propadla.

Pij XII. o Romuniji Ob priliki sprejema novega romunskega poslanika

Rim, 15. novembra. AA. DNB: O priliki izročitve poveljnica novega romunskega poslanika pri sv. Stolicu, Grigorcu, je sveti oče Pij XII. dejal, da je moral romunski narod za stvar miru doprinesti

svoj del žrtev, ki so srca tega plemenitega naroda izpolnila s pričakovanjem. Romunski narod je bil z nedavnimi dogodki postavljen pred težke in odločilne naloge. Zaradi teh okoliščin je mladi romunski narod smatral za potrebno, da ne pušči pri sv. Stolicu diplomatskega mesta praznega. Sveti oče je dejal, da v tem sklepu vidi nov dokaz priznavanja duhovnih vrednot. Dejal je, da je z istim zadovoljstvom poslušal novega romunskega poslanika, ki je dejal, da bodo odnosi med Cerkvijo in državo v Romuniji temeljili na treh načelih: na spoštovanju religije, na zvestem izjavljanju prevzetih obveznosti in na veliki vdanosti stvari miru. Če se bo romunski zastopnik pri sv. Stolicu — je dejal sveti oče — ravnal po teh načelih, bo vedno našel na njegovo dobrohotno podporo. Končno je sveti oče zaprosil romunskega poslanika, naj izrazi romunskemu kralju, predsedniku vlade in ostalim romunskim ministrom njegovo toplo željo, da bi se zboljšali prijateljski odnosi zaupanja med Romunijo in sv. Stolicu, da se na ta način utrdi idejno etališče romunskega naroda.

Carigrad, 15. novembra. (TCP.) Turško časopisje objavlja poziv vsem Albancem, ki živijo v Turčiji, naj ustanove posebno albansko legijo.

Bukarešta, 15. novembra. m. (TCP.) Objavljena je uredba, ki ureja delovanje članov Zdravnika društva v Romuniji.

Budimpešta, 15. novembra. (TCP.) Iz stranke sulištastih križev morajo izstopiti vsi Židje.

Rim, 15. nov. m. TCP. Za članico italijanske kraljevske akademije je imenovana znana italijanska pisateljica Ada Negri, ki je prva ženska, ki so jo imenovali za članico te akademije.

Ankara, 15. nov. m. TCP. Japonsko-turška pogajanja niso privedla do nobenega uspeha.

Kneginja Olga obiskala osnovno vzorno šolo na Dedinju

Belgrad, 15. nov. AA. Danes o pol 12. je Nj. Vis. kneginja Olga z Nj. Vis. knezom Nikolom obiskala osnovno vzorno šolo »Kneza namestnika Pavla« na Dedinju. V spremstvu Nj. Vis. kneginje in kneza so bili dvorna dama Olga Lozanić, pomočnik maršala dvora dr. Ivan Babić-Gjalski in ordonančni častnik kapetan Zerai. Pri vstopu je Nj. Vis. kneginjo pozdravil upravitelj šole dr. Svetozar Rancić, ki se je s prigodnim govorom zahvalil kneginji za zanimanje in pozornost. Nato je Nj. Vis. kneginja odšla v pisarno učiteljev te šole, kjer je inspektor prosvet. ministrstva, Dragoljub Branković orisal cilj takšnih šol, Dušan Lazić, predsednik sklada siromašnih učencev je pa podal stanje tega sklada.

Nj. Vis. kneginja Olga je pokazala veliko zanimanje za delovanje šole in za prehrano siromašnih učencev in učenk. V spremstvu Nj. Vis. kneza Nikole in svojega spremstva je kneginja obiskala vse prostore, kjer so jo učenci pozdravljali z vzkliki. Učitelji so Nj. Vis. kneginji razložili način svojega poučevanja in izpraševali učence v navzočnosti Nj. Vis. kneginje in kneza. Na koncu obiska si je kneginja ogledala kuhinjo in pokusila s knezom Nikolom

kosilo. Očitno zadovoljna, je kneginja zapustila šolo med vzkliki množičnih malčkov: Živeli!

Glavna naloga teh šol, katerih je v vsaki banovini po ena, v Belgradu pa dve, je izvajanje in uresničevanje novih pedagoških načel pri nas. Tako se na primer v tej šoli šolarji sami uče, sami poučujejo, se sami sprašujejo, profesor pa kot najstarejši učenec delo samo nadzoruje. Zanimivo je — kar je vsekakor treba omeniti — da se pisanje na tej šoli ne poučuje tako kot po drugih šolah. Tu se učenci uče najprej tiskanih črk. Pedagogi so mnenja, da se otroci mnogo lažje nauče ravni in grobih črt, kakor težkih vijug pri pisanih pismenah.

Predsednik fonda siromašnih učencev te šole, Lazić Dušan je govoril o pomenu in stanju tega fonda. Navajal je, da je bilo leta 1938 dijakov iz tega sklada razdeljene obleke in obutve za približno 11.000 din, leta 1939 pa za 14.500 din. V naslednjem letu je bilo za 62 učencev tudi porabljenih v ta namen 32.000 din. V sklad se stekajo prostovoljni prispevki podpirateljev med prebivalstvom tega belgrajskega okraja.

Narod more propasti le, če nima otrok!

Te besede je napeval v »Seljačkem domu« naletnik socialnega oddelka banske oblasti v Zagrebu dr. Rasuhin, ki obravnava vprašanje rojstev na Hrvaškem. V številkah je navedel, kako nekateri okraji na Hrvaškem zaradi pomanjkanja rojstev izumirajo. Med 100 okraji na Hrvaškem je 6 takih, kjer Hrvati izumirajo. Dalje je 17 takih, kjer si smrt in življenje držita še ravnotežje, medtem ko se drugi okraji še drže, zlasti tisti v Bosni in Liki, torej v najbolj revnih krajih. Najbolj revni kraji imajo največ rojstev, bogati pa izumirajo. Dr. Rasuhin pravi v članku med drugim: »Vsi okraji, kjer se rodi na 1000 prebivalcev na leto manj ko 21 otrok, izumirajo. Tam bodo domačini izginili. Okraji, ki imajo na 1000 prebivalcev na leto 21 do 26 otrok, se drže še na površju. Sele tisti, ki rode na 1000 prebivalcev letno več ko 27 otrok, se pomlajajo... Narod more propasti le, če nima otrok. Narod je lahko politično zasvojen, gospodarsko izkoriščen, moralno zapeljan, pa ne bo propadel, dokler ima dovolj otrok, da se obdrži. V škribah moramo biti za nekatere okraje, kjer imajo družine premalo otrok. Tukaj bo naša hrvaška beseda vsekakor zramla, če ne bomo tja prenesli naroda iz drugih krajev, kjer je dovolj otrok...« zanimive in poučne.

Zadružni odposlanci pri trgovinskem ministru

Belgrad, 15. novembra. AA. Dnes dopoldne je trgovinski minister dr. Ivan Andres sprejel zastopstvo glavnih zadružnih zvez iz vse države. V tem zastopstvu so bili predstavniki glavne zadružne zveze in zveze srbskih kmetijskih združenj iz Belgrada, zveze hrvatskih gospodarskih združenj in zveze združenj gospodarske sloge iz Zagreba kakor tudi družbe »Ekonomas« iz Ljubljane, glavne zveze kmetijskih kreditnih združenj iz Petrovgrada, zveze gospodarskih združenj iz Sombora, osrednje gospodarske združbe in gospodarske zveze iz Ljubljane, zveze kmetijskih združenj in zveze poljedelskih združenj iz Novega Sada.

Delegacijo je vodil predsednik glavne zadružne zveze, upokojeni minister Voja Giorjević. Ministru dr. Andresu so zastopniki razložili svoje stališče glede vprašanja reorganizacije izvoza živine, ker zadružništvo smatra, da je z novim osnutkom odloka o izvozu zadružništva izključeno od poslov izvoza živine. V tem duhu so zastopniki glavnih zadružnih zvez iz vse države izročili ministru dr. Andresu svojo vlogo in ga zaprosili, naj bi izpolnil, da glavna zadružna zveza še dalje sodeluje pri izvozu živine. Končno je delegacija prosila ministra, naj se skliče konferenca, na kateri bi razpravljali o vseh teh vprašanjih. Minister dr. Andres je pazljivo poslušal izvajanja zadružnih zastopnikov in jim obljubil vso pomoč.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 15. nov. b. Davi so z močnim spremstvom odpeljali na večno robijo Branka Zvergerja, ki je bil obsojen zaradi umora dr. Suflaja.

Zagreb, 15. nov. b. Glavna uprava posredovanja za delo v Zagrebu je objavila podatke o padanju brezposelnosti na Hrvaškem. Na vseh borzah dela v banovini Hrvatski je prišlo za zaposlitev v oktobru nad 19.000 delavcev in delavk. Na dan 1. novembra pa se je prijavilo na vseh borzah 6093 brezposelnih delavcev in delavk. Podpore so izplačale borze v znesku 1.077.291 din.

Spremembe v potniškem prometu na železnici

Pričenši od ponedeljka, dne 19. novembra 1940, se stavijo zopet v promet sledeči potniški vlaki:

1. Na progi Ljubljana—Kamnik mesto vlaka št. 8414 in št. 8415. Vlak št. 8414 odhaja iz Ljubljane ob 8.10 in prihaja v Kamnik mesto ob 9.03. Vlak št. 8415 odhaja iz Kamnika mesto ob 9.47 in prihaja v Ljubljano ob 10.40.
2. Na progi Kranj—Trzin vlaka št. 8512 in št. 8513. Vlak št. 8512 odhaja iz Kranja ob 9.05 in prihaja v Trzin ob 9.34. Vlak št. 8513 odhaja iz Trzina ob 10.49 in prihaja v Kranj ob 11.13.
3. Na progi Celje—Velenje vlaka št. 9120 in št. 9121. Vlak št. 9120 odhaja iz Celja ob 19.05 in prihaja v Velenje ob 20.13. Vlak št. 9121 odhaja iz Velenja ob 20.33 in prihaja v Celje ob 21.43. Ta dva vlaka vozita le ob delavnikih.
4. Na progi Ljutomer—Gornja Radgona vlaki št. 8822, 8813, 8814 in 8815. Vlak št. 8822 odhaja iz Ljutomera ob 6.10 o. d. n. ob 14.19 in prihaja v Gor. Radgono ob 6.51 o. d. n. ob 14.58. Vlak št. 8813 odh. 8823 odhaja iz Gor. Radgone ob 7.08 o. d. n. 15.10 in prihaja v Ljutomer ob 7.44 o. d. n. ob 15.49.
5. Na progi Slovenji Gradec—Dravograd-Meža potniška vlaka št. 9124 in 9125. Vlak št. 9124 odhaja iz Slovenjegrada ob 9.23 in prihaja v Dravograd-Mežo ob 5.48. Vlak št.

9125 odhaja iz Dravograda-Meže ob 20.37 in prihaja v Slovenji Gradec ob 21.05.

Od istega dne, t. j. od ponedeljka dalje pa ne vozijo več sledeči potniški vlaki:

1. Na progi Celje—Grobello vlaki št. 2182, 2181, 2186 in 2185. Vlak št. 2182 odh. 2136 z odhodom iz Celja ob 7.15 o. d. n. ob 19.50 in s prihodom v Grobello ob 7.35 o. d. n. ob 20.10. Vlak št. 2181 odh. 2185 z odhodom iz Grobelnega ob 6.18 o. d. n. ob 19 s prihodom v Celje ob 6.38 o. d. n. ob 19.20.
2. Na progi Ljubljana—Jesenice samo ob delavnikih vlaki št. 926 in 919. Vlak št. 926 z odhodom iz Ljubljane ob 23.30 in s prihodom na Jesenice ob 1.31. Vlak št. 919 z odhodom iz Jesenice ob 19.50 in s prihodom v Ljubljano ob 21.50.
3. Na progi Jesenice—Bistrica Boh. jez. samo ob delavnikih vlaki št. 920 in 913. Vlak št. 920 z odhodom iz Jesenice ob 7.55 in s prihodom v Bistrico Boh. jez. ob 8.36. Vlak št. 913 z odhodom iz Bistrice Boh. jez. ob 9.10 in s prihodom na Jesenice ob 10.
4. Na progi Bistrica Boh. jez. —Podbrdo vlaki št. 912 in 915. Vlak št. 912 z odhodom iz Bistrice Boh. jez. ob 11.30 in s prihodom v Podbrdo ob 11.41. Vlak št. 915 z odhodom iz Podbrda ob 12.11 in s prihodom v Bistrico Boh. jez. ob 12.22.

Spet tuje letalo nad našim ozemljem

Bitolj, 15. nov. m. Našo obmejno zračno črto ob italijansko-grškem bojišču je danes ob 8.30 obiskalo tuje letalo. V Bitolju je bil dan znak za nevarnost, ki je trajal deset minut. Letalo je letelo nad Babo planino, preletelo našo mejo ter se vrnilo proti Albaniji. Vreme je bilo oblačno, zato niso mogli ugotoviti narodnosti letala. Ljudstvo je ta znak za nevarnost preneslo mnogo bolj mirno kakor prej.

Ugibanja o berlinskem sestanku

V Berlinu pravijo, da se bodo »uspehi videli pravočasno« in da bodo »vidni za ves svet«

Berlin, 15. nov. b. Po odhodu Molotova iz Berlina so nastala številna ugibanja o vprašanjih, o katerih je Molotov razpravjal z nemškimi državniki v nemški prestolnici. Vzemirane niso samo interesirane države temveč vsa svetovna javnost. Iz uradnih poročil, ki so bila objavljena, se ni moglo videti nič konkretnega.

Velika ameriška agencija »Associated Press« in tudi druge agencije so objavile senzacionalna poročila o razgovorih glede vprašanih važnega mednarodnega političnega značaja o Turčiji, Perziji, Indiji in podobno. Zaradi objave vsebine teh razgovorov je nastala prava senzacija. Poročilo »Associated Press« je objavilo vse ameriške časopise, prav tako pa tudi ameriški radio ter vse angleške radijske postaje. Zastopniki tujega tiska so danes vprašali uradne kroge, če lahko kaj povedo o razgovorih v Berlinu. Berlinski državniki so zanimali vsa poročila, ki jih je izdala agencija »Associated Press«. Uradno povdarjajo, da je bilo v inozemstvu ustvarjeno mnenje, ki se je rodilo v glavah posameznikov, katere so že večkrat zanimali predstavniki nemškega zunanjega ministrstva in tudi utemeljili svoja zanikanja. Tudi nemški državniki niso dali nobenih takšnih izjav, ki bi mogle potrditi verzije, ki jih je razširila omenjena ameriška agencija. To je posebno važno zaradi tega, tako izjavljajo v Berlinu, ker se na te novice sklicujejo tudi uradni krogi v inozemstvu. Za objavo takšnih novic tudi ni bilo nobenega povoda. Toliko berlinski uradni krogi. Na današnji konferenci tiska v Berlinu je pričakovati, da bo objavljeno uradno zanikanje.

Uradni krogi ne dajejo nobenih podrobnosti o sestanku, povdarjajo le, da se razgovori Molotova z nemškimi državniki v Berlinu niso razblinili v zraku. Izid samih razgovorov se bo videl pravočasno in videla ga bo vsa svetovna javnost.

Zanimivo je pisanje »Berliner Börsenzeitung«, ki trdi, da bo morala Anglija končno videti, da je po berlinskih razgovorih ostala popolnoma osamljena in da so nemško-sovjetski odnosi ne le nadaljevanje prijateljstva, temveč tudi njega poglabitev ter da Anglija ne bo uspela v svojih pričakovanjih in intrigah, da vnese sovražstvo med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo.

Nemško tolmačenje

Berlin, 14. novembra. AA. DNB: objavlja sledeče poročilo: Obisk predsednika sovjeta ljudskih komisarjev Molotova v Berlinu je obnovil in okrepil prijateljske odnose med Nemčijo in Rusijo. Poročilo vprašanja, ki zanimajo obe državi, sta razpravljala v osebnem razgovoru vodja Nemčije in nemški zunanji minister s sovjetskimi gostom. Ob tej priliki se je mogla ugotoviti polna soglasnost v presojevanju vseh važnih vprašanj. Isti krogi tudi poudarjajo, da Nemčija smatra, da je politika, ki se je začela preteklo leto s sklenitvijo pogodbe o nenapadanju, čvrsta in trajna osnova sodelovanja, ki koristi obema silama in ki mora zaradi tega trajati še naprej. Berlinski razgovori so pokazali, da tudi Sovjetska Rusija tako misli.

Angleži imajo vtis, da Sovjeti ne želijo večboljšanja odnosov z njimi

London, 15. novembra. b. United Press: Tukajšnji politični krogi izjavljajo, da je imel obisk Molotova v Berlinu velik pomen za še tesnejše zbliz-

žanje z Nemčijo, pri čemer je treba smatrati, da so odnosi med Sovjetsko Rusijo in Anglijo mnogo slabši kakor so bili poprej. Obisk Molotova spominja na enak postopek kot je bilo to s Francijo avgusta leta 1939, ko je morala francoska vojna misija v Moskvi čakati, dokler ni bil sklenjen sovjetsko-nemški pakt. Kaže, da je angleški poslanik v Moskvi Cripps izročil Višinskemu osnutek načrta, po katerem naj bi se angleško-sovjetski odnosi izboljšali in sklenil med obema državama znošen sporazum. Poudarjajo, da je bil razgovor Crippsa z Višinskim sicer zelo prijateljski, toda tudi zelo kratek. Na vprašanje o ciljih Molotove misije v Berlinu, je Višinski izjavil Crippsu, da bo zvedel rezultat, ko bo po berlinskih razgovorih izdano uradno poročilo. Končno je Cripps bil grajal način, ki se ga sovjetska vlada poslužuje pri izročitvi njegovega predloga, kar je okrepilo vtis, da Sovjetska Rusija nima nobenega interesa več na izboljšanje političnih in gospodarskih pogajanj z Anglijo.

Turčija...

Trst, 15. nov. b. »Piccolo« poroča, iz Carigrada, da Turčija nestrno pričakuje rezultat Molotovega obiska v Berlinu. Turški uradni krogi pričakujejo, da bo v najkrajšem času prišlo do neposrednega posega osištih sil v dogodke, ki bodo neposredno zanimali Turčijo, kajti turški vladni krogi so prepričani, da se je Molotov v Berlinu razgovarjal zelo dolgo o tej državi. Italijanski listi poudarjajo, da bo sodelovanje Moskve in osištih držav imelo za posledico, da bo na Balkanu ohranjen mir, ker bodo morale tu popolnoma prenehati angleške intrige.

Tass spet zanikuje

Moskva, 15. nov. t. Associated Press: Sovjetska službena tiskovna agencija TASS je sredi ob-

Škrjabin-Molotov („Plašč“)

Zanimivo življenje sovjetskega zunanjega komisarja

»Basler Volksblatt« objavlja pod naslovom »Plašč« naslednji zanimivi članek o Molotovu, ki je ob priliki obiska v Berlinu stal v ospredju političnih dogodkov:

Vjačeslav Mihajlovič Molotov je star 50 let in še nikoli ni bil v inozemstvu. Komunistični stranki pripada že točno 33 let. Ko je moral Litvinov (Wallach), ki je bil pristaja takimenovane kolektivne (skupne) varnosti, zapustiti sovjetski zunanji komisariat, je za Molotova prišla njegova era. Teža moža, s krepkimi ramami in pleči, majhne postave in z glavo, ki bi zahtevala še enkrat tako visoko telo, ki povzroča še celja, je Jožef Stalin smel mirne vesti postaviti na to važno mesto, ne da bi se mu bilo treba bati, da bi njegov blek zasenčil prve zvezde. Molotov namreč ni tisti blesteči govornik in družabnik, tudi ne tisti zvit diplomat, kot je bil Litvinov, o katerem se je mnogokrat več govorilo, kot pa o Stalinu. Molotov tudi ni obul lakostih čevljev, ko je stopil na mednarodna tla. En sam poklon je napravil kapitalističnim družabnim predpisom: svojo škofersko čepico je zamenjal z mehkim črnim klobukom.

Molotov ni bil zmerom Molotov. To sicer ni važno, ko enkrat vemo, da so se vse pomembnejše sovjete, osebnosti obdane s plaščem tujega imena. Stalin je bil prej Džingisovi, Trocki—Bronstein, Ljenn—Uljanov. Molotov pa se je pisal Škrjabin. Bil je sin malega pokrajinskega namestnika v Kukardiju v guberniji Viatka. Življenje v mali, lesoni hišici ni bilo bogve kako prijetno. Edina želja njegovega očeta, ki nikdar ni imel dosti denarja, je bila, da bi svojega sina dal študirati, da bi postal kaj »boljšega«. Fant je pridno študiral, je pokazal da je talentiran in da ima izredno dober spomin. Ko je bil star 16 let mu je neki njegov tovariš namajal v žep revolucionarne okrožnice, ki so v njegovih možganih povzročile tolikšno navdušenje, da se je takoj vpisal v komunistično stranko. To je bilo 1. 1906, ko je bilo pripadništvo h komunistični stranki že zvezano z življenjsko nevarnostjo.

L. 1909 se je Škrjabin že pisal Molotov. Prihajal je od neke tajne seje, ki jih je po ponesrečenem uporu l. 1905 mnogo bilo po Rusiji in iz katerih je potem l. 1917 izšla tudi boljševiška revolucija. Kljub vsem previdnostnim ukrepom ga je tajna policija zalotila. Dobil je dve leti zaradi revolucionarne propagande. Takrat je bil 19 let star. Komaj je prišel iz ječe, se je že spet pojavil v Petrogradu, kjer je v glavnem deloval kot boljševiški agitator, vmes pa hodil k predavanjem na vseučilišče. Ponoči je bil stavec v tajni tiskarni, kjer so tiskali »Pravdo« in »Zvezdos«. Tamkaj je pisal članke, jih sam postavljali, sam tudi razmnoževal na ročni tiskarni. Policija mu je bila vedno za petami. L. 1911 pa tega ni mogel več zdržati. Izstopil je iz Politehničnega zavoda, kjer je bil vpisan in začel živeti podzemsko življenje. L. 1912 so ga spet zalotili in zaprli, toda on je pobil jetniškega čuvaja in po-

Nemški kolonisti se vračajo iz Grčije

Belgrad, 15. nov. m. Davi je prišlo v Belgrad 131 članov nemške kolonije v Solunu, ki se vračajo zaradi vojnega stanja v Grčiji v domovino. Na železniški postaji so jih sprejeli nemški poslanik von Heeren z osebno poslanistvo. Nemški kolonisti so obiskali Nemški dom, kjer so imeli skupno kosilo. Potem so si ogledali znamenitosti Belgrada, nakar so z večernim vlakom odpotovali skozi Zidani most proti nemški meji.

Zveza hrvatskih mest

Zagreb, 15. nov. b. Včeraj popoldne in danes dopoldne so se nadaljevale konference županov in finančnih strokovnjakov mest banovine Hrvatske ter so bili določeni proračunski zneski za posamezna mesta. V teku današnjega dopoldneva so proučevali predloge o pravih Zveze mest banovine Hrvatske, ki jih je sestavil Zagreb. Do pričetka dela uprave nove zveze bo vodil poseben delovni odbor, v katerem bo 7 predstavnikov mest iz bližine Zagreba, da bi bila zveza s hrvatsko prestolnico čim tesnejša. Ta odbor bo obenem urejeval odnose med Zvezo mest banovine Hrvatske in Zvezo mest kraljevine Jugoslavije. Danes ob 1 popoldne je bil na čast delegatov prirejen svečan banket v mestni kleti.

Zagreb, 15. novembra. b. Danes dopoldne je sprejel ban dr. Subašić vse župane hrvatskih mest pod vodstvom župana Starčevića.

Ladja »Oplenac« v viharju nasedla

Split, 15. nov. b. Včerajšnji vihar je zanesel na plitvino blizu luke Braće na polotoku Pelješcu ladjo »Oplenac«. Valovi so ladjo vrgli na otok Očenjak, ki je poln nevarni čeri. Obveščeno je bilo takoj ravnateljstvo pomorskega prometa, ki je odpeljalo na kraj nesreče vlačilec, vlačilec je ladjo odvelkel v ladjedelnico, kjer bodo popravili neznatne poškodbe.

Splav s potopljenimi tuje ladje najden v našem morju

Dubrovnik, 15. nov. m. Včeraj popoldne je poveljnik ladje »Cavtat« Matočević opazil na morskem gladini med Dubrovnikom in Cavtatom splav iz aluminija, obložen z gumijem. Na splavu je 20 sedežev, ki se lahko spremenijo v postelje. Splav je preskrbljen z rezervnimi tanki za vodo, hrano in topel zrak. Smatrajo, da je splav pripadal nedavno potopljeni ladji »Antonio Ponta« in da so ga morskimi tokovi zanesli v naše vode. Matočević je izročil splav pristojnim oblastem, ki bodo iskale lastnika.

Osebnosti

Belgrad, 15. nov. m. Upokojen je Anton Karo, profesor bogoslovja v Mariboru. — Premesena je Ljudmila Zupancić, učiteljica, iz Mežice v Šmarje. — Upokojeni sta učiteljici Ema Zamejic v Hrastniku in Marija Koreniak pri Sv. Barbari v Halozah.

javila uradno obvestilo, v katerem javlja, da so se po inozemstvu razširile govorice, da je bil med Sovjeti in Japonci že dosežen sporazum, na podlagi katerega bi si bili Sovjeti in Japonci med seboj razdelili vplivna območja na Daljnem Vzhodu. Sovjeti naj bi bili tudi obljubili, da Cankarjeve vlade na Kitajskem ne bodo več podpirali. Agencija TASS k tem govoricam izjavlja, da je pooblaščen zanikati jih kot nestvarna in kot neodgovarjajoča dejstva.

begnil. Tri leta ga je policija iskala, toda Molotov je imel čudovit dar, da se jim je vedno znal izmikati. Mnogokrat je moral spremeniti svoje ime. Mnogokrat si je nataknil brado ali brke, ali oboje, mnogokrat je menjal očala. Toda v drugem letu svetovne vojne pa so ga le spet prijeli, zaprli, obsodili in odgnali v Sibirijo. Toda celo v rudnikih v Irkutsku je razširjal revolucionarne m.s.l. Nekega večera, ko so robijaše postrojili in jih klicali po imenu, Molotova ni bilo. Iskali so ga vsepovsodi, v Petrogradu, v Moskvi, v Odesi, v Kijevu. Nikjer ga niso našli. On pa je s svojim 10 let starejšim prijateljem Stalinom mirno sedel v Londonu, kjer se je udeleževal komunističnega kongresa, ki je bil v neki anglikanski kapelici. Še en revolucionar je bil takrat med njimi. Pisal se je Vladimir Iljič Uljanov. Ta je postal Ljenn.

Stalin in Molotov sta se kljub temu, da je bila na njuno glavo razpisana denarna nagrada, vrnila nazaj v Rusijo, kjer sta začela s silno agitacijo. Ko je revolucija tudi res izbruhnila v novembru 1917 leta je bil Molotov star 37 let. Takrat je bil Krenski na oblasti, toda Stalin in Kamenev, ki sta se nahajala v Sibiriji, sta se že vrnila. Ko je Stalin prišel do moči, je postal Molotov drugi tajnik komunistične stranke. Takrat se je začelo tesno sodelovanje med prvimi tajnikom in drugim, to se pravi, med Stalinom in Molotovom, ki ga tudi takimenovana »trockistična kriza« ni mogla razrušiti. Ni verjetno, da Molotov tudi tako dela, kakor Zdanov, ki je zvito in pretkano vedno stavil na pravega konja, marveč, da je Molotov sam prepričan o pravilnosti politike, ki jo hoče Stalin. Ko je Rikov pred leti na še do danes nepojasnjen način »izginil«, je Stalin na njegovo mesto kot predsednika sovjeta narodnih komisarjev postavil Molotova. Toda Stalin ga je vedno uporabljal tam, kjer ga je najbolj potreboval.

Molotova žena Olga Karkovskaja je tudi na zelo važnem gospodarskem mestu. Najprej je bila namestnica v neki tovarni proizvodov za lepoticenje, kjer je pokazala velike sposobnosti kot organizatorica. Danes vodi 17 takšnih tovarn, ki vse izdelujejo proizvode za olepšavanje polti sovjetskih žensk. Pred 4 leti so Olga Karkovsko poslali na specializiranje v Ameriko, da bi svoje proizvode spravila v sklad z modernim okusom. Vrnila se je z geslom: Sredstva za olepšavanje niso luksus, ampak potreba! Pri sovjetskem domu so jo ženske sprejele z velikim navdušenjem. V zadnjih letih je res spremenila vsemu videx žensk, boljših boljših rešivskih plasti. Puz nam sovjetskem časopisu je takrat razposlala reklamo: »Vlačilec deu za boljševiško dušo, jaz pa za boljševiške obraze!«

To je tisti mož, ki je prišel v spremstvu 71 podkomisarjev in visokih boljševiških dostojanstvenikov v posebnem vlakcu v Berlin. On ne razume trobice nemško, Molotov je dobro ime. Po slovensko bi rekli »plašč«, kar sijajno odgovarja njegovemu poslanstvu...

Gospodarstvo

Gospodarski svet

V zadnjem času je postalo tudi pri nas vedno bolj aktualno vprašanje uravnane (dirigirane) gospodarstva. Obeta se nam še mnogokrat poseg države v gospodarstvo. Zaradi tega se tudi od časa do časa slišijo zopet glasovi iz gospodarstvenega sveta. Ministrstvo za trgovino in industrijo je smatralo celo za potrebno, da obvesti javnost, da je izdelalo načrt za ustanovitev sveta za gospodarsko politiko.

Ne vemo, kakšni so načrti za takšen svet, vsekakor pa kaže, da bo čisto sigurno prišlo do ustanovitve nekaj takega, na kar sklepamo tudi iz zadnjega govora predsednika vlade, g. Cvetkoviča, katerega smo že včeraj citirali. Zdi se nam potrebno ob tej priložnosti nekaj misli.

Zamisel gospodarskega sveta je pri nas doživela svojo realizacijo, toda popolnoma v našem stilu. Z največjo naglico sta skupščina in senat izglasovala zakon o gospodarskem svetu, ki je bil leta 1932 tudi objavljen, toda do njegovega imenovanja in seveda tudi sklicanja ni nikoli prišlo. Od tedaj so se razmere ež mnogo izpremenile in danes potrebujemo drugačen gospodarski svet, ki bi bolje ustrežal našim razmeram in zahtevam bodočnosti.

Predvsem gospodarski svet ne sme biti samo skup zastopnikov posameznih gospodarskih panog v naši državi. Kajli že bodo samo taki prišli v gospodarskem svetu do besede, potem ne bomo imeli nič drugega kakor samo politiko interesov iz posameznih stanov, običajno v narodnogospodarske besede. Ne rečemo, da bi imel gospodarski svet, ki bi ga sestavljali samo zastop-

niki zbornice in naši državni, svoj praktičen pomen, gotovo pa ne bi v popolni meri služil narodnogospodarskim ciljem kot bi bilo želeli.

Druga stvar, na katero ne smemo pozabiti, je gospodarska birokracija. Če dobimo gospodarski svet, v katerem bodo prevladovali samo zastopniki posameznih ministrstev za koordinacijo dela, kot se imenuje to z zvečnim strokovnim izrazom, tudi tak gospodarski svet ne bo prinesel onega rezultata, katerega si vsi želimo.

Zaradi tega je nujno potrebno, da se tema dvema skupinama najvažnejših interesov, ki bodo gotovo prišli do besede, da nekakšna kohektivna v tem, da se pritegnejo v gospodarski svet tudi strokovnjaki za narodnogospodarsko vprašanje, ki bodo izven zastopanja strogih stanovskih interesov in izven kroga uradniškega mišljenja. Ti bodo lahko s polno avtoriteto pretehtali argumente enega in drugega partnerja v razpravah o vodstvu bodočega gospodarske politike, ker bodo lahko stalno opozarjali na važne narodnogospodarske in socialne interese, katere bi drugi ali prezirali ali pa pozabili ali pa se zanje ne brigali tako kot bi bilo potrebno, čeprav imajo najboljšo voljo, da skušajo najti najboljši rešitev.

Gre za velike stvari, marsikaj v sedanjosti in bodočnosti bo moralo biti drugače reševano kot doslej. Eksperimentiranje je nevarno in nam lahko prinese veliko gospodarsko škodo, ker zapelje smer našega gospodarstva lahko na pota, s katerih bo vrnitev na pravo pot zvezana z največjimi stroški in žrtvami.

Podružnica Hrvatske sveopće kreditne banke iz Zagreba v Belgradu. V Belgradu je bila protokolirana podružnica Hrvatske sveopće kreditne banke iz Zagreba. Za poslovodjo je imenovan g. Josip Lukić, za namestnika pa Slavko Murgaski.

Borze

Dne 15. novembra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 1.044.112 din, na belgrajski borzi 827.000 din, od tega 3880 mark, 450.000 drahem, 25.084 šv. frankov, 4520 dolarjev. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 425.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 175.25—178.45
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 216.74—219.94
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 42.65—43.35

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 41.65—42.35
Sofija 100 din 52 denar

Curih. Pariz 9.60, London 17.11, Newyork 431, Milan 21.775, Madrid 40, Berlin 172.50 (reg. marke 50, trg. marke 31.50, Buenos Aires 101.50).

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 444—448

v Zagrebu 443 denar

v Belgradu 444—445.50

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 98 do 99, agrarji 54—56, vojna škoda promptna 444 do 448, begluške obveznice 77—78, dalm. agrarji 69.75 do 71, 8% Blerovo posojilo 99—101, 7% Blerovo posojilo 94.50—95.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 do 102, 7% stabilizacijsko posojilo 95—97. — Delnice: Narodna banka 6300—6500, Trboveljska 340—350, Kranjska industrijska družba 136 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, agrarji 55 denar, vojna škoda promptna 443

V delu „Slovenčevega koledarja“ za poslovne zapise je še prostor za oglase!

Vabimo trgovce, obrtnike in druge interese, da naroče oglase čimprej!

SLOVENECE KOLEDAR, Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Kako bo s cenami koruze

Ze večkrat smo pisali, da se merodajni faktorji pečajo z mislijo poseči tudi na tržišče koruze in določiti maksimalno ceno za koruzo. Po vesteh iz Belgrada prevladuje pri merodajnih krogih mnenje, da naj bo cena koruze 250 din za 100 kg in sicer stoodstotno suhe koruze.

Oglasili pa so se še drugi, ki opozarjajo, da je v primeri s pšenico ta cena odločno previsoka, kajti cena pšenice je z dodatkom vred 300 din za 100 kg. Pri tem je treba upoštevati da je bila letina pšenice zelo slaba, dočim je nasprotno letina koruze izredno velika.

Od cene koruze pa so v največji meri odvisne tudi cene živine, ki so zaradi visoke cene koruze tudi narasle. Zato piše agencija »Jugoslovanski kurir«, da naj bi bila cena novi koruzi določena na 200 din za 100 kg, kar bi bila najpravičnejša cena.

Toda danes je cena koruze že zopet okoli 270 dinarjev za umetno sušeno blago in je vprašanje, kako se bo dalo to izvesti. Pri pšenici smo videli, da so producenti uspeli s svojimi cenami, ki so bile daleč pred uradnimi cenami in bo se težavo tudi pri koruzi uveljavljati isti način. Je pa vsekakor dejstvo, da se morajo upoštevati tudi interesi pasivnih krajev v naši državi, ki žive od koruze, ne od

denar, begluške obveznice 78.25 blago, dalm. agrarji 71 blago, 4% severni agrarji 52.50 denar, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 95 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Narodna banka 6450 blago, Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 352—355 (352), Sladk. tov. Bečkerek 675 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 99.50 denar, agrarji 58 denar, vojna škoda promptna 444 do 445.50 (445, 444.50), begluške obveznice 77 do 77.75, dalm. agrarji 69.75—70.25 (69.75), 6% šumske obveznice 68.75 denar, 4% severni agrarji 52 do 53 (52.50), 8% Blerovo posojilo 100.50 denar, 7% Blerovo posojilo 95.25 denar (95.50), 7% posojilo Drž. hip. banke 100.50 denar. — Delnice: Narodna banka 6500 denar, Priv. agrarna banka 192 denar (drobni komadi).

Cene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju dne 11. novembra t. l. Dogon: 47 volov, 37 krav, 9 telet, 1 junec, 29 svinj in 46 prašičev. Prodanih je bilo: 28 volov, 21 krav, 5 telet, 1 junec, 21 svinj in 17 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste 9 din, II. vrste 8, III. vrste 7

din; telice I. vrste 9, II. vrste 8, III. vrste 7 din; krave I. vrste 8, II. vrste 7, III. vrste 6 din; teleta I. vrste 12, II. vrste 11 din; prašiči šp. harji 16—18, prašiči pršutariji 14—16 din za 1 kg živo teže. Mladi prašiči za rejo 7 do 8 tednov stari 280 din do 350 din za glavo. — Goveje meso I. vrste prednji del 16 din, zadnji del 18, goveje meso II. vrste prednji del 16 din, zadnji del 17 din, svinjina 22—24, slanina 24—26, svinjska mast 26—28, čisti med 28—30, neoprana volna 56—64, oprana volna 72—84, goveje surove kože 22—24, telefje surove kože 26, svinjske surove kože 8—10 din za 1 kg. — Pšenica 4.50, ječmen 4.50, rž 4.25, oves 3.75—4, koruza 3.75, fižol 6 do 10, krompir 1.75—2, lucerna za krmo 1.25 do 1.50, seno 1.25—1.50, slama 0.75, jabolka II. vrste 8, III. vrste 4—6, pšenična moka 5.50—9, koruzna moka 5.50, ajdova moka 7—10, ržena moka 6.50 in koruzni zdrob 6.50 din za 1 kg. — Trda drva 140—150 din za kub. meter, jajca 2 din za komad, mleko 2.75—3 din za liter, surovo maslo 48 z 1 kg.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Vse neizpremenjeno. Promet srednji.

ŠPORT

Borba v našem atletskem športu se nadaljuje

Svoječasno smo v našem listu omenili, da je bilo stališče hrvatske atletske zveze, ki je prepovedala svojim atletom sodelovanje na letošnjih balkanskih igrah v Carigradu nepravilno ter smo poudarili, da morajo v takih slučajih, ko gre za nastop naše reprezentance v inozemstvu vsa trenja — in naj bodo še takega značaja — stopiti v ozadje. Tedaj smo tudi poudarili, da tudi postopanje srbskega vodstva v lahko-atletičnem športu ni bilo pravilno; toda kljub temu ne bi smelo hrvatsko lahko atletsko vodstvo izvajati takih posledic. In zgodilo se je nekaj, kar utegne imeti porazne posledice za ves naš lahko-atletski šport.

Hrvatski atleti, ki so šli kljub prepovedi svoje zveze na balkanske igre, so bili dosmrtno diskvalificirani. Razumljivo je sicer, da se je hrvatska atletska zveza, ko je že enkrat segla po skrajnem sredstvu, to je, da je svojim atletom prepovedala sodelovanje v jugoslovanski državni reprezentanci na XI. balkanskih igrah v Carigradu, šla še dlje in da je te atlete, ki so zastopali jugoslovanske barve na mednarodnih tleh, izključila iz športnih vrst s tem, da jih je diskvalificirala; toda pri tem pa najbrže voditelji hrvatske lahke atletike niso pomislili na posledice, ki so morale slediti in se sedaj pojavljajo. In te posledice so takega značaja, da bodo prav gotovo ugonobile vse jugoslovanski lahkoatletski šport, če ne bo pravočasno in čimprej posega vmes energična roka, ki bo znala napraviti red in zadovoljiti vse strani.

Sedaj so se namreč oglasili atleti sami, ki zahtevajo, da se odstranijo iz vodstva vseh treh narodnih zvez ljudje, ki ugonabljajo našo lahko atletiko. Teh atletov, ki so se pod svojo spomenico tudi podpisali, je osemdeset in to najboljši atleti iz naše države. Med temi je tudi nekaj vidnih atletov iz Slovenije, pričakujejo pa, da se tej akciji pridruži še ostali atleti. Svoj korak, ki so ga podvzeli za napredek vse naše lahke atletike in s katerim so se zavzeli za one tovariše, ki so bili dosmrtno diskvalificirani, so obrzložili v spomenici, katero so podprli z raznimi argumenti pred celokupno jugoslovansko športno javnostjo. Poimovanje teh atletov o atletiki, atletih in vodstvu je povsem nasprotno pojmovanju sedanjih in prejšnjih atletskih forumov, katerim dajejo ton in duh razni Saneini, Dobrini, Frančiči, Eke Ljube, Eke Laze in razni drugi spornirji lahke atletike, kakor pravijo oni sami v svoji obrazložitvi, s katero so stopili pred javnost. Forumi s takim duhom in delom ne morejo voditi lahke atletike. Ti atleti smatrajo, da je slovenska atletska zveza, katero vodi dr. Lapajne, na pravi poti. In končno pravijo ti atleti, da ne bodo sodelovali v nobeni prireditvi, pri kateri ne bi smeli nastopiti tudi oni atleti, ki so bili radi sodelovanja na carigradski balkanijadi dosmrtno diskvalificirani.

Ta korak osemdesetih najboljših srbskih, hrvatskih in slovenskih atletov ne rabi nobenega pojasnila. Bojimo se samo, kaj bo z našo lahko atletiko, ki je na tako močnem pohodu, če ne poseže vmes roka, ki jo bo znala rešiti propada.

Mariborski šport

V nedeljo, dne 17. novembra ima Maribor zanimiv spored: Dopoldne ob 9.30 nastopi prvič novooznanjeni bokerski odsek ISSK Maribora v dvorani bivše pivovarne Union v prijateljskem dvoboju proti ekipi SK Bratstva z Jesenic. V moštvo gostov nastopi tudi znani jugoslovanski reprezentant Ba-

loh, ki vodi sedaj trening marljivih Jeseničanov. Tudi odsek ISSK Maribora že dolgo časa prav marljivo trenira ter bo sigurno spravil na površje nekaj novih dobrih talentov. Steber moštva je bivši prvak »Male antante« Ipavec in stari rutiner Štrukelj. Ker v Mariboru že dalje časa ni bilo sličnih prireditev in je ISSK Maribor znan od odličnih organizator bo dvoboju imenovanih nasprotnikov v ringu privabil sigurno številne gledalce.

Popoldne ob 14.30 se v ligament tekmovanju za prvenstvo Slovenije srečata najboljši moštvi prvenstva: SK Ljubljana in domači SK Železničar. Oba kluba bosta napela vse sile, da izideta iz boja kot zmagovalca. Mariborski športniki trdno upajo, da bo končno uspelo mariborskemu klubu stopiti v državno ligo ter bo tudi mariborsko občinstvo imelo priliko, na svojih tleh videti najboljša jugoslovanska moštva v tekmovalstvu za državno prvenstvo. V moštvo Ljubljane igra tudi ex-mariborčan brata Bertonec ter bo tudi te dejstvo privabilo številne ljubitelje nogometa na stadij Želimo si, da bo ta tekma prava ekshibicija modernega nogometa in fairnese, domačemu SK Železničarju pa, da iz boja izide kot tisten zmagovalca.

Hermes : Jadran

V nedeljo ob 14.30 bo derby dveh najboljših prvorazrednih klubov na novem stadionu Hermesa. Tekma je važna predvsem za Hermesa, kajti s to zmago bi si znatno učvrstili položaj v gornji hiši. Trgovci to dobro vedo in ne bodo dovolili, da Hermes zmaga. Igra bo zato tembolj zanimiva in borbenca, kajti ravno tekme med Hermesom in Jadranom so nudile vedno prvovrsten nogomet.

Lahkoatlet in smučar

Na Finskem se vrši točasno velika debata o tem, če je priporočljivo, da absolvirajo oboje tekmuje dolgoprogas v enem letu v dveh vztrajnostnih disciplinah. Smučarski tekmovalci Olkinuora, Kurrikala, Silvenoinen in Lauronen so imeli v pretekli sezoni lepe uspehe v maratonskem teku, vendar je vprašanje, če to ne bo imelo slabe posledice v smučarskih tekmovaljih. Erkki Tamila se je izrekel proti dvojnemu tekmovalstvu, sedaj pa je v to diskusijo posegel tudi smučarski veterani Tauno Lappalainen, ki je nekako tole povedal:

»Smučar lahko postane dober dolgoprogaš v lahki atletiki, nasprotno pa težko postane lahkoatlet dober smučar-tekač. Osnovni trening je skoraj enak pri obeh, toda pri teku opozimo veliko razliko o delovanju mišic na nogah. Lahkoatletski tekač dela v glavnem s kratkimi koraki, medtem, ko se poslužuje smučar dolgih drsalnih korakov.« Lappalainen namreč iz svoje lastne skušnje dokazuje, da je prenaporno za tekmovalčeve sposobnosti, če se udeležujejo poleti in pozimi v težkih tekmovaljih. On priporoča, da ostanejo smučarji, ki so se usposobili za lahkoatletske dolgoprogas pri teh »uspehih« Finski smučarski šport ima namreč toliko naraščaja, da lahko pogreša nekaj dolgoprogascev, nasprotno pa priporoča, da se lahkoatletski-specialisti ne angažirajo za smučarski trening.

Naši smučarji in lahkoatleti naj bi vzeli na znanje našete finskih strokovnjakov in dosegali bomo še boljše uspehe v eni kakor drugi panogi.

Smučarski drobiž od tu in tam

Slovenski smučar bo ime novemu športnemu listu v Sloveniji, ki ga bo izdajala Slovenska zimska športna zveza na Jesenicah. Izhajati bo pričel decembra kot polmesečnik.

Smučarji so pričeli skoro po vseh krajih s kondicijskimi treningi, telovadbo in gozdniimi teki, pa tudi v odborih društev in podzvez je postalo živahno. Kljub težkim prilikam se pripravlja dokaj bogata športna sezona.

Razdelitev državnih prvenstev. Tekmovalje za državno prvenstvo v smučanju so sledeče oddana: štafeta 4x10 km »Hrv. skijaškemu savezu« za 19. februarja 1941. Državno prvenstvo v klasični kombinaciji in samostojnih skokih na dan 25. in 26. januarja Slovenski zimski športni zvezi, ki bo izvedla prireditve v Kamniku odnosno v slučaju nepovoljnega vremena v Kranjski gori. V istih dneh in isto tam se bo izvedlo tudi mladinsko državno prvenstvo. Državno prvenstvo v alpski kombinaciji za moške in dekleta bo izvedla Ljubljanska zimska športna podzveza v dneh 22. in 23. marca na Kravcu. Triglavski dan 20. aprila izvede Slovenska zimska športna zveza.

Predvidnost pri smučanju, de lo z možgani, ni mogoče nikdar dovolj poudariti. Znani švicarski tekmovalci Ernst Anderregg leži že 22 mesecev v bolnici zaradi poškodbe na nogi, ki jo je dobil pri smučanju. Zatorej previdnost!

Slovaška bo imela svoja smučska središča in glavna tekmovalja v Banskii Bystrici in Rožniku. Nemci v Slovaški bodo imeli svoje, ločeno prvenstvo od Slovkov.

Na Dunaju bodo zgradili v mestu samem smučsko skakalnico po načrtu inž. Payerla, ki bo služila prvič za tekmo v smučanju Dunaj-Budimpešta. Skakalnica bo dopuščala skoke do 70 m.

V Zakopanah bo letos smučsko prvenstvo poljskega guvernerja, v Krnyci drsalno.

10 trenerjev so izbrali Finci za smučski šport na Finskem, ki bodo pod vodstvom Veli Searinen, dolgoletnega državnega trenerja vezbali in pripravljali finsko smučarsko reprezentanco. Štirje bodo na razpolago skakačem, 6 tekmovalcem v teku. Trening bo po enotnem načrtu, ki ga je izdelal Searinen s finskimi strokovnjaki. Tako se pripravljajo Finci, najboljši svetovni smučarji. In mi?

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čiste našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospecte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Odkar je bila 1. oktobra t. l. ukinjena zemljiškoprometna komisija na okrajnem sodišču, ki je imela nalogo kontrolirati vse kupne pogodbe in odobravati ali zabranjevati prenose lastninske pravice, je v zemljiški knjigi trenutno opaziti manjše število predlogov za prenos lastninske pravice. Sedaj vodi namreč nad kupnimi pogodbami strožjo kontrolo osrednja vlada sama. Poprej je bilo zemljiški knjigi predloženih dnevno 5 do 10 kupnih pogodb, sedaj jih toliko ne zaznamuje zemljiškoknjižni urad niti celi teden. V Belgradu pa je bilo od 1. oktobra naprej do danes poslanih že do 250 kupnih pogodb v odobritev. Zadnji čas so bile drugače zaznamovane te kupne pogodbe:

Ogrin Ivan, posestnik in veletrgovec z vinom na Laveri je prodal več parcel in sicer: Bondarenko Magdaleni, zasebnici v Ljubljani Pod gradom št. 4 točno določeni del parcele št. 313-3 k. o. Spodnja Šiška v izmeri 576 m² za 80.640 din, dalje Jekoslav Krizajev, zasebnici v Ljubljani, Gasilska ulica št. 6 drugi del parcele št. 313-3 iste k. o. v izmeri 592 m² za 82.880 din in Cunta Avgustu, hišnemu posestniku Ljubljana, Gasilska ulica št. 6 tretji del parcele št. 313-3 iste k. o. v izmeri 620 m² za 86.000 din. Kvadratni meter je bil po 140 din, ko je bil na istem mestu pred 2 letoma še po 50 dinarjev.

Pavlič Ferdinand, posest. Ljubljana, Tržaška cesta št. 10- je prodal Milki Turkovi, trgovčevi soprogi v Stični na Dolenjskem parcela št. 1151-17 k. o. Vič travnik v izmeri 847 m² za 31.762 din. Kvadratni meter po 37.50 din.

Trpin Jože in Terezija, posestnika Ljubljana, Šmartinska cesta št. 42 sta prodala Levcu Ivanu in njegovi ženi Mariji, Obrije št. 11 posestvo vl. št. 591 k. o. Moste, obstoječe iz 2 parcel št. 6669 in 670 za 83.800 din.

Klemenc Fran. posestnik in trgovec Ljubljana, Dolenjska cesta št. 2 je prodal Ludviku Rodetu, elektrotehniku na Grosupljem št. 12 parcelo št. 89 travnik k. o. Grosuplje v izmeri 510 m² za 33.500 din.

Gostilničarska pivovarna v Laškem ustanovila svoje skladišče v Zagrebu. V Zagrebu je bila protokolirana trdka Skladišče piva Gostilničarske pivovarne Laško d. d., zastopnik Zirovnik Janko, Martičeva ulica 5-11.

Zvišanje cene telečjemu mesu v Ljubljanski okolici. Zaradi podražitve zaklanih telet je okrajno načelstvo za Ljubljano-okolico dovolilo zvišanje cen telečjemu mesu, in sicer za telečji vrat na 14 din, prsi na 16, pleče in hrbet s privago na 18 in telečje stegno s privago na 20 din za 1 kg.

Maksimiranje cen za železo v Ljubljanski okolici. Okrajno načelstvo Ljubljana-okolice je odredilo naslednje najvišje cene za železo: žebelji (cevi vseh vrst) temeljna prodajna cena 11 din, železo v šibkah (palično in betonsko) in fasonirano železo, izvzemši U in T železo 8.75 din v svežnjih za 1 kg, za odprto blago pa 9 din.

Švicarska zunanja trgovina. V oktobru je znašal švicarski uvoz 119.2 (septembra 91.5), izvoz pa 1293 (97.6) milij. frankov.

Obe vrsti sta
enako dobri

Chlorodont-zobna pasta

peneča ali ne peneča se

Uspeh je vedno enak:
lepi, beli zobje

Nov most čez Ljubljano pri Zalogu

Skozi Zalog gre banovinska cesta, ki vodi iz Ljubljane proti Kresnicam in Litiji. Ta cesta je zelo prometna, ima pa prav v Zalogu zagato, ki je gotovo za sedanje čase že nekaj nemogočega. Je to namreč star in dotrajan lesen most čez Ljubljano, ki je bil že nešteto krat krpan in popravljen, ne da bi se pri tem res temeljito popravil. Poleg tega je ta most širok vsega skupaj komaj štiri metre in stoji na dveh kamenitih opornikih in devetih lesenih kozah. Ali je kaj čudnega, če stoji pred mostom tabla, na kateri je z veliko številko napisana skromna 2, kar pomeni, da smejo čez most voziti le vozila, težka kvečjemu 2000 kg. Pa ni to še vse. Sedanji most je razmeroma zelo nizek in ga vsaka večja povodenj skoraj doseže. Ob zadnji najhujši povodnji je bila voda tekla čez most pol metra visoko. Poleg tega je pri taki povodnji tudi bližnja cesta na obeh straneh mostu v Zalogu pod vodo in je zato promet v takem primeru prekinjen.

Da se te neznosne razmere odpravijo in da dobi sicer lepa cesta primeren most, je g. ban dr. Marko Nallačen naročil tehničnemu oddelku banske uprave, naj izdela načrte in proračune za nov železobetonski most čez Ljubljano v Zalogu. Novi most naj bi stal na istem mestu, kjer stoji sedanji lesen most, vendar tako, da ga povodnji ne bi dosegle. Zato naj bi se dvignila tudi cesta, tako da je ob povodnjah Ljubljana ne bi mogla preplaviti. Načrte za novi železobetonski most, kakor tudi za preureditev ceste je izdelal inž. Kadunc. Izdelani so bili tudi proračuni. Te dni je g. ban dr. Marko Nallačen načrte tudi že potrdil in naročil, naj se razpiše licitacija za zgraditev novega železobetonskega mostu. Denarna sredstva za most, ki bo veljal s ceno vred in s potrebnimi odkupi sveta okrog dva milijona dinarjev, so namreč na razpolago. Prva licitacija za gradbeno dela pri mostu je razpisana na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani že za 21. december tega leta.

Po novem načrtu bo novi železobetonski most imel v strugi Ljubljane dva stebra opornika. Ves most bo imel torej tri polja, od katerih bo imelo srednje 25 metrov razpetine, dočim bosta krajini dve odprtini nekoliko krajši. Medtem ko je bil stari lesen most dolg 57 metrov, bo novi most dolg 65 metrov. Širina vozišča na mostu bo znašala šest metrov. Razumljivo je, da bo most tlačen s kockami. Ker je v Zalogu tudi še precejšnje osebni promet, bo ob vsaki strani cestišča na mostu izdelan še po en meter širok hodnik za pešce. Oba hodnika za pešce bosta postavljena seveda na konzolah. Med ograjama bo most širok osem metrov. Zanimivo je, da bo novi most s svojim cestiščem za cela dva metra višji od dosedanjega mostu. S tem bo toliko dvignjen, da tudi ob najhujši povodnji voda mostu ne bo mogla doseči. Prav zaradi tega pa bo treba seveda dvigniti tudi cesto na obeh straneh ob mostu za dva metra. Ker ceste ni mogoče izpeljati v preveč strmeh klancu, bodo na obeh krajih polagoma dvignili cesto v nasip. Pri tem bodo morali preurediti okrog 700 metrov cestišča na obeh straneh mostu. Most sam bo izveden kot Gerberjev nosilec in bo imel mirno in lično zunanost. Ograja bo najbrž železna.

Če bo licitacija za zgraditev mostu uspela, bodo poskušali takoj začeti z graditvijo. To bi bilo namreč dokaj ugodno, saj je pozimi navadno Ljubljana precej nizka in bi bila dana na ta način možnost, da se graditev temeljev izpelje še pred pomladanskimi povodnjami in toliko, da bi oporniki prišli iz vode. Po dosedanjih načrtih bodo temelji

stranskih opornikov kakor tudi temelji opornih stebrov v strugi postavljeni na pilote, ker po dosedanjih preizkusih svet na mestu, kjer naj bi stal most, nima posebno velike nosilnosti. Pri preureditvi ceste bo morda prišlo v poštev, da bi se odstranila tudi ena stanovanjska hiša, ki stoji na desnem bregu tik ob Ljubljani. Je to hiša št. 28. Ta hiša stoji tako nizko, da ji voda ob povodnjah zaliva celo okna. Hiša zakriva v smeri proti Ljubljani pogled na most in bi bilo res umestno, da bi bila odkupljena. Seveda se bo to zgodilo le v primeru, če se bo našel pameten sporazum za odkup, pri katerem bi stvarno imela korist cesta kakor

tudi lastnik hiše. Po dosedanjih proračunih bo veljal most sam najbrž okrog 1.300.000 din, ureditve ceste pa bo zahtevala okrog 400.000 din. Pri licitaciji bodo morali podjetniki sami vpisati cene v proračun in kdor bo najugodnejši, bo delo dobil.

Za vse kraje v smeri od Ljubljane proti Kresnicam pomenja odločitev, da se bo gradil čez Ljubljano v Zalogu nov most, pomemben dogodek. Prebivalstvo je zaradi tega od srca hvaležno banovini, ki je našla v sedanjih težkih časih sredstva, da se reši tudi to tako pereče prometno vprašanje, ki bo prišlo v korist prav vsem, ki se morajo posluževati prometa na tej cesti.

Slike umetnika T. Kralja v kapeli Cirilovega doma v Ljubljani

V nedeljo, dne 17. novembra bo blagoslovljena kapela akad. doma sv. Cirila, ki jo je poslikal umetnik g. Tone Kralj. Kapela je posvečena apostoloma Slovanov, sv. Cirilu in Metodu. Tone Kralj je naslikal sv. Cirila in Metoda v življenjski velikosti na zid nad oltarjem. Njuna slika je središče, ki spaja z veličastno mavrico miru slikane množice slovanskih narodov, ki se razvrščajo po vsej frontalni steni od leve na desno v slovenskih, hrvaških, srbskih, čeških, slovaških, poljskih in ruskih narodnih nošah. V ozadju se prikažejo sil-

huete Višarij, Sv. Gore, Hradčanov in vzhodnih svetilšč.

Na stranskih stenah so naslikani slovanski svetniki sv. Vojteh, bl. A. Križanič, sv. Kazimir, sv. Andrej Bobola, sv. Vladimir, svetnice sv. Olga, sv. Hema in sv. Ljudmila.

Protigro tako rekoč proti temu »slovanskemu religioznemu doživljanju« je T. Kralj naslikal na vzhodni steni, ki je čelno obrnjena proti glavnemu oltarju: dal je tam Mariji, Kraljici Slovencev, veličastno, dostojno mesto! Kako bi tudi moglo biti slovansko svetišče brez nebeske Kraljice! In ta Marija! Kako je vendar povzela iz najgloblje slovenske vernosti! Naslikana je v vlogi deviške matere, ki stoji na zemski obli in stre kači glavo ter stopi na žezlo Lucifera, ki se ves onemogel pred Marijino veličino kotali v globine, tako da mu pade krona z glave.

Mariji, ki zmaga nad zlemi silami, se bližajo od obeh strani slovanski romarji in romarski svetišči Gospa sveta in Brezje na stranskih stenah v živih barvah simbolizirata vso ono brezmejno ljubezen slovenskega naroda do nebeske Kraljice.

V sredi med oltarno in Marijino skupino tvori tretjo celotno skupino strop in dve stranski steni. Na stropu sv. Trojica z mogočnim Kristusom kot sferom, obdana od štirih osvetljenih simbolov evangelistov; na steni nad vrati visokostasiti Kristus v čolnu, ki z božanskim gestom zapoveduje penečim se valovom in viharjem; na nasprotni strani priprosti simboli križevnega pota s svečkami.

Kapela je izvirna umetniška zamisel umetnika Toneta Kralja, ki je hotel ustvariti tipično slovensko svetišče.

Strokovno kritiko prepuščamo strokovnjakom. Vsemu občinstvu pa bi vodstvo Cirilovega doma

»Ognjeni hudiči«

Dne 14. oktobra so stopile na romunska tla prve nemške čete, z namenom, instruirati vojsko generala Antonescu in prevzeti zaščito na romunskimi petrolejskimi vrelci ter rafinerijami. To je največje romunsko bogastvo in neprecenljiv vir pogonskih sil za nemško armado.

Ze čez dva dni, 16. oktobra zjutraj, so začeli goreti trije petrolejski vrelci. Dragocena tekočina, za katero je danes tolikšno povpraševanje, je postala plen nenasitnih plamenov. Toda ni še preteklo 24 ur in plameni v vseh treh vrelcih so bili že pogaseni. Škoda je bila razmeroma majhna. V Bukarešti so sumili, da je požar potaknila škodoželjna tuja roka. — Ogenj so pogasili nemški gasilci, nalašč izučeni za gašenje požarov v petrolejskih vrelcih.

Gašenje žrela, iz katerega priteka nafta, je teoretično kaj lahka zadeva. Dejansko pa je to delo zelo težavno. Razumljivo je, da nastane požar v vrelcih kaj hitro in kaj lahko. Neznatna iskrica, ki nastane pri drgnjenju dveh jeklenih plošč, zadošča, da so v najkrajšem času vse naprave z vrelcem vred v velikem, enem samem ognju. Ker pa je nafta globoko pod zemljo, od koder jo črpajo skozi prevrtine, izvirane z velikimi vrtnimi stroji, je po požaru poškodovana navadno le manjša zgornja plast nafte, velika petrolejska jezera globoko pod zemeljsko površino pa ostanejo nepoškodovana. Skozi dolge, ozke cevi prodre namreč zelo malo zraka v globine in zato plamen sam ugasne, kadar zmanjka zraka.

Pri gašenju požarov v petrolejskih vrelcih je torej treba v glavnem skrbeti zato, da se čim prej popolnoma zapre pot zraku, da ne more v globine od nafte. Toda to je ravno najtežje. Ob požaru nastane okrog rovov in na zemlji tolikšna vročina, da se jim ni mogoče približati. V prejšnjih časih, takole pred petdesetimi leti, so gasili požare v petrolejskih vrelcih tako, da so brizgali na ogenj velike količine vode. Toda ta voga se je pod vplivom velikanske vročine takoj spremenila v paro in vročina je bila še bolj peklenska.

Amerikanci so kmalu prišli na drugo misel. Ustanovili so tako imenovane »fire devils«, »ognjene hudiče«, neke vrste domače gasilce. Skrbno izbrani, zdravi in močni, temeljito izučeni ljudje sestavljajo »hudičev« gardco, domače gasilce v petrolejskih obratih. Njihova naloga je, približati se kljub neznosni vročini gorečim rovom in jih tako zamašiti, da zrak ne more več v globine. Ti gasilci so oblečeni v neke vrste potapljaško obleko, ki je z ročavicami in nogavicami vred narejena iz enega samega kosa. Njihova uniforma je sestavljena iz neke posebne platinizirane klobučevine, narejene iz močnih, nezgorljivih in toploti slabo prevajajočih snovi. Toda kljub temu se pripeti, da se tak »hudičev« gasilec onemogel zgrudi ali ga zažene kap. Hudičevi gasilci so opremljeni s kisikom za dihanje, pa se kljub temu večkrat pripeti, da se zaduše ali zastrupijo. Amerikanske zavarovalne družbe, ki kakor pač vse zavarovalne družbe, določajo višino prispevkov, katere morajo zavarovalci plačevati po stopnji nevarnosti poklica v katerem se zavarovalci nahajajo, so postavile police teh »hudičevih« gasilcev na vrh svojih tabel kot »samomorilski« poklic številka ena. Ti gasilci so pred piloti, potapljači, raziskovalci severnega tečaja in poklicnimi boksarji. Ko je nekoč videl John D. Rockefeller, velik petrolejski kralj in ustanovitelj trusta Standard Oil, nekega takega gasilca pri gašenju, je vzkliznil: »Nekaj takih fantov bi potreboval v nadzorstvenem svetu!«

Standard Oil ima svojo posebno šolo za gasilce požarov v petrolejskih vrelcih. Texas Oil Company, edina ameriška petrolejska družba, ki se ni priključila Standard Oilovemu trstu in je z njim v žilavem boju za svojo samostojnost, ima prav tako svojo šolo za take gasilce. Ta je poslala nemški vladi posebno moštvo izvežbanih »hudičevih« gasilcev z vsem potrebnim materialom. To moštvo je moralo dva dni po prihodu v Romunijo prestat svoj ognjeni krst.

rado dalo priliko, da si ogleda ta najnovejši biser slovenske slikarske umetnosti. Zato bo v nedeljo, dne 17. novembra kapela odprta vsemu občinstvu brez razlike spola od 9 dopoldne do poznega večera.

Vodstvo je imelo pred očmi ideal: naši akademiki naj molijo Boga v majhnem, a krasnem, slovenskem svetišču.

Vodstvo Cirilovega doma,
Streliška ulica 12.

Velik požar pod Ptujsko goro

Sv. Lovrenc na Drav. p., 15. nov.

Včeraj je zadela huda nesreča prebivalce vasi Spodnje Podložje, ki leži blizu znanega premogovnika Medveda na severnem koncu majšperške župnije. Stirje kmeti so v kratkem času postali reveži, ko jim je uničil imetje strašen požar, viden po vsem Dravskem polju.

Okoli 11 dopoldne je začelo goreti pri Janezu Sagadinu, od koder se je požar razširil na domačije sosedov Pernata Simona, Robarja Jožefa in Križana Vincenca. Kako je ogenj nastal, ni ugotovljeno, a splošno se misli, da zaradi otroške neprevidnosti. Vsem so pogorela gospodarska poslopja z vso krmo, drvmi in drugim. Najhujše je prizadel Pernat, p. d. Gril; pogorela mu je tudi hiša in dobesedno vse drugo. Z drugimi pogorelci vred tudi njega ni bilo ob nesreči doma, in je zanj zvedel v daljnem gozdu, kjer so grabili stelo. Ko sta se vrnila z ženo, je bila domačija

žalostno pogorišče. Pred tremi leti se je priženil iz Laporja, si ravno lepo poplačal dolgoce, zdaj pa je postal največji revež, kar bo občutil tem huje, ker ima hišo zavarovano le za 35.000 din.

Skupno škodo vseh cenijo nad 300.000 din. Sprčo močnega vetra bi bila nesreča gotovo za vse naselje katastrofalna, če se ne bi bilo gasilec posrečilo omejiti požar. Prvi so bili na mestu delavci iz majšperške tovarne, ki je takoj dala na razpolago svoja dva luksuzna avtomobila in svojo novo, pred desetimi dnevi kupljeno motorno brizgalno. Naravnost junaka so se izkazali reševalci Furman Albin, Mlakar Albin in Ulčar Franc. Pri tem se je ponesrečil skladiščnik Ivan Strahija, oče treh otrok, ki so ga pa vrli ptujkogorski orožniki z umetnim dihanjem rešili. Tudi gasilska četa iz Majšperke je prihitela na pomoč.

Prosimo oblasti, naj hudo prizadetim pomagajo!

Pokrajinski muzej v Krškem odprt

Kakor je bilo najavljeno v našem listu, je bil v nedeljo ob 11 odprt pokrajinski muzej v Krškem. Zastopnika g. bana, konservatorista g. dr. Franca Mesesnela, je sprejel in pozdravil predsednik muzejskega društva za krški in brežiški okraj okrajni načelnik dr. Tomšič Josip, mu predstavil častne goste in začel slovesnost z nagovorom, v katerem je navajal naslednje:

Zamisel ustanovitve muzeja v Krškem sega nazaj v leto 1933. Pobudo zanj je dala zasebna zbirka okamenin in starin g. Aumana Otona, sedanjega muzejskega uslužbenca, katerega je k delu vzpodbujal in mu dajal navodila primarij krške bolnišnice g. dr. Julij Murgel. Sicer se je pojavila taka namera že v letu 1927, a je bila kmalu opuščena. Opozorjen na Aumanovo zbirko po nekem časopisnem članku v avgustu 1937 si je isto ogledal takratni zdravnik v Sevnici g. dr. Drago Mušič in nanjo opozoril znanstvenike in strokovnjake. Iz člankov v dnevnem časopisu je zvedela zanje, kakor tudi za razna arheološka in zgodovinska najdišča v Dolnjem Posavju, tudi javnost. Vedno pogostejše so se slišali glasovi, da je treba preprečiti trgovino z najdenimi predmeti, ki so romali pred in med svetovno vojno na Dunaj in v Gradec, po vojni pa večina v Zagreb in druge zasebne zbirke, s čimer so bili za javnost izgubljeni. Od vseh strani se je slišalo željo, da naj se znamenitosti Dolenjskega Posavja zberejo in zbirajo v njegovem naravnem središču, ki je obenem nekako središče raznih najdišč, t. j. v Krškem. V ta namen naj bi se ustanovilo muzejsko društvo, ki bi to nalogo izvedlo in ustanovilo muzej. Dne 13. januarja 1939 se je konstituiral pripravljalni odbor, njegova prva

seja je bila 19. januarja 1939 v občinski pisarni v Krškem. Tedaj se je sklenilo sestaviti društvena pravila zaradi predložitve kr. banski upravi v odobritev in poskrbeti za muzejsko poslopje, v katerem naj bi bile nameščene muzejske zbirke. V poštev bi prišel del Valvazorjeve hiše, ki je pa zasedena po katastrski upravi in hiralcih, ter cerkva sv. Duha, ki je del ubožne ustanove Riharda Jožefa grofa Auersberga. Ta cerkva se je vzdrževala do svetovne vojne s srebrno rento, ko je bila glavica porabljena kot vojno posojilo. Od tedaj se stavba ni več vzdrževala in je začela razpadati. Ker upravlja to ustanovo po odredbi ustanovne oblasti vsakokratni okrajni načelnik, sem zaprosil kr. bansko upravo, naj prepusti to stavbo snujočemu se muzejskemu društvu, ki bo stavbo ohranilo in v njej namestilo svoj muzej. Prošnja je bila ugodno rešena. Gospodu banu se v imenu muzejskega društva na tam mestu zahvalujem, da je muzeju na ta način pripomogel do strehe.

Medtem so bila društvena pravila odobrena in 30. septembra 1939 se je vršil v posvetovalnici mestnega gospodarskega odbora ustanovni občni zbor muzejskega društva za krški in brežiški okraj, katerega so se udeležili razen banovinskega zdravnika dr. Mušiča iz Celja, gg. kustosi muzejev iz Ljubljane, Maribora, Ptuja in Skofje Loke ter zastopniki krškega in brežiškega okraja. Novoizvoljeni odbor se je takoj konstituiral ter sestavil program za nadaljnje delo. Najnujnejša naloga odbora je bila popravilo cerkvice sv. Duha in preskrba sredstev za ta popravila. V to svrhu se je odbor obrnil na g. bana, ki je društvo izdatno podprl. Potrkati pa je bilo treba tudi na vrata naših indu-

strijalcev, trgovcev ter trdk, ki dobavljajo svoje blago krškemu in brežiškemu okraju, in zbirati člane ter pobirati članarino. To slednje delo je opravil g. Auman. Uspeh sicer ni bil tak, kakršnega je bilo potrebno društvo, vendar so pokazali naši bližnji industrijalci za težnje društva popolno razumevanje. Imenoma moram omeniti industrijalca g. Bonača Frana iz Ljubljane, tovarnarja g. Kalina Savla iz Mokronoga, industrijalca g. Jakila Venčeta iz Krmelja, trdko bratje Piatnik iz Njivice pri Radečah in trdko Medič-Zankl iz Ljubljane, ki so z večjimi zneski in blagom omogočili vsaj za silno preuredbo poslopja. Preureditvena dela in notranjo ureditev opreme in zbirke je vodil veletrgovec g. Engelsberger Rupert in društvo razen tega tudi gmotno izdatno podpiral, za kar mu je društvo dolžno posebno priznanje in zahvalo. Prav tako se zahvaljujem tukajšnjemu umetniku slikarju g. Stiplovskeu Franju za prenovu slik in kiparju g. Stovičku Vladku za njegovo pomoč.

Ko je bilo poslopje urejeno, se je začelo z zbiranjem predmetov. Na podstrešju občinske hiše v Radečah sem našel žal le ostanke muzejske zbirke g. Nikolaja pl. Guthmannstala-Benvenutija iz Dvora pri Radečah, katero zbirko je društvo pridobilo od lastnika. G. industrijalec Bonač Franc je kupil in daroval društvu galerijo slik baronov Mosconov iz Pišec, g. Hans baron Gagern iz Leskovca je daroval muzeju baročne sanke iz spremstva cesarice Marije Terezije, g. Jerman Ivan, posestnik in gostilničar v Krškem je prepustil muzeju predmete iz neolitike dobe, najdene v njegovi Ajdovski jami, gg. Planinc Franc in Deržanič Martin, posestnika iz Libne pa predmete iz hallstadtske dobe, mestni gospodarski odbor v Krškem pa je dal društvu na razpolago mestne insignije, listine in arhiv. Vsem imenovanim in ostalim daro-

valcem predmetov ter podpornikom društva se v njegovem imenu toplo zahvaljujem.

S tem sicer skromnim začetkom je sklenil društveni odbor odpreti muzej in naprositi g. bana, da ga nam odpre. G. ban je pooblastil spomeniškega konservatorija g. dr. Mesesnela, da ga pri otvoritvi zastopa. Pozdravljam g. zastopnika bana, dalje vseučiliškega profesorja dr. Milka Kosa, prečastito duhovščino, gg. župane obeh okrajev, zastopnike društev in korporacij, učitelstvo in šolsko mladino in ostalo občinstvo, ki z navzočnostjo izkazuje priznanje društvu in potrjuje važnost te kulturne ustanove ne samo za Krško in Dolenjsko Posavje, ampak za vso Slovenijo. Vas vse pa prosim, da društvo še nadalje podpirate in mu pomagata z zbiranjem članstva in predmetov in tako pripomorete k obogatitvi muzejskih zbirk.

Spominska knjiga tega muzeja nosi na prvi strani geslo — besedilo g. Stiplovška:

»Muzej je zrcalo naše zgodovine!

Kar smo zamudili v preteklosti, raznesli na

[vse vetrove,

popraviti in zbirati moramo v sedanjosti.

Služni naj sodeluje! Ta hram je last nas

[vseh.]

Nato je spregovoril zastopnik bana, konservator g. dr. Mesesnel, ki je v krasnem govoru poudaril važnost muzeja za kulturni razvoj Dolenjskega Posavja na polju domoznanstva, čestital društvu k lepim uspehom in proglasil muzej za odprt.

Po tem govoru si je navzoče občinstvo — nad 500 oseb — na povabilo društvenega predsednika ogledalo muzej.

Zelimo društvu in njegovemu agilnemu odboru nadaljnjih uspehov.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 16. novembra: Otmar, opat; Neža Asiška, devica.
Nedelja, 17. novembra: 27. pobinkošna nedelja. Gregorij Čudod., škof, Saloma, d.

Novi grobovi

† Na gradu Turjaku je včeraj zjutraj po dolgem, hudem trpljenju umrl oče Herwarta grofa Auersperga Karol pl. Adamovitsch v starosti 76. let. Pogreb bo v nedeljo ob 3 popoldne na Turjaku. Naj v miru počiva! Zalujoci naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrl gospod Engelbert Franchetti, bivši brivski mojster, ljubljanski meščan itd. Pogreb bo v nedeljo, 17. novembra ob 3 popoldne v Zal. kapelica sv. Andreja, na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zalujoci naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Iz ljubljanske škoije. Prezantiran je bil na župnijo Sv. Trojica v Tržišču g. Janez Jenko, župni upravitelj v Planini pri Črnomlju. Imenovani so bili: g. Franc Kek, kanonik kolegiatnega kapitlja v Novem mestu, za profesorja verouka na drž. realni gimnaziji v Novem mestu; g. Karol Matkovič, kaplan v Trnovem, za profesorja verouka na drž. klasični gimnaziji v Ljubljani; g. Franc Fric, kaplan na Suhorju, za suplenta klasičnih jezikov na škof. klasični gimnaziji v St. Vidu nad Ljubljano; g. Anton Kovtar, župnik v Motniku, za soupravitelja župnije v Spitaliču. Konkurni izpit so dovršili: g. Viktor Perko, kaplan v Šmarjeti pri Novem mestu; g. Jožef Pokorn, kaplan v Leskovecu pri Krškem; g. Filip Zakelj, prefekt v zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano. Upokojena sta bila: msgr. dr. Ciril Ažman, profesor verouka na drž. realni gimnaziji v Novem mestu, in Vaclav Filner, župnik v Dolih pri Litiji.

— Novi pooblašeni inženirji. Pri ministrstvu za gradbe v Belgradu so opravili izpit za pooblašene gradbene inženirje gg. inž. Jana Bleiweis od Kranjske industrijske družbe na Jese-nicah, inž. Vladi Čadež od zastopstva jeklarne Ravne v Belgradu in inž. Fric Krainer, poslovođa tvrdke Dukič d. d. v Kranju.

— Občni zbor društva organistov za ljubljansko škofijo v Ljubljani bo v sredo, dne 20. novembra. Kakor običajno bo ob 10 v stolnici sv. maša, nato zborovanje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Vsi društveni člani in prijatelji uljudno vabljeni.

Sovjetska vojaška moč

Ob priliki Molotovljevega obiska v Berlinu so objavili nemški listi več člankov o Sovjetski Rusiji in njeni vojaški moči. Pričujoče misli posnemamo po članku »Ruska oborožena moč« v nemškem praskem listu »Der Neue Tag«.

Bliža se čas, ko se bo kontinentalna Evropa združila okrog osišču Berlin—Rim v močnejši celinski blok. Vedno bolj v ospredje stopajoče približevanje Sovjetske Rusije temu bloku, ki je bilo svetu znova demonstrativno prikazano z Molotovljevim obiskom v Berlinu, ne pomeni samo velikega političnega in gospodarskega porasta Nemčije in Italije, temveč tudi razširitev proti Angliji naperjene fronte.

Okrepitev notranje discipline

Angleži, ki so pošiljali lansko poletje svoje vojaške misije v Moskvo, so obupali nad vojaško močjo Sovjetske zveze. In ta moč je velika. Mi (Nemci, op. ur.) to vemo iz dni, ko smo se morali v svetovni vojni z vsemi silami upirati ruskemu valjarju. Potem smo doživeli, kako je šla ta vojska slozi krize, ki so jo do temeljev pretresle. — Pozneje pa smo zopet lahko opazovali, kako se je ta vojska vzporočeno z zunanji političnimi uspehi Sovjetske Rusije začela krečiti in kako dela z veliko vdanostjo ter z železno marljivostjo, da bi bila čim bolj izpopolnjena in oborožena. Ravno v zadnjem mesecu je izšlo več uredb, ki imajo nalogo, utrditi notranjo disciplino kot osnovo vsake oborožene sile. Odstanitve političnih komisarjev in postavitev »nadomestnih poveljnikov za politično delo, podrejenih vojaškemu vodstvu, je najpomembnejša med novimi uredbami. Toda tudi zopetna uvedba poravnavanja, uvedba šarž za oficirje in podoficirje, uvedba zunanjih znakov za oficirje in podoficirje so znaki, da je Sovjetska Rusija zopet zavila na pot starih, preizkušenih, v vseh državah veljavnih pojmov o vojaški vzgoji ter nadrejenosti in podrejenosti v vojaštvu.

Dokazi za vojaško moč Sovjetske Rusije so razsežnost njenega prostora, bogastvo sovjetskih surovin in neizmerna ljudska množica. Ruska razsežnost je bila že večkrat nene najboljša obramba. Bila je celo Napoleonu v pogubo. Nadalje ni treba Sovjetom skrbeti, da bi morali iz drugih držav dobivati za vojsko potrebne surovine. Vse imajo doma: premog, rude, nafto. — Prehranjevalna politika spriči naravnega bogastva pri dobri organizaciji ni težka. Dovolj žita lahko pridelajo doma, dovolj živine se lahko pase med Vzhodnim morjem in Tihim oceanom. Ljudi za vojaštvo jim ne primanjkuje, saj imajo milijone in milijone, ki lahko nosijo orožje, drugi ga lahko kujejo, tretji pridobivajo surovine in pripravljajo hrano.

— Spominska knjiga »Štirideset let gluho-nemice v Ljubljani«, ki obsega 170 strani velikega formata in nad 100 ilustracij, vsebuje mnogo zanimivih člankov o delu te naše važne socialne ustanove. Le malokomu je bilo znano, koliko šlo-vekoljubnega truda je bilo v tem tistem domu dol-gih 40 let, kaj in kako je delalo učiteljstvo, da je doseglo uspehe, ki meje že skoraj na čudeže in to pod najtežimi pogoji. Zanimivi so tudi spo-mini bivših gojencev, ki sami pač najbolje po-znajo vrednost in pomen naše edine gluho-nemice. Te knjige niso na knjižnem trgu, pač pa jo more vsakdo dobiti od Podpornega društva za glu-honemo mladino v Ljubljani proti primernemu prispevku (najmanj 30 din za izvod v pokritje ti-skarskih stroškov). Naročilo naj se izvrši po dis-kusiji na gornji naslov, ali pa z nakazilom znes-ka na poštni ček, račun št. 15.837 tega društva.

Zajec

Ženski svet daje prednost našim elegantnim, lahkim, robu, prostim odobam, katere se nabavijo pri

LJUBLJANA PASAŽA NEBOTIČNIKA

— Z vojsko proč in proč prepri, daj nam, Je-zus, božji mir! Te pomenljive besede so napi-sane pod križem, ki so ga nedavno postavili v vdolbini skalne stene na Iverju ob cesti v Kam-niško Bistrico. Turisti in izletniki se še spomi-njajo lične kapelice, mimo katere so hodili v Kamniško Bistrico. Stoji na majhni vzpetini Iver-ju, 2 kilometra od Stranj. Zgradil jo je leta 1864. drvar Matej Lanišek v slogu naših starih kapelic. V kapelici je bil ličen križ, ob katerem so se v molitvi ustavljali številni domačini drvarji, ki si že desetletja služijo kruh v gozdovih Kamniške Bistrice, pa tudi turisti, ki trumoma obiskujejo Kamniške planine. Ko so prišli graditi Bistriško cesto, so jo izpeljali okoli skalne stene pri Iverju in se izognili kapelici, ki je poslej samevala na griču, dokler se je niso spomnili delavci v Stran-jah. Izdobilbi so v skalni steni votlino za križ, ki je bil nedavno ob veliki udeležbi ljudstva bla-goslovljen. Zgoraj navedene pomenljive besede pa so spomin na težke čase, v katerih je bil križ postavljen na novo mesto.

— 35 letnice službovanja na isti šoli je obha-jal te dni v Andrejeh v Prekmurju šolski upra-vitelj g. Edmund Ratkai. Celih 35 let se poučuje na šoli v Andrejeh in je tudi s svojim izvenšol-skim delom mnogo koristil ljudstvu, ki ga spo-štuje in ceni kot šolnika in javnega delavca. Še mnogi čilili in zdravili let!

— Poštni avtobusni promet v Prekmurju spet normalen. V četrtek, 14. novembra so na avto-busnih progah v Prekmurju spet začeli voziti poštni avtobusi, kakor so vozili pred ukinitvijo 21. oktobra. Vozil ibodo ob sredah, petkih in so-botah proti Rogoševcem in Gornji Lendavi dva-krat dnevno. Na progi Sobota—Beltinci—Crenso-vc—D. Lendava bodo vozili po voznem redu, ki je bil v veljavi do ukinitve. Z obnovljenim avtobus-nim prometom je ustrezno željam potujočega

Enajstmilijonska armada

Velikost sovjetske armade je težko zajeti v številke. Ne bo napačno, če pravimo, da ima Sovjetska vojska v mirnem času 1.800.000 moč brez Čeke (tajna policija) in obmejnih straž. — V vojni lahko mobilizira 11.000.000 moč. V mirnem času ima 100 pehotnih in 32 konjeniških divizij. Pehotne divizije so združene v 23 ar-mad, konjeniške pa v 7 armad. Vsaka divizija ima tri polke, ti pa se dele v 14 manjših osnov-nih enot (četa strelcev, strojniška četa, spremljevalna artilerijska četa, poročevalci, izvio-niki, protiletalska obramba, pionirji, protip-linska obramba, gospodarske, sanitetne in ve-terinarske enote, klub za politično propagando itd.). Konjenica ima v sovjetski vojski še vedno važno mesto. Zadnje čase je začela na-predovati motorizacija pri vseh vrstah orožja. Nekatere divizije so že motorizirane. Armada razpolaga z 10.000 oklopnimi vozovi.

Zračno orožje in mornarica

Na letalstvo (okoli 6000 letal prve in 5000 letal druge linije) so Sovjeti posebno ponosni. Pravijo, da imajo v svojih bombnikih ostro napadno orožje, z lovcu pa so zadostno za-varovani pred sovražnimi letalskimi napadi. Sovjeti so prvi uvedli padalce in v številnih manevrih preskusili njihov pomen. Sovjetska vojna mornarica je pomembno povečala svoja pomorska oporišča s priključitvijo baltičskih držav ter finskega ozemlja. O sedanjem stanju sovjetskega vojnega brodogoja je le malo znano. Baje bodo zgradili tri 35.000 tonske bojne ladje. Ena bi morala biti kmalu spuščena v morje. V načrtu imajo sedem 8000 tonskih kri-žark; dve sta že dve leti v službi. Sicer pa imajo le starejše vrste bojnih ladij. Boljše je stanje manjših ladij, rušilcev in podmornic. Podmornice imajo 160; tonaža vseh sovjetskih podmornic znaša 80.000 ton.

Preskrba vojske s potrebnim orožjem in municijo je bila že splošna cilj vseh sovjets-kih petletk. Ob sodelovanju tujih inženirjev in pri izrabljanju tujih patentov je nastala v Sovjetski velika oboroževalna industrija. Sre-dišče te industrije je oaleč od meje tam med Uralom in Altajem. Daljnovzhodna armada si je zgradila lastno oboroževalno industrijo. — S še nedograjeno dvotirno sibirsko železnico naj bi bilo vpostavljena zveza med sovjetski-ma armadama na Daljnem Vzhodu in v Ev-ro-pi. Za predvojaško vzgojo skrbje v političnih mladinskih organizacijah edine, to je komu-nistične stranke.

Tako slikajo Nemci sovjetsko vojaško moč ob priliki Molotovljevega obiska v Berlinu. — Praktično pa se je pokazala moč sovjetskega orožja in sovjetskega vojaštva lani v vojni s Finsko, ki nam je še vsem živo v spominu.

občinstva, ki je bilo z ukinitvijo nekaterih prog občutno prizadeto, zlasti v slabem vremenu, ko se ne more v taki meri kot v poletju posluževati koles. Znano je, da so vse avtobusne proge v Prekmurju precej donosne in avtobusi vedno za-sedeni. Promet pa se bo s prihodom sezonskih delavcev še znatno dvignil.

— Računice za ljudske šole. Šolam nazna-njamo, da sta pravkar izšli knjigi Črničec-Jeglič: Računice za III. razred in za IV. razred ljudskih šol. Dobita se pri založnici in v vseh knjigarnah. Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko. ki deluje proti boleznim ledvice, srca proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mla-dostno svežost.

— Vlomi in tatvine se v okolici Studenca pri Vidmu ob Savi kar neprestano ponavljajo. Te dni je bil opljen pri belem dnevu dom Martina Kuštrina v Ponikvah. Ravno za god so preskrbeli tatovi gospodarju neprijetno presenečenje. Ko je namreč odšel Martin Kuštrin oni dan v Bučko na sejem, otroci pa na pašo, je izginilo iz hiše vse, kar je imelo kako vrednost. Pokradene so bile iz postelj še nove odeje, vsa moška obleka, razen par manj vrednih kosov, in večja vsota denarja. V Križah so odnesli iz vinske shrambe Martinu Mlakarju iz Ponikve večjo količino lanskega in letošnjega vina, 10 litrov domačega žganja, nekaj modre galice, ki mu je ostala od škropljenja, in še par drugih manj vrednih predmetov Neži Selak je v Lepi gori tudi iz vinskega hrama izginilo okrog 50 litrov lanskega vina, na nekem drugem hramu pa so viomici pustili za enkrat še samo jasne sledove svojih vlomskih poskusov. Vino-gradniki, ki so imeli doslej vino shranjeno skozi vse leto shrambah, sedaj z mrzlično naglico pre-važajo pičli letošnji pridelek v domače bolj trdne kleti, a še tu mogoče ne bo dovolj na varnem pred izredno podjetnimi in predrznimi zločinskimi ne-pripravami.

— Ne nadlegujte vojakov za razne podatke! Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani je bi-la včeraj pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Bre-liha kazenska razprava o zločinu po § 109 k. z. Ta paragraf določa hude kazni proti osebam, ki delujejo proti obstoju države, v prvi vrsti v tej smeri, da skušajo zbirati različne podatke o naši oboroženi sili, da sprašujejo pri vojakih v raznih stvareh, ki jih prav nič ne brigajo. Po tem para-grafu je bil obtožen 54letni Ivan Fric, trgovski pomočnik, brez zaposlitve in nestalnega biva-lišča, doma od Sv. Marjete pri Ptuj. Bil je že več-krat kaznovan. Prejadal je pol sveta. Zaradi raz-nih sleparij na debelo je bil po vojni kaznovan na 3 leta in pol težke ječe. Včerašnja razprava, na kateri je Fric zanikal, da bi bil zbiral podatke o moči naše vojske, je bila tajna. Tam nekeje na Gorenjskem je vojake spraševal o vojnih edinicah in številu posameznih čet. Vojaki, navadni pro-staki, so mu previdno odklanjali odgovore na njegova vprašanja. Ivan Fric je bil zaradi zločina po gornjem paragrafu obsojen na 4 mesece strogega zapor. Aretiran je bil 8. junija letos. Ka-zen je preстал s preiskovalnim zaporom.

— Obsojen na 4 mesece zaradi tatvine vola. Mali kazenski senat v Ljubljani je včeraj obsodil Stefana Straha, mesarja na Slov. Javorniku, in njegovega brata Franceta, mesarskega pomočnika, vsakega na 4 mesece strogega zapor, nepogojno, zaradi zločina tatvine vola. Posestniku Janezu Noču je bil 15. julija letos na planini Pusti Rovt ponoči ukraden vol, vreden 7000 din. Poznejše orožniške poizvedbe so dognale, da sta vola ukradla brata — mesarja Stefan in France Strah. Prvi je pred sodniki odkrito priznal tatvino, dru-gi je v preiskavi tajil in ni hotel nič vedeti, da bi bil pomagal bratu pri tatvini vola. Senat je bil prepričan, da je France sodeloval pri tatvini in ga je prav tako obsodil kakor Stefana.

— Nesreče. 41 letni rudar iz Zagorja Ljučav-šek Ivan se je ponesrečil pri delu v rudniku in si zlomil nogo. — 57letnega poljskega dninarja s Trške gore pri Krškem je njegov gospodar nabil po glavi, tako da je pošteno ranjen. Predil-niškemu delavcu 35letnemu Kunaverju Rajku je zagrebel včeraj popoldne stroj desno roko in mu jo zmečkal do komolca. Vsi ponesrečenci se zdra-vijo v ljubljanski bolnišnici.

Po državi

* Finančni strokovnjaki hrvatskih mest zbo-rovali v Zagrebu. Poročali smo že, da namera-vajo na Hrvatskem ustanoviti avtonomno zvezo hrvatskih mest. V ta namen je bila sklicana kon-ferenca v Zagreb, ki naj bi pripravila vse po-trebno za ustanovitev zveze. V četrtek se je zbralo v Zagrebu okrog sedemdeset finančnih strokovnjakov in zastopnikov hrvatskih mest, med njimi tevilni župani. Prva konferenca je bila v četrtek ob 9 dopoldne pod predsedstvom zagrebskega župana Starčevića, ki je pozdravil navzočne in poudaril, kakšnega pomena je usta-novitev zveze mest za banovino Hrvatsko. Fi-nančni položaj hrvatskih mest je danes tako slab, da je brezpopojno potrebno priskočiti tem me-stom na pomoč. Nato je govoril načelnik finanč-nega oddelka zagrebskega mestnega magistrata dr. Zlatko Herkov o vprašanjih razdolžitve in financiranja hrvatskih mest v bodočnosti. Sedil je referat finančnega tajnika inž. Sagraka o mestnih proračunih. Izvoljeni so bili posamezni delovni odseki, ki bodo na ožjih sejah razpravljali o vseh vprašanjih, ki zadevajo mestne fi-nance. Na konferenci je bila zastopana tudi ban-ska oblast.

* Preskrba Dalmacije s kurivom. V trgovski zbornici v Splitu je bila konferenca o vprašanju preskrbe Splita in ostalih krajev Dalmacije z drvmi. Gre predvsem za to, da se maksimirajo cene kurivu in da se ugotovi kvaliteta cena za področja, ki težijo proti Novski in Sušaku. Za-stopniki gospodarstva so zahtevali, da se to vprašanje uredi, kakor je to urejeno glede osta-lega blaga, potrebnega za preživljanje prebiva-lstva, ker bi sicer Split in Dalmacija ostala čez zimo brez kuriva.

* Velik požar v Požarevcu. V Požarevcu je nenadoma na treh koncih zagorel senik kmeta Ili-ča. Ogenj je z blikovitostjo naglo zajel senik, grozil pa je tudi vsej sosesčini. Preden so prišli gasilci, je vse zgorelo, kar je bilo v seniku: slama, seno, korusa in drugi poljski pridelek. Vnemalo so se tudi že sosedne hiše in so ljudje z vso hitrostjo odnašali svoje imetje. Šele proti jutru se je ga-silec pomiril, da so ogenj pogasil in obvaro-vali številne druge hiše pred požarno katastrofo.

* Vražajoč se domov iz bombardiranega Bi-tolja padel iz brzovlaka. Stojko Sudar iz Pakraca je študiral pravoslavno bogoslovje v Bitolju. Bom-bardiranje Bitolja je hudo uplivalo nanj, zato so ga etarši pozvali domov, da bi si opomogel. Stojko se je odzval klicu etaršev in se napotil domov. Med potjo so se potniki zanimali za napad na

Proti nevarnosti

okuženja po ustni du-plini jemljite okusne

Dobivajo se v vseh le-karnah. Cena ma-lega zavitka Din 8.—, velikega zavitka Din 16.—.

Oglas reg. S. br. 15510, 27. V. 1939.

Ljubljana, 16. novembra

Gledališče

Drama, Sobota, 16. novembra: »Lepa Vida.« Izven. — Nedelja, 17. novembra ob 15: »Neopra-vičena ura. Izven. Znižane cene od 20 din na-vzdol. — Ob 20: »Cigani.« Izven.

Opera, Sobota, 16. novembra: »Traviata.« Iz-ven. Gostovanje bolgarske sopranistkinje Vanje Leventove. — Nedelja, dne 17. novembra ob 15: »Grof Luksemburški.« Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Jenufa.« Gostovanje al-tistke Elze Karločeve in tenorista Josipa Gostiša.

Rokodelski oder

Rokodelski oder bo uprizoril jutri Lipahovo izvorno komedijo »Glavni bobiteke Vstopnice se bodo dobivale jutri od 10—12 dopoldne in zvečer eno uro pred predstavo v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. Pričetek igre bo jutri zvečer ob pol osmih.

Radio Ljubljana

Sobota, 16. novembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan ven-ček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 V pi-sano vrsto plošče hite, z glasbo veselo naj vas razvedre — 12.30 Poročila, objave — 13 Napo-vedi — 13.02 V pisano vrsto plošče hite, z glas-bo veselo naj vas razvedre — 14 Poročila — 17 Otroška ura: Trije potepini (Clancie Nar. gledališča — 17.30 Med igračami (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Rad. ork. — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Vesele ruske pesmi (plošče) — 20 Zunanje-po-litični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Zaznodeli ženin. — Vesela zgodba za radio. Napisal Milan Pavlovič. Izvajajo člani Racijs-ke igralne družine — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Rad. ork. — Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 16. novembra. Belgrad: 21 Operne ari-je — Zagreb: 20.30 Ork. in solistični konc. — Praga: 17.15 Zab. gl. — Solija: 20 Lahka gl. — Beromünster: 18.25 Harmonikarji — 20.20 Benatz-kyjeva opereta »Moja sestra in jaz« — Budimpe-šta: 17.15 Cig. ork. — Ital. postaje: 20.50 Lahka gl. — Sottens: 20.20 Spevoigra.

Prireditve in zabave

»Trojčike je naslov burki, ki jo uprizori Fran-čiškanska prosveta dne 17. novembra ob 5 popol-dne v frančiškanski dvorani. Vstopnice v predpro-daji v trgovini Sfiitigoi, Frančiškanska ulica, ali pa v nedeljo od 1—12 dopoldne ter od 3 popoldne dalje pri dnevnih blagajni.

Cerkveni vestnik

Kongregacija za gospodične pri sv. Jožefu v Ljubljani. V nedeljo, 17. t. m. praznovanje sv. Sta-nislava: zjutraj ob pol sedmih sv. maša in skup-no sv. obhajilo, popoldne slovesen shod ob pol treh, v ponedeljek ob pol osmih zvečer odborova seja. Običajni shod v ponedeljek odpade.

Naše dijaštvo

Članstvu ljubljanskih krožkov SDZ. V ne-deljo, 17. novembra, bo ob pol 11 v frančiškans-ki dvorani I. jesenski zbor z naslednjim sporedom: 1. Himna. 2. Recitacija: Dolžnost ma-terin jezik spoštovati... 3. Pesem. 4. Zakaj smo si izbrali Sloška za vzornika. 5. Recitacija: Naš čolnč otmimo. 6. Obnovitev slovesne objube. 7. Orkester — petje. 8. Narodna himna. — Tova-riši, tovarišice, udeležite se I. jesenskega zbora polnoštevilno!

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo oprav-ljal od sobote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 zju-traj mestni zdravnik dr. Debelak Guido, Tyrševa cesta 62-1., telefon št. 27-29.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Ma-rijin trg 5; mr. Kurali, Gospodarska c. 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Bitolj in jim je moral Stojko podrobno pripo-vedovati. V družbi neke znanke je šel proti izhodu vagona brzega vlaka, ker bi moral v Banovi Ja-rugi prestopiti na drug vlak za Pakrac. Ko je vlak še vozil, je stal na stopnicah pri odprtih vratih. Na ovizku pa je padel iz vlaka in si razbil glavo. Prepeljali so ga takoj v bližnjo bolnišnico, kjer pa je kmalu izdihnil. Iz vlaka bi gotovo padla tudi njegova znanca, če je ne bi nek železničar pra-vočasno zadržal.

* Splošno klanje prešičev na sarajevskem polju. Na sarajevskem polju so preteklo sredo kar nadebela začeli klati debele, pitane prašiče. Neki brezvestni ljudje so po vaseh sarajevskega polja razširili vest, da bo država rekvirirala vse prešiče. Ko so kmetje to slišali, so začeli klati prešiče. Posredovalo je orožništvo, ki je prepri-čevalo kmete, da ta vest ni resnična, vendar pa kmetje orožnikom niso hoteli verjeti in so kar naprej klati prešiče. Razširjevalce takih neres-ničnih vesti bi morale oblasti eksperimentalno ka-znovati.

* Goljufivi hlinavec. Novosadska policija je aretirala nekega Murzaja zaradi goljufije v 28 primerih. Murzaj se je hlinil zelo pobožnega in je v svoji hiši naredil kapelico, kjer so se zbirali pobožni vaščani iz Novega Sada in okolice. Ker so imeli ljudje veliko zaupanje v Murzaja, so mu naročili, naj jim nabavi za zimo drva. 28 oseb mu je v ta namen dalo denar že naprej. Ker drv ni bilo, Murzaj pa denarja ni vrnil, so ga nazna-nili policiji, ki je Murzaja zaprla.

Odlčni
češki
film

Skušnjava

Pretrsljiva ljubavna zgodba mladega dekleta, ki kljub vsem premetenim spletkam, vztraja v ljubezni in zvestobi do svojega zaročenca

Kino Union, tel. 22-21

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

DANES PREMIJERA najkakovostnejšega filma vojne mornarice

KINO MATICA tel. 22-41

Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

Alarm na Sredozemlju

(Alerte en Méditerranée)

Produkcija C. F. C. Paris

Nagrajen z največjo francosko nagrado za filme: Grand prix du Cin. Français.

V Tangerju so tri boje ladje: francoska, angleška in španska... Pretep med mornarji... Zahrbten umor... Zasledovanje... Strupena meša... — V glavnih vlogah: Pierre Fresnay, Rolf Wanka, Kim Peacock

LJUBLJANA

Danes bo Bat'a odprl novo trgovino

Danes popoldne ob treh bo prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman blagoslovil novo Batovo palačo in nove poslovne prostore Batove prodajalne v palači. Dolgo časa je Ljubljana čakala na ta dogodek. Že l. 1937 so začeli na dvorišču najprej graditi kino dvorano, l. 1938 pa so začeli graditi tudi palačo. Vsa gradbena dela je prevzelo priznana ljubljansko podjetje inž. Dedek. Najprej so zgradili železobetonsko konstrukcijo, ki je bila leta 1939 v surovem dograjenja. Ves nadaljni čas je bil porabljen za dokončana zidarska dela, za ugraditev instalacij in za številna obrtniška dela.

Dosedaj je bilo v glavnem končano in urejeno pritličje, razen kina dvorane, bi bo tudi v petih mesecih že dograjen. Velika palača je zanimiva zaradi tega, ker ima vsa stavbno ploskev, ki meri okrog 1000 kv. metrov, popolnoma zadržano. V pritličju zavzema samo prodajalna Bata čistih 500 kv. metrov. V tej prodajalni, ki bo opremljena s standardno opremo Batovih trgovin, bo 5 ločenih oddelkov in sicer moški, ženski in otroški oddelki, nato pa še oddelki za drobno robo in oddelki za pedicuro. V pritličju je vsa zgradba, ki bo imela polet Batove trgovine tudi še prodajalne za lekarno Ustar, za drogerijo in za Bonboniero, vsa zasteklena. Prav poseben učinek bo napravljen stekleni nadstrešek, ki bo varoval pešce ob palači pred dežjem. Velika posebnost bo ventilacija velikanskih in dolgih izloženih oken, urejena bo tako, da se v mrazu zunanje šipe ne bodo mogle orositi. V nadstropjih nadstropjih palači, ki bo popolnoma urejena v štirih ali petih mesecih, bodo še številni poslovni lokali. Tako bo v prvem nadstropju tudi še del prodajalne Bata, nadalje bodo tam tudi pisarne trgovine. V ostalih prostorih prvega, drugega, tretjega in četrtega posloplja pa bodo sami poslovni lokali, za katerega je že sedaj veliko zanimanje. Peto in šesto nadstropje bo namenjeno stanovanjem. V vsakem nadstropju bodo štiri stanovanja s štirimi sobami, ki bodo sodobno urejena s prav vsemi pritliklinami. Poleg tega bo še v vsakem nadstropju 10 do 15 sob za sance. V sedmem nadstropju bo velika in moderna urejena kavarna s teraso, ki bo dolga 70 metrov in široka 8 metrov. Zaključeno, 8. nadstropje, pa bo imelo sušilnico in pralnico, skladišče kavarne in strojnico za dvigalo. Načrte za palačo je izdelal inž. arh. Lušičič Franjo, ki je študiral arhitekturo v Pragi. Pri vsej zgradbi se je arhitekt izkazal za naslonil na funkcionalno arhitekturo ter je popolnoma zamenjal ozir na formalno dekorativnost. Pri tem ga je podpiralo z velikim razumevanjem vodstvo zlasti glavni ravnatelj g. Maksimovič, kakor tudi vodja ljubljanske podružnice g. Kavac. Že sedaj se vidi, kakšna bo zunanost palače. Glavni venci, okenski venci in stene med okni bodo iz umetnega kamna temnosive barve, ostala zunanost pa bo iz ometa v »terranovic« v naravnih barvah. S tem bo vsa palača razdeljena na vodoravne pasove, ki ji bodo tudi na zunanji dajali izraziti poudarek moderne trgovske hiše. Prepričani smo, da bo Ljubljana s to novo palačo marsikaj pridobila.

HANS ALBERS, priljubljeni filmski junak in ljubimec v sijajni vlogi izredne veličine in dovršenih igralskih sposobnosti veličastnega filma

Izvršil sem povelje

V estalih vlogah: Hilde Sessak, Charlotte Susa, Peter Voss. — Kot dodatke kulturni glasbeni film: »Salzburg - Mozartovo rojstno mesto. — Preskrbite vstopnice v predprodaji

Predstave ob 16., 19. in 21. jutri v nedeljo ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri Kino Slobo, tel. 24-80

I Maša za turiste in izletnike bo jutri in odlej naprej v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 7 zjutraj.

I Križanska moška in mladeniška kongregacija praznuje jutri v nedeljo 17. novembra svoj drugi glavni praznik. Duhovno opravilo zjutraj in zvečer ob šestih. Zjutraj med sv. mašo skupno obhajilo, zvečer po govoru darovanje za namene družbe. Člane in kandidate vabimo, da se shoda udeležijo polnoštevno.

I Ali veš, da vsi otroci trkajo na Miklavžovo sree, tudi lačni? Če boste želeli obdariti svoje otroke na Miklavževem večeru Vincencijeve konference dne 5. decembra v franciškanski dvorani, boste z vstopnino dali kruha in obloko ubogim otrokom za božič. Prislonite jim na Miklavžev večer svoje srce!

I Jutri, zadnji dan razstave kluba »Neodvisni«, kakor tudi poslednje vodstvo, ki ga bo imel v popolnoma novi obliki g. prof. Marij Pregelj. Jutri, ob 11. vsi k vodstvu!

I Na napad g. K. Kocjančiča. G. K. Kocjančič se je v »Zvezd« dne 13. t. m. pojavil z zgolj osebnim izpadom na mojo kritiko njegovega predavanja: »Planina cvete.« Naj ne misli, g. K. Kocjančič, da je njemu že samo zato dovoljeno javno nastopati in predavati o stvarih, ki jih ne pozna in ne razume, če se pred predavanjem oprusti, da ni strokovnjak in da ima slabe posnetke! Ali res misli, da ima ravno on koncesijo, da sme naslov predavanja brskirati, kolikor se mu zljubi? Ali res misli, če ga zadene kritika s prebridko resnico, kakor jo zasluži, da se mora potem javno z osebnimi žaljkami spraviti nad kritiko? Ali pa morda ne prenese stvarne kritike? S svojim izpadom ni pobil niti pike v moji kritiki in z neznanjem znova dokazal samo, da Windischja še sedaj ni razumel, čeprav sem mu ga citiral v prevodu; je pa tudi dokazal, da še sedaj po dveh letih ne ve, da se cvetje fotografira ali s sociološkega ali z individualno oblikovnega ali umetniško estetskega vidika. Način njegovega fotografiranja je bil seveda popolnoma drugačen, namreč primitivno šablonski. Samo toliko, g. Kocjančič! Na vaše žaljivke pa na tem mestu niti besedice! — J. Brano.

I Slab ribji trg. Ribji trg je bil včeraj slabo založen z morskimi in sladkovodnimi ribami. Celokupni dovoz rib je znašal do 200 kg. Tudi zanimanje za ribe je malenkostno. Skoraj vsak teden je manj rib na trgu, ko bi ljudje pričakovali, da bodo ribe zaradi dveh brezmesnih dni šle bolj v kup. Zadnje dneve je bil na Jadranu slab lov zaradi neugodnega in viharnega vremena. Zadnji čas narašča izvoz rib v Italijo. Ribiči pa tudi težko love, ker jim primanjkuje nafte in bencina za njihove motorne čolne. Boljše morske ribe, kakor lubin, komarče, trile, so se že na licu mesta v Dalmaciji zelo podražile. Te ribe sedaj tam prodajajo po 50 din, ko so bile poprej po 35 din. Na včerajšnjem trgu so bile: sardelice po 18 do 20 din kg, osliči 36, tun 40, arboni 36, lignje 36. Dunavski smuč je bil 24, ščuke 20 in domače postirvi 40 din.

I V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvaliteta optika.

I Lišček in miška. Pred dobrimi desetimi dnevi je priletel v sobo radiotelegrafistov divizij-

MARIBOR

m Jutri akademija za šolsko deco. Mariborska dobrodelna ženska društva priredijo jutri akademijo mariborskih šol, ki se bo vršila v Unionski dvorani. Dobiček je namenjen za podpiranje revne dece.

m Poročila sta se na Brezjah mestni geometer g. Viktor Pohar in zaščitna sestra gđ. Lojzka Benzenkova, oba iz Maribora. Mlademu paru naše iskrene čestitke.

m Prihodnja dramska novost v mariborskem gledališču bo Cankarjeva komedija »Za narodov blagor«.

m Tragična usoda mlade dijakinje. Pred nedavnim je prišla v Maribor iz Gospiča na obisk k svoji sestri — sorogri kapetana — mlada, komaj 18-letna dijakinja Darinka Rajčević. Deklici se je naše mesto dopadlo, pa je uživala svojo obisk s vsem svojim mladim srcem. Naenkrat pa jo je zadela strahovita usoda. Zbolela je na možganih ter se ji je omračil um. Sestra in svaki sta morala poklicati reševalce, ki so nesrečnico prepeljali v bolnišnico, kjer so jo imeli v zameženi postelji. Dijačinja je odklanjala vsako hrano ter je v par dneh shujšala skoraj do okostja. Povrh je zbolela še za pljučnico ter je pred dvema dnevnoma boleznimi podlegla. Iz Gospiča je prišel njen brat, ki je uredil vse potrebno za prevoz trupla v domači kraj.

m Društvo »Šola in dom« v Mariboru bo imelo svoj občni zbor v ponedeljek, 18. novembra ob 20 v mali dvorani Narodnega doma. Na dnevnem redu je tudi predavanje prof. Starka Sila o temi »Sovzgoja ali koeukacija na srednjih šolah«.

m Zdravniško dežurno službo ima jutri, v nedeljo za člane OUZD in njihove svojce zdravnik dr. Ivan Turin, Linhartova ulica 12.

m Nove alarmne sirene so prispelo. Maribor je dobil neke nove naprave, ki so v sedanjih razmerah jako pomembne: nove alarmne sirene so

skega poveljstva v Ljubljani lepo pisan ptiček, ki je nosil na desni nogi aluminizirani obroček. Na njem je bila vrezana šte. 2345 Ljubljana. Ornitološki zavod je kmalu dognal vse podrobnosti o ptičku. Bil je lišček, ki ga je 9. februarja 1938 obročkal g. Zaplotnik iz Šiške, ki je vnet in poživljen član ornitološkega zavoda. Neki gospod v središču mesta si je naročil radio-aparat. Sprva je aparat brezhibno deloval. Naenkrat ni dal nobenega glasu in sploh ni bilo moči dobiti zvez s raznimi postajami. Naprosil je strokovnjaka, ki je pregledal aparat. In kaj je bil vzrok? Kaj so našli v aparatu? Tam je bila miška, ki jo je bil zadel kratak stik, da je poginila. Miška, ki je dobro vohala parafin, torej maslobo, se je skozi odprto zadaj splazila v aparat, se dotaknila električnega toka, ki jo je ubil.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Bojevita ženska. Iz Sevnice se je pripeljal v Ljubljano 34-letni čevljarški mojster Virant Rudolf. V neki gostilni na Tržaški cesti se ga je neka bojevita amaconka lotila z nožem in ga ranila v desno roko.

I Huda je bila lastnica nekega frizerskega salona, ki je včeraj 14-letni vajenki Ipavec Ani vrgla ključ v glavo in jo poleg tega še nabunkala tako, da je morala mala priti v bolnišnico.

vine in razno zlatino v vrednosti 4100 din. Pri vstopu v Gledališki ulici so ga zalotili, pa je pobegnil, vendar ga je stražnik v Jurčičevi ulici dohitel ter ga prijel. Pred sodniki je priznal samo ta vlom, onega na Pobreški cesti pa je zanikal. Obsojen je bil na 2 leti in 6 mesecev robije in 3 leta izgube častnih pravic. Za tem je prišel na obtožbo klop 24-letni Ferdinand Detinček, zidarski delavec iz Zagreba, ki se je potikal po Mariboru ter ga je trgovec Zinzhauer najel za vrtna dela. Pri tem poslu je vlomil v čolnarno od Dravi ter odnesel raznovrstno obleko v vrednosti 100 din. Obsojen je bil na 10 mesecev strogega zapor.

Gledališče

Nedelja, 17. novembra ob 15: »Nenavaden človek«. Znižane cene. Ob 20: »Na cesaričen ukaz«.

Celje

c 300.000 din je veljalo povečanje cerkve sv. Martina v Smartnem pri Velenju. Cerkev so že dogradili in je sedaj zelo prostorna. Za povečanje so prispevali farani in tudi drugi dobrotniki. Kljub temu, da so bili župljani zelo radodarni, je še primanjkljaj za kritje velikih stroškov, zato bodo priredili 1. decembra v korist cerkve veliko tombolo, nakar opozarjamo vse Savinčane in Salečane. Tablice bodo po 2 din. Jutri, na Martinovo, bo v preurejeni cerkvi že slovesna proslava župniškega patrona.

c V Smartnem ob Paki bodo jutri blagoslovili preurejeno župniško cerkev sv. Martina. Obred blagoslovitve se bo pričel ob pol 10. dopoldne. Po slovesnih večerijah bo popoldne akademija FO in DK. Slavnostni govor na akademiji bo imel gosp. prof. dr. Rudolf Hanželič iz Celja.

c Z okrožnega sodišča v Celju je prestavljen v Ljubljano na okrožno sodišče sodniški pripravnik g. Verbič Božo. Na novem službenem mestu mu želimo mnogo uspehov.

c Prosvetni večer KPD v Celju bo v torek, 19. novembra, ob 8. zvečer v Domu v Samostanski ulici. Predaval bo gosp. Franc Gabrovšek o temi »Portugalska in njen korporacijski red«.

c Občinstvo opozarjamo na gostovanje mariborskega Narodnega gledališča, ki bo uprizorilo v sredo, 20. novembra, ob 8. zvečer v Mestnem gledališču tragikomedijo »Nenavaden človek«. Vstopnice se dobe v predprodaji v Slomškovi knjigarni.

c S polaganjem granitnih kock bodo pričeli te dni v Vodnikovih ulici. Ker je ta ulica zelo prometna, bodo z deli pohiteli.

c Nedeljski šport. V nedeljo ob 14.50 bo na Glaziji prvenstvena nogometna tekma med SK Celjem in Brežicami.

Danes in jutri v kinu Dom

Odkritje kraljevega spomenika v Ljubljani in češki vefilm Torpedo 48

c + Stössl Simon. V Razlagovi ulici je umrl v četrtek zvečer 54 letni veletrgovec Stössl Simon. Pogreb bo v nedeljo ob 3. popoldne iz hiše žalosti na mestno pokopališče. Naj v miru počiva!

c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel jutri v Celju dr. Mušič v Cankarjevi ulici.

c V celjski bolnišnici je umrl 47 letni artilerijski narednik-vodnik v p. Soje Stefan. Pogreb bo v nedeljo ob 4. popoldne na mestno pokopališče. Naj počiva v miru!

c Na eno leto in pol strogega zapor je zaradi raznih vlovov obsodilo včeraj dopoldne okrožno sodišče 27 letnega pekovskega pomočnika brez stalnega bivališča, pristojnega v Dol pri Hrastniku, Račiča Ferdinanda.

Jesenice

Zrtve materinstva. Na Hrudišč je na porodu umrla 34 letna Angela Kirn, vulgo Lavterjeva, žena tovarniškega delavca pri KID. Bog daj ji večni mir!

Nagla smrt. V četrtek zvečer je zadet od kapi umrl gosp. Hrast Andrej, 67 letni železniški upokojenec. Bil je velike in močne postave, pa ga je smrt tako hitro položila na mrtvaški oder. Vseskozi je bil zaveden in odločen Slovenec, doma s Primorskega. Dnevno je kupoval in z zanimanjem čital naše časopise. Pogreb pokojnika bo danes ob 4 popoldne. Naj v miru počiva!

Clanski sestanke ima podružnica ZSD Jesenice v nedeljo 17. t. m. ob pol 10 dopoldne v veliki dvorani Krekovega doma.

Iz Julijske Krajine

Tržaška univerza. Do predlanskim v Trstu ni bilo univerze. Bila je samo visoka trgovska šola z značajem vseučilišča, ki se je bila razvila iz stare predvojne trgovske šole, kjer je pod imenom »Revol-tella« bila priznana učilišče in je uživala svetovni sloves. Ko je pred dvema letoma obiskal Trst načelnik vlade, je obljubil Trstu celotno univerzo. Ta obljuba se je takoj uresničila in nova visoka šola je začela že tisto jesen posloovati. Tržačanom se je tako izpolnila stara želja, za katero so se že v nekdanji Avstriji potegovali in borili. Popolna univerza se seveda ne rodi in ustvari čez noč, tudi je ni mogoče postaviti v enem letu. Zrasti mora sama iz sebe. Zgraditi se mora iz lastnega razvoja in iz lastne notranje moči. To bodo tržaška univerza sedaj doživljala in preživljala. Poleg te notranje tvorbe se vrši sedaj tudi zunanja izgraditev. Ze več kot leto dni je v delu stavba vseučiliških prostorov. Ker hoče vlada, da bodi tržaška »alma mater« žarišče in središče znanosti za vse obširno zaledje velikega pomorskega mesta, in ker so zahteve modernega visokošolskega študija že itak zelo obsežne, zidajo na pobočju sv. Justa vrsto velikih stavb, ki so zidane po enotnem načrtu in bodo tvorile nekako samostojno enoto, posebno univerzitetno mesto. V nedeljo, dne 10. novembra so na tržaški univerzi slovesno odprli novo — tretje šolsko leto. Svečanost se je izvršila s posebnim bleskom, ker je bil ta dan izročen novi univerzi dragocen prapor, katerega ji je poklonila staroslavna univerza v Padovi. Slavju je prisostvoval naučni minister Bottai, ki je nalašč za to priložnost prišel v Trst.

Težka kazen — 21 let in 8 mesecev ječe. Kakor ste se lahko prepričali iz nekaterih sodnijskih poročil iz zadnjega časa, so obsodbe naših sodišč in porot stroge in težke. Naši sodniki ne slepmišijo in se ne pustijo omamljati od večkrat napadnega človekoljubja. Če si premišljeno delal krivico in si skušal pomagati z zločini, daj tudi primerno zadoščenje! Kazen bodi v resno svarilo, ne v puho, to je načelo naših sodišč. Dne 31. avgusta 1939 zvečer je stopil v neko tobakarno v via Commerciale v Trstu 21 letni Marjan Martelani z Grete v Trstu. Vprašal je po cigareta, v hipu pa bliskovito potegnil samokres in ga nameril proti 63 letni prodajalki Ani Leoné z zahtevo, naj mu izroči denar. Prestrašena starka je zavpila in priklcala 25 letnega zeta, ki se je pogumno vrgel na roparja. Razvila se je huda borba, med katero je Martelani sprožil samokres in zadel prodajalko. Kroglja pa ni napravila posebne nesreče, ampak je samo oprasnila ženo ob vratu. S svojim nastopom je pogumni zet preprečil, da bi bil hudodelec zbežal. Prišli so orožniki in ga odpeljali. Te dni je stal pred porotnim sodiščem, ki mu je prisodilo, kakor smo napisali zgoraj, 21 let in 8 mesecev težke ječe.

V lastnem stanovanju se je smrtno ponesrečil. V ponedeljek popoldne se je pripetil ta izredni slučaj v nekem stanovanju v Trstu. Nekega petdesetletnega moža je nenadoma prišla močna slabost. Padel je na tla, pri padcu pa močno zadel z glavo ob steno. Udarec je bil tako nesrečen, da je mož dobil hude poškodbe in krvavenje v glavi. Kljub vsemu prizadevanju domače družine je izdihnil, preden je prišla zdravniška pomoč.

Zaradi zatamnjenosti. Od 11. novembra zapiramo v Gorici trgovine ob 6 in pol 7 zvečer. Opoldanski počitek traja sedaj od pol 1 do 2. Delavnik v trgovinah se je skrajšal za pol ure dnevno. Zaradi predpisov zatamnjenosti, ki se strogo izvajajo, bodo ta urnik najbrž uvedli tudi v ostali Julijski krajini, kjer ga še niso.

Megla in dež. Ob koncu prejšnjega tedna smo imeli tri sončne jesenske dneve. Veselili smo se jih in jih uživali v upanju, da bodo trajali. Pa smo se varali. Sv. Martin nam je prinesel jug, z njim pa meglo in dež. Prav obupani smo!

Slovenska Krajina

Nova šola v Lebeborcih se bo v kratkem začela graditi. Ker prva licitacija za oddajo del ni uspela, je sklicana druga za današnjo soboto in je upanje, da bo uspela. V Lebeborcih je šola nameščena v privatni hiši, ki v nobenem primeru ni primerna za to. V Andrejcih je bila šola preurejena, v Lebeborcih jo bodo šele gradili, v Moravcih je šola nameščena v starem gradu in je prostor neprimeren, v Tešanovcih je treba prizidati še eno učilnico, v Martjanjih samih je šolsko poslopje cerkvena last, ki je pa v skrajno slabem stanju in so na primer stranišča šolski primer nehigijene.

V Rakičanu je na novo vpisanih na kmetijski šoli 25 učencev. Čudno pa je, da je razmeroma najmanj vpisanih iz soboškega okraja — samo trije — kjer šola stoji. Ne razumemo, kaj bi bil vzrok temu nezanimanju. Gotovo bo rakičanska mladina kmalu spoznala važnost te šole, posebno še sedaj, ko bo novo ustanovljena ljudska šola nasproti nje. Potrebno je le, da pridejo na šolo učitelji, ki bodo znali mladino pravilno usmeriti in navdušiti za kmetijski stan.

Novo mesto

Okrajni odbor Rdečega križa pozivlja vse one, ki so se prijavili v bolničarski tečaj, da pridejo v nedeljo, dne 17. t. m. ob 8 dopoldne v gimnazijo. Tudi drugi, ki se še niso prijavili, se lahko ta dan prijavijo. — Odbor.

Washington se pripravlja na slovesnost, ko bo Roosevelt tretjič nastopil kot predsednik Zedinjenih držav svojo službo

KULTURNI OBZORNIK

Ob načelnih mislih o razstavi Neodvisnih

»Neodvisni« bi ne bili neodvisni, ko bi ne proglasili za svoj teoretični umetniški ideal »francoskega gledanja«, ko bi ne odklonili individualnosti kot zapeljivke v lažno umetnost in v »čisto miselno sestavljanje brez srca« in ko ne bi v naš umetnostni svet importirali pisano robo balerin, artistov, Arkadije itd. Kjer pa ni lastnega gledanja, individualnosti in ne odnosa do domače zemlje, tam seveda ne more biti prave umetnosti, a tudi ne — polemike. Na mojo načelno kritiko, kjer sem »Neodvisne« postavil pred alternativo: ali »francosko gledanje«, ki ne vodi nikamor, ali individualna, kvalitetna slovenska pot, ki je edino prava, mi odgovorjajo neodvisni po starem preizkušenem načinu s celo vrsto osebnih napadov, ki so mestoma takega značaja, da je tudi do njih potrebno zavzeti načelno stališče. »Neodvisni« imajo sicer vse svoje umovanje tako zavito v »hrvatsko transponirane francoske« megle, da niso več v stanju razumeti, da je še možna načelna kritika, marveč v vsakem primeru slutijo, sumijo, natolcujejo kritika z najrazličnejšimi temnimi interesi; toda jaz pisem kritike in tudi ta odgovor za tisti del slovenske javnosti, ki zna in tudi hoče gledati odkrito stvari, kakor so v njihovi načelni jasnosti.

Poglejmo »načelni« odgovor družine »francosko gledajočega kolektiva«! Svoje mnenje o njihovi »umetnosti«, pravijo, da sem izpremenil »hipno« in »do temeljev« in nenadoma. Retorično povprašujejo: »Od kod ta hipna izprememba? Ali morda od severozapadnega vetra, ali morda od kaknega neznanega »kolektiva«? Torej, namesto da »kolektiv« odgovarja jasno na alternativo, kar pričakuje vsa slovenska javnost, poseže raje po stari, preizkušeni metodi in skuša omajati etično izvestnost in objektivnost kritika. Češ, kaj bo dr. Mikuz pisal o slovenski umetnosti, ko je pa morda, če transponiramo to besedno figuro na konkretnost: hitlerjanec, ali fašist, ali celo pristaja SSSR. Res, »načelna« polemika »francosko gledajočega kolektiva«, da ji ni para, razen v najbolj umazanem zmerjanju letakov in raznih revolverskih lističev! Toda ta metoda mi je v zvezi z »umetnostjo« neodvisnih že znana, tu pa se pričinja že druga zgodba o »hipni izpremembi« in današnji »Jutrovi« polemiki o »metamorfozi«. V »Jutru« v razliki med »včasih« in »danes« uporabljajo »Neodvisni« precej citatov iz moje kritike v »Slovincu« z dne 14. oktobra 1939. Kakor sem tu »morda« fašist, ker sem razgalil vrednost njihovega »francoskega gledanja«, tako tudi mojo lansko kritiko »obdelajo« na povsem svojski način, namreč tako, da iztrgajo iz nje posamezne citate, izvečnice sodbe ob posameznih delih, načelnega uvoda, ki je v bistvu prav tak, kakršen je danes (le da je žal blagohoten) pa sploh ne opazijo. In vendar je prav ta uvod, kjer sem predpostavil individualnost kot edini uspeh za bodočnost njihove umetnosti, rodil srdite napade. Zaradi »hipne izpremembe«, ki traja torej od lanskega leta, sem bil že tedaj deležen druge politične opredelitve, ki si jo bomo nekoliko pobližje ogledali. Neki Igor Torkar, ki je menda »klubski« pisatelj ali kali, je v ponedeljski izdaji »Jutra« z dne 6. novembra 1939., kot odgovor na mojo kritiko napisal obsežno »pesnitev« (ki je bila baže, preden je bila objavljena, prebrana v krogu »Neodvisnih«), kjer me takole označuje (v pogovoru s slikarjem):

»kar vpiši v klub se neodvisne raje,
Slovenca kritike te bodo mlele;
veš, neodvisno da živel se le — od kraje,
pri nas vsaj, kjer je stranka a—b vsega,
kjer le ob Zmajskem mostu kruh se daje.«

Torej, lansko leto, ker so bile kulturno politične razmere pač drugačne, sem bil zaradi načelnih kritičnih misli proglašen za »klerikalca«, danes pa sem deležen še bohotnejših suničen. Kakor pač že nanese, samo ne načelnega, neosebnega odgovora! Sicer pa »Neodvisni« s tem še niso bili zadovoljni, ker so v »Slovincu« z dne 26. oktobra 1939 napisali nekako skrupulo o »Individualnosti«, kot teoretični, »načelni« odgovor. Taka je ta reč o »hipni« izpremembi in o načelni polemiki »Neodvisnih«. Glede metamorfoze, ki jo očitajo meni in ki je lažniva, ker sem lansko leto, ko je g. S. Kregar ob otvorenem govoru programatično proglasil »zaroko« neodvisnih z romansko umetnostjo, napisal uvod o individualnosti v zgoraj omenjeno kritiko, ter isto ponovil v sedanjih polemiki, pa bi mogel doprinesti zanimive poglede na resnično preobrazbo »Neodvisnih« samih. Nastopili so kot skupina mladih, obljubljeni neko novo, pravo slovensko umetnost, toda kasneje, ko so menda pošle rezerve z akademije, so, namesto da bi pričeli graditi iz lastne individualnosti, posegli po »romanski« umetnosti, kar se je zgodilo v odlični meri lansko leto, ko so neodvisni potovali v Pariz. Poslej so bili »Francoski« do zagrebške razstave, nato pa, — o čudo! — še ne v razdobju dveh mesecev — so po zagrebškem neuspehu hoteli, naivno in nekam v zadregi, toda zelo nerodno, sleči »hrvatsko transponirano francosko« monduro in si nadeti slovenske irhovke. Kako patetično in zanosno je gosp. S. Kregar ob otvorenem govoru proslavljal vrtnet izgubljenega sinu k domačemu ognjišču! »Slovenec!« je vzklikal. »Odpriete v svojih domovih na sležaj vrata domači slovenski likovni umetnosti,« nato vrata in čustveno: »... naj nje sončni žarki osvetlijujejo vašo domačnost, naj bodo likovne umetnine v slovenskih domovih kot svetle luči narodne zavesti in narodnega ponosa.« (Podčrtal jaz!) Nato nadaljuje kakor videc: »Bliža se dan...« in nazadnje veliki-dušno obljublja pomoč »z vsemi močmi« naši likovni umetnosti. To je metamorfoza »Neodvisnih«, ki bi se jim v zadnjem dejanju morda še posrečila, ko bi skrajno slaba razstava in pa moja miselna kritika tega ne onemogočili. In to je glavni vzrok vse njihove ihte in jeze in pa načina njihove polemike, ki ga jaz in mislim tudi vsa javnost, tako kakor njihovo umetnost, načelno odklanjam.

Poglejmo nadaljnje nesmiselnosti odgovora »Neodvisnih«, ki bodisi, da so nekam otroško naivne, bodisi pa, da tudi namerno zasujejo moje misli, stavke in besede. Odklonil sem »kolektiv« »Neodvisnih«, oni pravijo, da odklanjam vsak »kolektiv« (razen seveda tistega, pod katerega vplivom sem »morda« napisal kritiko, ali ne, »Neodvisni«?!) ter združijo to potvorbno z učeno razpravo o gotiki, ter pokličejo na pomoč celo avtoriteto R. Jakopiča. Takoj nato kakor učenci ljudske šole, brezverno in celo meni nerazumljivo zatožijo, da sem metal kamenje v francoske »Neodvisne«. Segantinijev vpliv, da mi je pri Groharju neznan. Naj mi neodvisni povedo, čigav je vpliv n. pr. v Groharjevi krajini s cvetočo ajdo, ki visi v Narodni galeriji! Taka, kakršna je, je rezultat Groharjevega individualizma in kvalitete. Impresionisti so bili včlanjeni v klub »Sava«. Res je, toda med njimi in »Neodvisnimi« je samo ta majčkna, toda žal, načelna razlika, da so neodvisni za hrvatsko transponirano francosko uniformo,

imprisionisti pa so si izbrali vsak svojo individualno obleko. Pa pojdemo dalje, tako »kar mimo-grede«. Kako nespretno ste »Neodvisni« uporabili citat Ivana Cankarja o kritiku, ki da je udaril »na boben narodne umetnosti«, vselej kadar je »hotel zadeti nasprotnika do krvi«. Neodvisni bi ne bili neodvisni, če bi tega ne storili že pred kritiko; pogledimo le zgoraj citirano patetično vzklikanje g. S. Kregarja. To že ni več udarec na boben, marveč navdušeno bobnanje z vsemi paukami na narodno »zavest«, »ponos« itd. Razlika je le ta, da so hoteli do krvi udariti kritiko, pa sem jim prav jaz z razčiščenjem pojma »slovenstva« v kritiki to onemogočil. Da je nadalje g. S. Kregar res tako govoril, kakor da govori afriški provincij, razumem, čemu pa naj bi jaz odpoštoval v vroči ekvatorialni pas, pa naj li oprostim ali ne, ne razumem!

Poglavje o slovenski zemlji in kmetu! Kakor so mi namerno očitali »morebitni« vpliv po severozapadnih vetrovih, tako mi neodvisni tudi namerno zasujejo osnovno misel slovenske umetnosti v moji kritiki. Tam pišem o slovenski zemlji na splošno in tudi navajam krajino, obleke, drevje itd. in tudi kmeta. Lahko bi kot človeka, ki biva na slovenski zemlji, omenil tudi meščana, toda s tem bi se izpostavil nevarnosti, da nisem omenil meščanke in bi to seveda »Neodvisni« takoj pograbil. Zatorej sem mnenja, da je Jakopičeva slika »Med gabri«, v skladu z mojo kritiko sijajna, ker je kvalitetna in individualna. Tudi Subica sta Slovenca, ker sta individualna in kvalitetna, dr. Mesesne-lova knjiga o teh dveh bratih je jasno tudi odlična — a polna dokumentov hude borbe obeh umetnikov za iskreno umetnostno individualnost. Kako so neodvisni hudi na modelke, »ki se z gestami velemestnih lutk odpočivajo na kanapejih«. Zame je blasfemija vleči v primeru poedina dela impresionistov s podobno snovjo! Saj je vendar vsakemu jasno, da so to impresionisti doživeli, slikali po modelih, rešili individualno, pri »Neodvisnih« pa je ta snov taka, kakor sem napisal. In kakšna naj bi bila, ko pa jo gledajo »francoski«. O pariških salonih in o harlekinih: vidi zgoraj L. 1937. sem zapisal besede ob Kregarjevi sliki! Tudi danes jih ob istem delu še podpisem. Toda Kregar danes ni več surrealist in sem prisiljen, ker se umetnostno oblikovanje v treh letih ne da in ne sme menjati kakor moda, smatrati recimo današnje njegovo delo za nedoživeto, ali pa je bilo nedoživeto njegovo prejšnje. Odlodi naj se g. Kregar.

»Poraz«, da sem omenjal ob priliki razstave »Neodvisnih« v Zagrebu. To ni res, omenjal sem »neuspeh«, priznaval sem tudi »v glavnem« uspeh plastiki. Neodvisni ljubijo krepke besede, ki približajo in jim zato potvorbe ne zamerim. Kladi-varji tako rekoč! Čemu navajate ocene posameznikov iz »Obzora«! Rajši recite takole kakor jaz: Kritike v »Novostih« in »Obzoru« so izšle tudi v slovenskem prevodu v »Slovincu« z dne 9. oktobra in 26. septembra t. l. in naj si jih bralec prebere in ustvari svojo sodbo! Prepričan sem, da bo v celoti istega mnenja kakor jaz.

Kar se tiče kritike italijanskih kritikov ob priliki jugoslov. razstave v Rimu l. 1937. (!), »Neodvisnim« čestitam, kakor sem tudi menda čestil za obsežno in res ugodno kritiko kiparju Fr. Goršetu in M. Malešu ob priliki razstave v Milanu. Če slučajno tega nisem storil, storim to na tem mestu. Le kar se tiče umetnosti »Neodvisnih« pripominjam, da je bilo to l. 1937! Vidi zgoraj »o metamorfozah«!

Pavlovca Fr. da sem dvignil nespretno na ščit? Morda vidijo tako le nevoščljive oči, morda tudi »francoska« očala. Pavlovec je bil zame vedno velik umetnik!

»Morda fašist« je napisal baže kritiko tako, da »izvenji«, kakor da po smrti impresionistov ne bo več slovenske umetnosti. Tudi to vidijo le neodvisni. Ker so primerjali razstavo impresionistov l. 1904. s svojo razstavo l. 1940., sem primerjal oba razstavljalca med seboj in eden izmed njih so bili torej slučajno impresionisti. Vendar pa, da ne bo pomote, izjavljam, da priznam tudi druge generacije za individualne in tudi drugim umetnikom ne odrekam samostojnosti! Toliko, da je stvar videti bolj slovesna in pa da se gadu izruje zob. Končajo pa neodvisni to čudno zmes namigovanj, naivnosti, nerazumevanja, nelogičnosti in slabokrvnosti z mojim citatom iz l. 1937. O metamorfozi sem govoril zgoraj! »Francoskega« gledanja se odločno osvobojuje kipar Fr. Smerdu, ki je tedaj razstavljal z g. Sedejem in g. S. Kregarjem. Menda zato ta tudi ni več član »francosko gledajočega« kolektiva, njegova umetnost pa je vedno boljša in individualnejša. Zato za njega še danes veljajo besede iz citata, dočim, z žalostjo ugotavljam, da sta se oba njegova tovariša po vsem videzu premislila in da verjetno Boschova barka brez njiju ne bo odplula, seveda z »Neodvisnimi« vred.

To je moj odgovor na polemiko »Neodvisnih«. Kar sem imel povedati, sem storil v kritiki v »Slovincu« in danes na tem mestu. Nadaljnji debati se odrekam, morda bo oživela ob priliki prihodnje razstave »francosko gledajočega kolektiva«. — seveda če »Neodvisni« ne bo doživeli zopet metamorfoze.

Dr. Stane Mikuz.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(145) Dvignila ga je kot peresce. Velikan se je začel smejati, Mihcu se je pa zdelo, da razsaja orkan. Počutil se je zelo neugodno in malo varen.

(146) Nato ga velikan vtakne v hlačni žep, iz katerega je potem Mihec gledal dol in mislil, če bi bilo varno skočiti. Toda višina se mu je zdela mnogo prevelika, da bi mogel brez nesreče doseči tla.

Radeče pri Zid. mostu

K včerajšnjem poročilu o odpustu delavcev v tovarni papirja v Njivicah pri Radečah dodajamo danes toliko, da znaša število dosedaj odpuščenih delavcev 31, od skupnega števila 138. Toda delavstvo, ki že itak ni zadostno preskrbljeno niti z živilskimi niti z oblačilnimi potrebščinami, pričakuje z zaskrbljenostjo še nadaljnjih odpustitev.

Mestna občina opominja vse lastnike vodnih žag, naj ne odmetavajo žagovine v Sapoto, ker delajo s tem ribjemu zarodu veliko škodo, ter jih opozarja na obštetne kazni, ki jih je okrajno načelstvo v Krškem določilo za trmaste kršilce omenjenega oblastnega predpisa.

Osebnost vest. Od okrožnega sodišča v Novem mestu je premeščen na tukajšnje okrajno sodišče sodni uradnik g. Jože Bregar.

Prva zračna pošta

Prva zračna pošta je bila vojna iznajdba. Ko je bil v francosko-nemški vojni Pariz obkrojen od nemških čet, se je 23. septembra leta 1870. dvignil blizu Pariza prvi balon s pošto. Nemci poštnih balonov niso napadli, čeprav pravijo, da bi jih včasih lahko. Pripetilo se je celo, da je kak poštni balon padel naravnost med nemške čete. Ti so pošto celo odpravili naprej, kamor je bila namenjena. Tako so izdala poštna oblastva v Berlinu odredbo, da naj vse tiste francoske zračne poštnice pošiljajo, ki pristanejo na nemškem ozemlju, takoj pregledajo, karte in drugo odprto pošto naj takoj zavijejo v pisemske zavoje, napišejo nanje naslove in odpošljejo naprej, kamor so namenjene. Naslovljenec je moral seveda plačati porto.

Ko so prve balonske pošiljke srečno prispele, so začeli Francozi graditi posebne balone v poštnih svrhe. Januarja leta 1871. je bilo v obratu več poštnih balonov, ki so prenesli 2 in pol milijona pisem. Na vsak balon so naložili 200 do 450 kg pošte. Danes ne prevažajo z zračno pošto samo pisem in dopisnic, ampak tudi tiskovine, pakete, časopise, poštna nakaznice, vzorce itd. Poštne pristojbine so razmeroma nizke, če pomislimo, koliko znašajo stroški za letala.

Zatiranje špekulantov v Franciji

»Petit Dauphinois« poroča iz Vichyja: Borba proti špekulantom se z vso strogostjo nadaljuje. Finančni minister je v posebnem oglasu opozoril prebivalstvo na kazni, ki so zagrožene navijalcem cen. Navijanje cen se lahko pojavi v raznih oblikah. Ena oblika je zvišanje cen, ki so na etiketi na dotičnem blagu. So pa še druge oblike, kot napačna označba kakovosti itd. Vse take poskuse bodo oblasti nadzirale in strogo kaznovale. Nadzorstvo nad cenami bo opravljalo finančno ministrstvo. Ta posel bodo opravljali posebni agenti. Število teh agentov se lahko po potrebi zviša. Nadzor bo olajšan tako, da bodo cene javno določene. Zagrožene kazni se nanašajo tako na osebo kot na imovino storilca. Mnogi so bili že obsojeni na zaporno kazen, z zaplenbo imovine in z odvzemom obrti. Tudi se te kazni ne nanašajo samo na poklene trgovce, temveč na vsako osebo, ki ima blago in ga prodaja po oderuški ceni. Celo kupec, ki se zadovolji z oderuško ceno, bo po novi uredbi kaznovan.

V vojni s Sovjetijo je izgubila Finska 21 trgovskih ladij

Sele sedaj so izračunali razne podrobnosti o posledicah sovjetsko-finske vojne. Tako so med drugim tudi dognali, da so Fini izgubili med to vojno 21 trgovskih ladij. Tonaža vseh potopljenih ladij znaša 40.000 ton, ali 7% celokupne fiaske trgovske mornarice.

Rockefellerjeva skopost

Pred 27 leti je bil Rockefeller v San Franciscu. Stanoval je v hotelu Colorado. Pet tednov je ostal v hotelu. Ves ta čas je sobarica zamlajala na napitnino. Končno se je le opogumila in mu rekla: »Gospod Rockefeller, nocoj sem sanjala o vas.«

»In kaj si sanjala, deklica?«
»Da ste mi dali deset dolarjev.«
»Deset dolarjev? No, malo preveč je, pa jih vendar lahko obdržiš.«

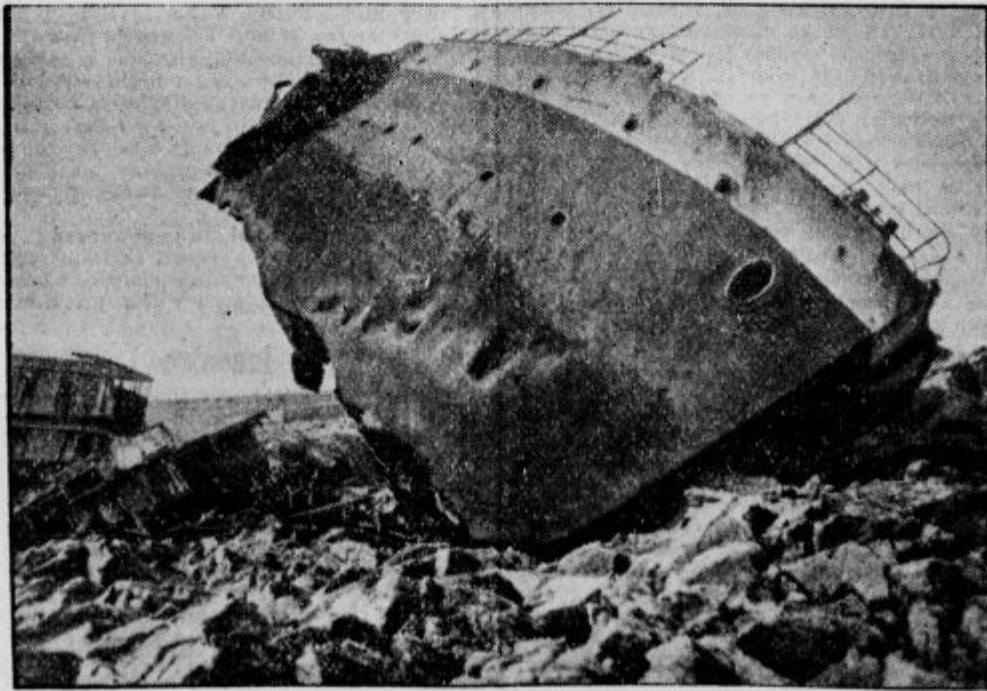
Vojvodinja Windsorska, sestra Rdečega križa

Zborovanje zastopnikov veleprodaje soli v Celju

Celje, 13. novembra.

V dvorani Združenja trgovcev v Celju so se danes zbrali številni zastopniki veleprodaje soli, da se pogovore o svojih strokovnih vprašanjih. Sestanek je najprej pozdravil domačin g. Anton Fazarinc, ki je opozoril zborovalce na to, da naj bo sestanek primeren za razpravo tako važnih vprašanj. Za predsednika zbora je bil izvoljen g. Franc Čeh iz Murske Sobote.

O težavah zastopnikov veleprodaje soli je imel daljši referat g. Ivan Grosek iz Maribora. G. Grosek je predvsem poudaril, da so se režijski stroški pri prodaji soli zelo povečali. Zastopniki veleprodaje soli so poslali tozadevne uradno potrjene podatke velezakupcem soli in na podlagi tega so velezakupci dosegli pri monopolski upravi povišanje provizije za 1000 dinarjev pri vagonu. Tega zastopniki veleprodaje soli niso imeli od tega nič. Monopolska ska uprava je s 1. oktobrom podražila sol v obliki zaračunavanja vreč po 6 din za komad. Od tega morajo zastopniki plačati monopolski upravi le 1 din za vrečo, dočim gre 5 din za kupec. G. Grosek je obširno in podrobno obravnaval delo velezakupcem soli, ki svojim zastopnikom provizije niso zvišali. Navzoči so predlagali, da naj odvzame g. Ivan Jelačin kot velezakupec soli generalno pooblastilo g. Radanu in naj prenese sedež pisarne v Ljubljano. Obenem naj se »kleneye« novi pogovori z zakupniki, tako, da se bo režija pravilno krila. V debati je g. Jelačin pristal na pogajanja z zastopniki, ki bodo v kratkem v Ljubljani. — Končno je bila izvoljena delegacija treh članov in sicer so v njej gg. Koren iz Črnomlja, Klemenčič iz Ljutomerja in Kastelic iz Novega mesta. Ta delegacija se bo pogajala na osnovi zahtev sestanka, ki so naslednje: 1. Izločitev g. Radana iz velezakupa, ker spada sol med živila na osnovi uredbe z dne 5. oktobra. — 2. Premestitev sedeža velezakupa v Ljubljano. — 3. Zvišanje provizije zastopnikom veleprodaje.

Ta ladja je zašla v gosto meglo, zgubila smer in se razbila ob skalah na bretonski obali

Nagradna križanka

Tvrdke, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja navedila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka« do četrtke prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo s šrebanjem razdelili: 4. nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zaslonj.

KINO MATICA

Posečanje	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64

ALARM V SREDOZEMlju

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. Grandiozen francoski vefilim, ki bo v kratkem na sporedu v Kinu Matici, 11. Danes najpopularnejši francoski film, igranec, v glavni vlogi v filmu pod 1. vod, 17. Doba, 18. Ribje jajčice, 19. Sofijski dnevnik, 21. Kratica besede »Republika«, 23. Čebelnica celica, 24. Kraj v cerkvi, 27. Sorodnica, 31. Azijsko gorovje, 33. Vrsta cigaret, 34. Kratica mednarodnega literarnega združenja, 37. Ploskovna mera, 38. Politična francoska igralka iz filma pod 1. vod.

Navpično: 1. Ruska reka, 2. Dvakrat (tutka), 3. Letopis (4. sklon), 4. Gledanje se po zraku, 5. Naplailo, 6. Vodni zgib, 7. Osebnostni zaimek, 8. Kratica letne enote, 9. Beraško glasilo, 10. Samoglasnik, 11. Tkanina, 12. Tekočina, 13. Ploskovna mera, 14. Vzklik, 15. Kot 8. navp, 16. Trgovska kratica, 19. Pokrivalo, 22. Hrvaški vzklik, 25. Naselje, 26. Evropska reka, 28. Časovna kratica, 29. Oz. zaimek, 30. Tekočega leta (kratica), 31. Vzklik, 32. Stara vprašalica, 34. Prihodnjik, 35. Ploskovna mera.

REŠITEV SOBOTNE KRIŽANKE:

Vodoravno: 1. (Slovenec) koledar (nadvse zanimiva knjiga, ki vam ne bo žal, da ste jo naročili), 7. Za, 9. Deset, 10. Pag, 11. Poeni (je bil »Slovenec« koledar), 12. Pena, 13. Sla, 14. Jaka, 15. Siv, 16. Ivan, 19. Rab, 21. Ema, 22. Hum, 23. Obeti, 25. Ak, 26. Tli, 27. Kava.

Navpično: 2. Odol, 3. Leca, 4. Esei, 5. Denar, 6. Atika, 7. Zanimiv, 8. Aga, 10. Pes, 11. Psiha, 12. Pa, 17. Vuk, 18. Am, 20. Bek, 21. Eta, 23. Ol, 24. Bi.

Izrečani nagradenci:

Med reševalci, ki so pravilno rešili sobotno križanko, so bili izrečani: Cigliš Henrik, akad., Wolfova 12, Ljubljana. Knafele Tone, Mestni trg 9-L, Ljubljana. Dornig Iko, predilnica, Tržiš. Vrtačnik Mara, Strosmajerjeva 1, Celje.

Izrečanci bodo dobivali skozi en mesec »Slovenec« brezplačno. Opozorjamo reševalce, da lahko oddajo rešitve po naših podružnicah po Sloveniji. Poslane po pošti kot tiskovina, pa se morajo frankirati s 50 par.

Engelbert Franchetti

zastupnik organizator združenja, večkratni dolgoletni predsednik in častni član, imenitelj reda sv. Save četrte in pete stopnje

Zastupnega pokojnika bomo spremili k večnemu počitku v nedeljo, 17. novembra ob 3 pop. z Žal, iz kapel sv. Andreja.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1940

Engelbert Franchetti

bivši brivski mojster, meščan in častni član raznih strokovnih združenj, odlikovan z redom sv. Save četrte in pete stopnje

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, 17. novembra 1940 ob 3 popoldne z Žal, iz kapelice sv. Andreja, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. novembra 1940.

Zalujoče rodbine: Franchetti, Pešl, Sirc-Rant

Jakec

Prevedel Fišer Franc

»Odlično! Na lepši način take, nehoti storjene krivice sploh ni mogoče popraviti. Ta direktor je vsega spoštovanja vreden mož... Ah! Ne veš, kako sem jaz zadovoljen. Tako mi je bilo včasih neprijetno ob misli, da je moj učence postal lopov... Pomisli! Če bi te slučajno ne dobil pri Archambaultovih, bogve koliko časa bi se živel v tem prepričanju!«

Res je gospod Rivals našel svojega starega prijatelja v mali gozdarski hišici.

Jakec je vseh deset dni, odkar je stanovan na Jelšovu, preživel kot bramanski mislec; zatopil se je v veliko tišino prirode, užival zadnje lepe dni in pustil, da so ga božali topli sončni žarki; samo včasih je vstal in odšel v živi, tihi gozd.

Drevesa so mu dajala svojega soka in zemlja svoje moči. Včasih se je prijel za čelo in zdelo se mu je, da je postal nekoliko manj gro in manj bolan pod tem čistim, globokim in širokim jesenskim nebom.

Edina človeška bitja, s katerimi se je družil, so bili Archambaultovi, kajti nanje je ohranil lep spomin. Zena se mu je videla podobna njeni materi, kateri je dolgo časa zvesto in z ljubeznijo služila. Mož je bil dobro srčen velikan, miren in nekoliko surovih navad. Zaverovan je bil v svoje gozdno življenje in bil za Jakca lep spomin na nekdanje krasne in poživljajoče gozdne sprehode. Živč med tema dvema samotarjema je mislil, da še enkrat doživlja svojo otroško dobo. Zena mu je kupovala kruh in ostala živila, kadar pa je bil prelen, da bi se vrnil domov, si je v njihove

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; šnitovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlitna vestica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službeiščejoj

Dobra gospodinja

Isče službo. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 17491. (a)

Šiviljska praktikantinja

Isče službo. Naslov v podružnici »Slovenec« Trbovlje. (a)

Šivilja

mlada, želi iti za pomočnico. Nastopi takoj. Naslov v podružnici »Slovenec« v Celju pod št. 17293. (a)

17 letno dekle z dežele

pridno, pošteno, isče zaposlitve. Gre tudi k otrokom. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 17092.

Boljšje zaposlitve iščem

svoji prijatelji. Govori srbohrvatsko, perfektno nemščino; želi v večje podjetje. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Slovenec« št. 16925. (a)

Pouk

Instruiram

vse gimnazijske predmete. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 17106. (u)

Vnajem

ODDAJO:

Hišo na Bledu

stanovanjsko, Krekova c. št. 163, z vrtem, oddam za več let v najem. Poizve se pri mizarškem podjetju, Gogala, Bled.

Prodamo

Italijansko cvetje

in jajca dobite vedno pri Baloh, Kolodvorska ul. 18. Telefon 39-66.

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana

Suhe fige

za žganjkuho v zalogi. J. Oražem, Moste. (l)

Polnojarmenik

65 cm širine, še v pogonu prodam. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 17493.

Objave

Inserti naj dvignejo v upravi »SLOVENEC« naslednje ponudbe:

Karakter 17183
Ljubljana 17174
Marljivost 17172
Ne pod Ljubljano
Nepričakovana sreča 16647
Pametna
Poštena 17126
Samostojna 17178
Tako ali spomadi 17084
Tehtnica 16214
Ugodnost 17063
Uspeh in zadovoljstvo 34
Vesten in posten 16777
100
555
Kjnjica 40.000
205.000 hipoteke

Zasluzek

Krajevne zastopnike

po vsej državi dobro vpejane, zanesljive, za prodajo naših patentiranih pečl »TERMA«, ki prihranijo 50% na kurivu. Podrobnosti navodila daje »Balkanmetale«, tvornica limene i metalne robe, Subotica. (z)

Posestva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani. Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20

Parcela 5 do 10.000 m²

blizu glavne ceste ali kolodvora v št. Vidu ali Medvodah, kupim. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Lep prostor« št. 17504.

Razno

Gumbnice, gurabe, plise, monogrami, enfel, atur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Brezplačno zavojček

Dostavovnega toaletnega bisera na poskušanje. Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogreli, nečistost obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v znamkah. »Kemikalija«. Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton stiri deset dinarjev.

Izšla je

DRUŽINSKA PRATIKA

letnik 1941

ki se bo dobivala po ceni dia 6— za izvod po vseh knjižarnah in trgovinah.

Zahtevajte našo pratiko s podobo sv. Družine povsod!

Pohišstvo

Rabljeno spalnico poceni prodam. Krže, pohištvo, Ljubljana, Prečna ulica št. 6. (a)

Kupimo

Vsakovrstno zlato britjante in srebro kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3

Denar

Kupuje — prodaja Hranilne knjižice bank in hranilnic ter vrednostne papirje po najugodnejših cenah

BANČNO KOM. ZAVOD MARIBOR

Naročajte in širite »Slovenec« !

Nenadoma je umrl v 67. letu starosti soprog, oče štirih otrok in stari oče, gospod

Andrej Hrast

železniški uradnik v pokouju

Pogreb bo v soboto, 16. nov. ob 4 pop. na jeseniško pokopališče. Zalujoči: Karla, soproga; Dora, Kristina, Vila, Cita, otroci

Umrl nam je naš nadvse ljubljani, srčno dobri soprog, oče, brat, stric, gospod

Kornelij Iglič

šolski upravitelj v pok.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 17. novembra ob 2. uri popoldne z Žal-kapelice sv. Jakoba k sv. Križu.

Dolsko-Ljubljana, dne 14. novembra 1940.

Zalujoči:

Magdalena, soproga;
dr. Maks, sin; Mici, Francka, Zalka, hčerke;
Ivanka Rozman, sestra in ostalo sorodstvo.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

»Odlično! Na lepši način take, nehoti storjene krivice sploh ni mogoče popraviti. Ta direktor je vsega spoštovanja vreden mož... Ah! Ne veš, kako sem jaz zadovoljen. Tako mi je bilo včasih neprijetno ob misli, da je moj učence postal lopov... Pomisli! Če bi te slučajno ne dobil pri Archambaultovih, bogve koliko časa bi se živel v tem prepričanju!«

Res je gospod Rivals našel svojega starega prijatelja v mali gozdarski hišici.

Jakec je vseh deset dni, odkar je stanovan na Jelšovu, preživel kot bramanski mislec; zatopil se je v veliko tišino prirode, užival zadnje lepe dni in pustil, da so ga božali topli sončni žarki; samo včasih je vstal in odšel v živi, tihi gozd.

Drevesa so mu dajala svojega soka in zemlja svoje moči. Včasih se je prijel za čelo in zdelo se mu je, da je postal nekoliko manj gro in manj bolan pod tem čistim, globokim in širokim jesenskim nebom.

Edina človeška bitja, s katerimi se je družil, so bili Archambaultovi, kajti nanje je ohranil lep spomin. Zena se mu je videla podobna njeni materi, kateri je dolgo časa zvesto in z ljubeznijo služila. Mož je bil dobro srčen velikan, miren in nekoliko surovih navad. Zaverovan je bil v svoje gozdno življenje in bil za Jakca lep spomin na nekdanje krasne in poživljajoče gozdne sprehode. Živč med tema dvema samotarjema je mislil, da še enkrat doživlja svojo otroško dobo. Zena mu je kupovala kruh in ostala živila, kadar pa je bil prelen, da bi se vrnil domov, si je v njihove

vem ognjišču sam spekel ali skuhal kakšno preprosto jed. Običajno je sedel na klopi pri vratih in v družbi z gozdnim čuvajem kadil svojo pipo. Ti ljudje ga niso nikoli izpraševali. Le kadar je oče Archambault gledal njegova obžgana lica in golgo suho postavo, je žalostno odkimaval z glavo, prav tako kot v gozdu, kadar je črni žužek napadal njegove bukve.

Ko je Jakec nekega dne prišel k svojim prijateljem, je našel moža bolnega. Napadel ga je revmatizem, ki ga je vsako leta dva ali trikrat podr, da je padel kot veliko drevo, zadeto od strele. Ob njegovi postelji je stalo majhno človeče v dolgi salonski suknji, polni knjig in časopisov. Imelo je golo glavo in lepo, belo, razmršeno brado. Bil je gospod Rivals.

Ko sta se zagledala, sta oba v zadregi obstala. Jakec je bilo srham pred doktorjem, saj se je spominjal njegovih žalostnih napovedi. Gospod Rivals je tudi ostal zelo hladen, ker je mislil, da je fant v zadregi zaradi tatvine. Toda njegova slabotna dolga postava ga je kljub temu zelo pretresla. Odšla sta skupaj in kramljala po majhnih, zelenih gozdnih stezicah.

Polagoma, po malenkostih sta drug drugemu vse razjasnila in ko sta bila sredi gozda, sta oba vedela, kako je prišlo do nesrečnega nesporazuma zaradi tatvine.

Gospod Rivals je silno vesel in zmagozlovan in vedno od kraja čital knjižico, v kateri je direktor opisal, kako je prišlo do nesrečnega osumljenja tatvine.

»No, torej, zdaj si spet v našem kraju in upam, da se bomo često videli. To je na vsak način tudi potrebno. Poslali so te v ta gozd kot živino na pašo. Potreboval boš nege, velike nege, zlasti pa še v letnem času, ki zdaj

nastopa. Etiolles vendar ni Nica, za hudič! Saj veš, kako ti je nekoč ugajalo pri nas. — Vedno je še tako po starem. Samo moje uboge žene ni več. Pred štirimi leti je umrla; mislim, da od žalosti, saj se odkar nas je zadela nesreča, ni več opomogla. K sreči mi je ostala »ta mala« in mi jo nadomestila, sicer res ne vem, kaj bi bilo z menoj. Cecilija vodi knjige in lekarno. Kako bo zadovoljna, ko te bo pogledala!... No, torej! Kdaj prideš?«

Jakec se je nekoliko obotavljal z odgovorom. Kot bi bral njegove misli, se je Rivals nasmehnil in nadaljeval:

»Veš kaj, zaradi nje se ne boj priti v mojo knjižnico. Kljub temu boš dobrodošel... Nikdar ji nisem o tem pravil, tudi moji ženi ne. Preveč sta te imeli radi in bi ju kaj takega silno užalostilo... Niti sence nerazpoloženja ni med vami... Lahko torej prideš brez skrbi. Glej! Danes je prehladno, da bi odšel k nam na kosilo. Megla ti ne dene dobro. Upam pa, da prideš jutri popoldne. Pridi kot si prišel nekdanj. Pri nas obodnjemo opoldne, ob dveh, treh, kakršne imam pač obiske. Celo nekoliko slabše je kot včasih, ker je moja uboga para postal star in še bolj muhast in betežen... Vsak dan imam z njim neprilike... Zdaj si torej doma... Le hitro pojdi... Jutri pa pridi brez skrbi! Glej, da ne pozabiš, sicer prigram pote.«

Ko je Jakec zaprl za seboj hišna vrata, je imel nek poseben občutek. Zdelo se mu je, kot da bi se vrnil z enega izmed izletov z doktorjevimi vozom in v družbi s svojo mlado prijateljico in da bo sedaj našel svojo mamo, ki pogrinja mizo z materjo Archambault in da gori v stolpiču On delo. Ta občutek mu je še bolj povečala D'Argentanova soha, ki je niso vzeli s seboj v Pariz, ker bi bila preveč v napoto in je zdaj še vedno vsa zarjavela in v ža-

lostnem stanju kraljevala sredi travnika in črtala okrog sebe senco kot kakšna sončna ura.

Večer je presekal poleg kamina, v katerem je gorelo suho dračje. Odkar je prišel iz kurilnice, je postal zelo zmrzljiv. In kot nekoč, ko so ga spomini in občutki gozdnih sprehodov in Rivalsovih izletov tako prevzeli, da ni občutil težke žalosti in tiranije, ki je vladala nad vso hišo, tako ga je tudi danes srečanje z Rivalsom in pa Cecilijino ime, ki ga je večkrat slišal, tako ganilo, da je občutil nepopisno ugodje, kot že dolgo ne, in te krasne prečstave in slike njegovih dragih mladostnih znancev so ga spremljale prav do sna.

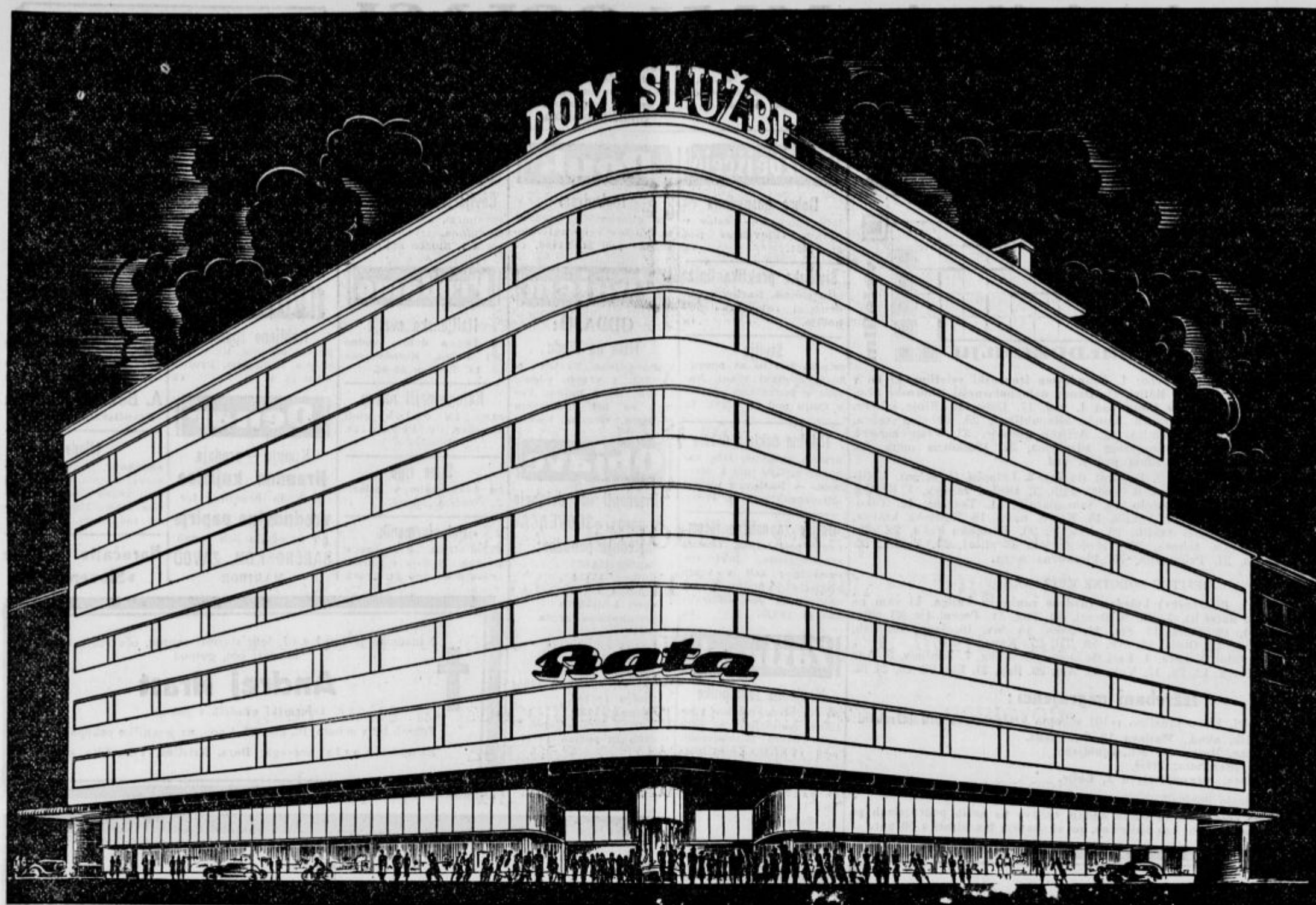
Naslednjega dne opoldne je pozvonil pri Rivalsovih vratih. Poštenjak je prav imel: hiša se ni prav nič spremenila. Še vedno ni bila dograjena in železni okvirji strešice nad vhodom so še vedno čakali, kdaj bodo dobili stekleno streho.

»Gospod se še ni vrnil, gospodična pa je v lekarni,« je povedala Jakcu majhna služkinja, ki mu je prišla odpret in ki je nadomestovala nekdanjo staro in zvesto gospodinjko pomočnico.

Mlad pišček je zalajal v pasji hišici in tudi povedal po svoje, da so predmeti in stvari trpežnejši od bitij.

Jakec je odšel v lekarno, v tisto sobo, kjer sta se nekoč s Cecilijo igrala. Zivahno je potrkal; komaj je čakal, da bo zagledal svojo prijateljico, ki si jo je še vedno predstavljal kot otroka in ker jo je doktor še vedno imenoval »moja mala«, je bil ta njegov občutek še močnejši. »Vstopite, gospod Jakec!«

Namesto, da bi vstopil, se je Jakec prestrašil pričel trepetati, čudno razburjen je bil. »Prosim...« je ponovil isti glas, Cecilijin glas; toda bil je močnejši, zvočnejši, ljubkejši, bogatejši in globlji kot nekoč

Da nudimo našim odjemalcem še več udobnosti in še večjo izbiro dobre in cenene obutve, da jih zadovoljimo v vsakem pogledu, se nismo ustrašili ne truda ne žrtev ter smo postavili v Ljubljani na vogalu Aleksandrove ceste in Šelenburgove ulice veliki

DOM SLUŽBE

V njem bodo našli naši odjemalci v bodoče vse udobnosti velikega trgovskega doma.

Poleg večje in izpopolnjene izbire novih vzorcev bomo obnovili in preuredili tudi oddelek za nego nog in kliniko nogavic, kjer boste vedno dobro in poceni postreženi.

Svečana blagoslovitev 16. novembra ob 15 uri. Otvoritev poslovnih prostorov z razstavo naših proizvodov istega dne ob 16 uri.

V nedeljo 17. nov. razstava od 9 do 18 ure.

NA RAZSTAVO VAS LEPO VABIMO

Rata

LJUBLJANA